

Wersja niezawierająca tajemnic przedsiębiorstwa.

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
TOMASZ CHRÓSTNY**

Warszawa, dnia 10 lipca 2020 r.

RLU.611.1.2019.BP

Decyzja NR RLU-1/2020*

I. Na podstawie art. 23 b ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 roku o ochronie konkurencji i konsumentów (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1076) po przeprowadzeniu postępowania w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone

-Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,

uznaje postanowienia wzorca umowy stosowane przez **Idea Bank S.A. z siedzibą w Warszawie**, o treści:

1.

Bank ma prawo do zmiany Regulaminu jeżeli wystąpi co najmniej jedna z ważnych przyczyn, mających wpływ na treść zawieranych z Bankiem Umów, Umów Zabezpieczeniowych lub Regulaminu. Za ważne przyczyny uznaje się następujące przyczyny:

- 1) zmiana wymagań prawnych, a zwłaszcza przepisów Kodeksu cywilnego, Kodeksu postępowania cywilnego, Prawa bankowego, Ustawy o księgach wieczystych i hipotece, Ustawy o kredycie konsumenckim, Ustawy o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów, Ustawy o opłacie skarbowej, Ustawy o podatku od czynności cywilnoprawnych, Ustawy o kosztach w sprawach cywilnych;
- 2) wydanie aktów administracyjnych przez publiczne organy regulacyjne, w tym w szczególności przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, Komisję Nadzoru Finansowego, Generalnego Inspektora Informacji Finansowej, a także organy administracji, które mogą je zastąpić w przyszłości;
- 3) wydanie, na podstawie art. 137 ust.5 ustawy Prawo bankowe, rekomendacji przez organ nadzoru;
- 4) pojawienie się orzeczeń sądów powszechnych, Sądu Najwyższego, Trybunału Konstytucyjnego oraz sądów administracyjnych, a także aktów instytucji sądowych i administracyjnych Unii Europejskiej podlegających bezpośredniej implementacji lub wykonaniu na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, a ponadto rozstrzygnięć arbitra bankowego;

5) zmiany oferty Banku polegającej na zmianie zakresu usług lub produktów, o ile nie będzie to prowadziło do zwiększenia obciążeń finansowych Kredytobiorcy oraz nie będzie naruszało jego interesu;

6) rezygnacja z niektórych funkcji lub usług lub zmiana istniejących funkcji lub usług świadczonych przez Bank ze względu na dalszą niemożność świadczenia danej usługi w dotychczasowej formie lub udostępniania funkcji w dotychczasowej formie, spowodowaną wycofaniem usługi z oferty Banku albo ustaniem umowy Banku z podmiotem, z którego usług Bank korzystał, świadcząc daną usługę lub udostępniając daną funkcję, przy czym zmiana Regulaminu może dotyczyć jedynie wprowadzenia, usunięcia lub zmiany postanowień związanych z tymi funkcjami lub usługami;

7) konieczność doprecyzowania postanowień Regulaminu lub wprowadzenia zmian redakcyjnych, które nie będą miały niekorzystnego wpływu na treść praw i obowiązków Kredytobiorcy.

(§ 10 ust. 1 Regulaminu kredytowania dla konsumentów w Idea Bank S.A., obowiązującego od 11 marca 2016 r.)

2.

Bank może dokonywać zmian Regulaminu, jeżeli wystąpi jedna z następujących ważnych przyczyn:

1) zmiana stanu prawnego skutkująca koniecznością wprowadzenia zmian w Regulaminie,
2) wydanie orzeczenia sądu powszechnego lub wydanie decyzji, zalecenia, rekomendacji lub innego wiążącego Bank aktu przez organ administracji publicznej, skutkującego koniecznością wprowadzenia zmian w Regulaminie,

3) wprowadzenie nowych produktów lub usług, przy czym zmiana Regulaminu może dotyczyć jedynie wprowadzenia postanowień lub zmiany postanowień związanych z tymi produktami lub usługami, korzystanie z nich nie będzie dla Użytkownika Karty obowiązkowe, a niekorzystanie nie będzie wiązało się dla Kredytobiorcy z kosztami,

4) poprawa przez Bank istniejących funkcji lub usług świadczonych na podstawie Umowy o kartę kredytową w celu zwiększenia poziomu bezpieczeństwa, ochrony danych osobowych lub polepszenia użyteczności udostępnianych funkcji i usług świadczonych przez Bank, przy czym zmiana Regulaminu może dotyczyć jedynie wprowadzenia postanowień lub zmiany postanowień związanych z tymi funkcjami lub usługami,

5) rezygnacja z niektórych funkcji lub usług lub zmiana istniejących funkcji lub usług świadczonych przez Bank na podstawie Umowy o kartę kredytową ze względu na dalszą niemożność świadczenia danej usługi w dotychczasowej formie lub udostępniania funkcji w dotychczasowej formie, spowodowaną wycofaniem usługi z oferty Banku albo ustaniem umowy Banku z podmiotem, z którego usług Bank korzystał, świadcząc daną usługę lub udostępniając daną funkcję, przy czym zmiana Regulaminu może dotyczyć jedynie wprowadzenia, usunięcia lub zmiany postanowień związanych z tymi funkcjami lub usługami,

6) konieczność doprecyzowania postanowień Regulaminu lub wprowadzenia zmian redakcyjnych, które nie będą miały niekorzystnego wpływu na treść praw i obowiązków Kredytobiorcy.

*Postanowienie o sprostowaniu omyłki - Nr RLU-12/2020 z dnia 16.07.2020

(§ 25 ust. 1 Regulaminu kart kredytowych dla klientów indywidualnych Idea Bank S.A. oddział Lion's Bank w Warszawie, obowiązującego od 8 czerwca 2018 r.)

(§ 23 ust. 1 Regulaminu kart kredytowych dla klientów indywidualnych Idea Bank S.A. oddział Lion's Bank w Warszawie, obowiązującego od 12 października 2015 r. do 7 czerwca 2018 r.)

3.

Bank jest uprawniony do zmiany Regulaminu, jeżeli wystąpi co najmniej jedna z następujących ważnych przyczyn:

- a) zmiana stanu prawnego skutkująca koniecznością wprowadzenia zmian w Regulaminie,*
- b) wydanie orzeczenia sądu powszechnego lub wydanie decyzji, zalecenia, rekomendacji lub innego wiążącego Bank aktu przez organ administracji publicznej, skutkujący koniecznością wprowadzenia zmian w Regulaminie,*
- c) wprowadzenie nowych produktów lub usług, przy czym zmiana Regulaminu może dotyczyć jedynie wprowadzenia postanowień lub zmiany postanowień związanych z tymi produktami lub usługami, korzystanie z nich nie będzie dla Posiadacza Rachunku obowiązkowe, a niekorzystanie nie będzie wiązało się dla Posiadacza Rachunku z kosztami,*
- d) poprawa przez Bank istniejących funkcji lub świadczonych usług w celu zwiększania poziomu bezpieczeństwa, ochrony danych osobowych lub polepszenia użyteczności udostępnianych funkcji i usług świadczonych przez Bank, przy czym zmiana Regulaminu może dotyczyć jedynie wprowadzenia postanowień lub zmiany postanowień związanych z tymi funkcjami lub usługami,*
- e) rezygnacja z niektórych funkcji lub usług lub zmiana istniejących funkcji lub usług świadczonych przez Bank ze względu na dalszą niemożność świadczenia danej usługi w dotychczasowej formie lub udostępniania funkcji w dotychczasowej formie, spowodowaną wycofaniem usługi z oferty Banku albo ustaniem umowy Banku z podmiotem, z którego usług Bank korzystał, świadcząc daną usługę lub udostępniając daną funkcję, przy czym zmiana Regulaminu może dotyczyć jedynie wprowadzenia, usunięcia lub zmiany postanowień związanych z tymi funkcjami lub usługami,*
- f) konieczność doprecyzowania postanowień Regulaminu lub wprowadzenia zmian redakcyjnych, które nie będą miały niekorzystnego wpływu na treść praw i obowiązków Posiadacza Rachunku.*

(§ 75 ust. 1 Regulaminu prowadzenia rachunków bankowych, świadczenia usług bankowości elektronicznej oraz wydawania i używania debetowych kart płatniczych w Idea Bank S.A. dla klientów indywidualnych, obowiązującego od 23 marca 2019 r.)

(§ 76 ust. 1 Regulaminu prowadzenia rachunków bankowych, świadczenia usług bankowości elektronicznej oraz wydawania i używania debetowych kart płatniczych w Idea Bank S.A. dla klientów indywidualnych, obowiązującego od 8 czerwca 2018 r. do 22 marca 2019 r.)

(§ 75 ust. 1 Regulaminu prowadzenia rachunków bankowych, świadczenia usług bankowości elektronicznej oraz wydawania i używania debetowych kart płatniczych w Idea Bank S.A. dla klientów indywidualnych, obowiązującego od 18 kwietnia 2018 r. do 7 czerwca 2018 r.)

(§ 73 ust. 1 Regulaminu prowadzenia rachunków bankowych, świadczenia usług bankowości elektronicznej oraz wydawania i używania debetowych kart płatniczych w Idea Bank S.A. dla klientów indywidualnych, obowiązującego od 31 marca 2017 r. do 17 kwietnia 2018 r.)

(§ 70 ust. 1 Regulaminu prowadzenia rachunków bankowych, świadczenia usług bankowości elektronicznej oraz wydawania i używania debetowych kart płatniczych w Idea Bank S.A. dla klientów indywidualnych, obowiązującego od 8 listopada 2016 r. do 30 marca 2017 r.)

(§ 69 ust. 1 Regulaminu prowadzenia rachunków bankowych, świadczenia usług bankowości elektronicznej oraz wydawania i używania debetowych kart płatniczych w Idea Bank S.A. dla klientów indywidualnych, obowiązującego od 22 marca 2016 r. do 7 listopada 2016 r.)

(§ 67 ust. 1 Regulaminu prowadzenia rachunków bankowych, świadczenia usług bankowości elektronicznej oraz wydawania i używania debetowych kart płatniczych w Idea Bank S.A. oddział Lion's Bank w Warszawie dla klientów indywidualnych obowiązującego od 23 marca 2019 r.)

(§ 68 ust. 1 Regulaminu prowadzenia rachunków bankowych, świadczenia usług bankowości elektronicznej oraz wydawania i używania debetowych kart płatniczych w Idea Bank S.A. oddział Lion's Bank w Warszawie dla klientów indywidualnych obowiązującego od 12 października 2018 r. do 22 marca 2019 r.)

(§ 67 ust. 1 Regulaminu prowadzenia rachunków bankowych, świadczenia usług bankowości elektronicznej oraz wydawania i używania debetowych kart płatniczych w Idea Bank S.A. oddział Lion's Bank w Warszawie dla klientów indywidualnych obowiązującego od 31 marca 2017 r. do 11 października 2018 r.)

(§ 66 ust. 1 Regulaminu prowadzenia rachunków bankowych, świadczenia usług bankowości elektronicznej oraz wydawania i używania debetowych kart płatniczych w Idea Bank S.A. oddział Lion's Bank w Warszawie dla klientów indywidualnych obowiązującego od 8 listopada 2016 r. do 30 marca 2017 r.)

(§ 65 ust. 1 Regulaminu prowadzenia rachunków bankowych, świadczenia usług bankowości elektronicznej oraz wydawania i używania debetowych kart płatniczych w Idea Bank S.A. oddział Lion's Bank w Warszawie dla klientów indywidualnych obowiązującego od 1 lipca 2016 r. do 7 listopada 2016 r.)

(§ 64 ust. 1 Regulaminu prowadzenia rachunków bankowych, świadczenia usług bankowości elektronicznej oraz wydawania i używania debetowych kart płatniczych w Idea Bank S.A. oddział Lion's Bank w Warszawie dla klientów indywidualnych obowiązującego od 9 listopada 2015 r. do 30 czerwca 2016 r. r.)

4.

Przesłankami uchylenia, zmiany lub uzupełnienia Tabeli Opłat i Prowizji w okresie obowiązywania Umowy, są następujące okoliczności, pod warunkiem, że mają wpływ na pobieranie lub wysokość uchylanych, zmienianych lub uzupełnianych opłat i prowizji związanych z Umową:

a. zmiana przepisów prawa, a zwłaszcza przepisów Kodeksu cywilnego, Kodeksu postępowania cywilnego, Prawa bankowego, Ustawy o księgach wieczystych i hipotece, Ustawy o kredycie konsumenckim, Ustawy o usługach płatniczych, Ustawy o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów, Ustawy o opłacie skarbowej, Ustawy o podatku od czynności cywilnoprawnych, Ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych,

b. wydanie aktów administracyjnych przez publiczne organy regulacyjne, w tym w szczególności przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, Komisji Nadzoru Finansowego, Generalnego Inspektora Informacji Finansowej, Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych, a także organy administracji, które mogą je zastąpić w przyszłości,

c. pojawienie się orzeczeń sądów powszechnych (włączając Sąd Najwyższy i Trybunał Konstytucyjny) oraz sądów administracyjnych, a także aktów instytucji sądowych i administracyjnych Unii Europejskiej podlegających bezpośredniej implementacji lub wykonaniu na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, a ponadto rozstrzygnięć arbitra bankowego przy Związku Banków Polskich,

d. zmiana rocznego wskaźnika cen towarów i usług ogłaszanego przez GUS o co najmniej 0,5 (0,3) punktu procentowego w stosunku do poprzednio obowiązujących w analogicznym okresie rocznym,, jeżeli zmiana ta jest zgodna z kierunkiem zmian w Tabeli Opłat i Prowizji. Zmiana w Tabeli Opłat i Prowizji nie może przekroczyć dwukrotności zmiany wskaźnika cen towarów i usług,

e. wprowadzenie nowych usług lub produktów w ramach Umowy, z tym że zmiana Tabeli Opłat i Prowizji będzie dotyczyła jedynie tych nowych usług lub produktów, a korzystanie z nich nie będzie dla Kredytobiorcy obowiązkowe, a niekorzystanie nie będzie wiązało się dla Kredytobiorcy z kosztami,

f. zmiana zakresu świadczenia dotychczasowych usług w ramach Umowy, która powoduje zmianę kosztów świadczenia tych usług o co najmniej 1%, z tym że zmiana Tabeli Opłat i Prowizji będzie dotyczyła jedynie tych zmienionych usług, a kierunek zmian wysokości opłat będzie zgodny z kierunkiem zmian kosztów i nie przekroczy jednokrotności tej zmiany.

(§ 5 ust. 1 Umowy o kartę kredytową dla Klientów indywidualnych Idea Bank S.A. oddział Lion's Bank w Warszawie [Karta MasterKey Mastercard World Elite], obowiązującej od 1 sierpnia 2017 r.)

(§ 5 ust. 1 Umowy o kartę kredytową dla Klientów indywidualnych Idea Bank S.A. oddział Lion's Bank w Warszawie [Karta MasterKey Mastercard World], obowiązującej od 1 sierpnia 2017 r.)

(§ 5 ust. 1 Umowy o kartę kredytową dla Klientów indywidualnych Idea Bank S.A. oddział Lion's Bank w Warszawie, obowiązującej od 9 stycznia 2016 r.)

5.

Bank jest uprawniony do uchylenia, zmiany lub uzupełnienia Tabeli Opłat i Prowizji, w tym do zmiany wysokości opłat lub prowizji oraz wprowadzenia opłat lub prowizji za czynności dotychczas nieuwjęte w Tabeli Opłat i Prowizji. Przestankami uchylenia, zmiany lub uzupełnienia Tabeli Opłat i Prowizji w okresie obowiązywania Umowy Pożyczki/Kredytu, są następujące okoliczności o ile mają wpływ na pobieranie lub wysokość opłat i prowizji związanych z Umową Pożyczki/Kredytu:

a) zmiana wymagań prawnych, a zwłaszcza przepisów Kodeksu cywilnego, Kodeksu postępowania cywilnego, Prawa bankowego, Ustawy o księgach wieczystych i hipotece, Ustawy o kredycie konsumenckim, Ustawy o zastawie rejestrowym, Ustawy o opłacie skarbowej, Ustawy o podatku od czynności cywilnoprawnych, Ustawy o kosztach w sprawach cywilnych, skutkująca koniecznością wprowadzenia zmian w Tabeli Opłat i Prowizji;

b) wydanie decyzji, zalecenia, rekomendacji lub innego wiążącego Bank aktu administracyjnego przez publiczne organy regulacyjne, w tym przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, Komisji Nadzoru Finansowego, Generalnego Inspektora Informacji Finansowej, Generalnego Inspektora a także organy administracji, które mogą je zastąpić w przyszłości, skutkującego koniecznością wprowadzenia zmian w Tabeli Opłat i Prowizji;

c) pojawienie się orzeczeń sądów powszechnych (włączając Sąd Najwyższy i Trybunał Konstytucyjny) oraz sądów administracyjnych, a także aktów instytucji sądowych i administracyjnych Unii Europejskiej podlegających bezpośredniej implementacji lub wykonaniu na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, a ponadto rozstrzygnięć arbitra bankowego przy Związku Banków Polskich;

d) wprowadzenie lub rezygnacja przez Bank z elementów ochrony ubezpieczeniowej włączonej do parametrów Pożyczki/Kredytu, a także zmiana warunków ubezpieczenia włączonego do parametrów Pożyczki/Kredytu, w tym zmiana zakładu ubezpieczeń (o ile Pożyczkobiorca/Kredytobiorca nie ubezpiecza się w wybranym przez siebie zakładzie ubezpieczeń);

e) zmiana oferty Banku polegająca na rozszerzeniu lub modyfikacji zakresu usług, funkcjonalności lub produktów - o ile zapewni to należyte wykonanie Umowy Pożyczki/Kredytu oraz nie będzie to prowadziło do zwiększenia obligatoryjnych obciążeń finansowych Pożyczkobiorcy/Kredytobiorcy z tytułu Umowy Pożyczki/Kredytu;

f) wprowadzenie nowych produktów lub usług, z tym że zmian Tabeli Opłat i Prowizji będzie dotyczyła jedynie tych produktów lub usług, korzystanie z nich nie będzie dla Pożyczkobiorcy/Kredytobiorcy obowiązkowe, a niekorzystanie nie będzie wiązało się dla Pożyczkobiorcy/Kredytobiorcy z kosztami;

g) zmiana rocznego wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych. Zmiana wysokości prowizji i opłat będzie obligatoryjna w przypadku zmiany rocznego wskaźnika cen towarów i usług ogłaszanego przez Główny Urząd Statystyczny o co najmniej 0,2 punktu procentowego w stosunku do poprzednio obowiązującego w analogicznym okresie rocznym, a kierunek zmian wysokości opłat i prowizji będzie zgodny z kierunkiem zmian wskaźnika i nie przekroczy dwukrotności zmiany wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych. Jednocześnie wartość opłat i prowizji po zmianie ulegnie zwiększeniu lub zmniejszeniu po zaokrągleniu do pełnych złotych w górę;

h) wzrost kosztów obsługi Pożyczki/Kredytu o co najmniej 1 punkt procentowy w wyniku zmiany cen energii, połączeń telekomunikacyjnych, usług pocztowych telekomunikacyjnych, usług pocztowych, zmian opłat ponoszonych w związku z wykonywaniem umowy za pośrednictwem firm współpracujących z Bankiem, a kierunek zmian wysokości opłat i prowizji będzie zgodny z kierunkiem zmian kosztów i nie przekroczy jednokrotności zmiany tych kosztów.

(§ 6 ust. 2 Umowy Kredytu Limit w rachunku pod aktywa finansowe, obowiązującej od 13 marca 2018 r.)

(§ 6 ust. 2 Umowy Kredytu „Kredyt Finansowy”, obowiązującej od 29 czerwca 2016 r.)

(§ 6 ust. 2 Umowy Pożyczki Finansowej obowiązującej od 29 czerwca 2016 r.)

(§ 5 ust. 2 Umowy Kredytu „Kredyt Finansowy” (dot. kredytu samochodowego), obowiązującej od 11 marca 2016 r.)

6.

Bank jest uprawniony do zmiany Tabeli Opłat i Prowizji, w tym do zmiany wysokości opłat lub prowizji oraz wprowadzenia opłat lub prowizji za czynności dotychczas nieujęte w Tabeli Opłat i Prowizji, jeżeli wystąpi co najmniej jedna z następujących ważnych przyczyn:

a) zmiana któregośkolwiek wskaźnika wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych ogłaszanego przez Główny Urząd Statystyczny o co najmniej 0,2 punktu procentowego w

stosunku do wskaźnika ogłoszonego przez Główny Urząd Statystyczny za analogiczny okres roku poprzedniego, jeżeli zmiana ta miała miejsce nie później niż 4 miesiące przed ogłoszeniem przez Bank zmiany w Tabeli Opłat i Prowizji,

b) zmiana stawek opodatkowania lub wprowadzenie nowych podatków lub opłat o charakterze obowiązkowym lub podatkowym, powodująca zmianę kosztów świadczenia przez Bank usługi, której dotyczy zmiana w Tabeli Opłat i Prowizji, o co najmniej 0,2 punktu procentowego, jeżeli zmiana stawek opodatkowania lub wprowadzenie nowych podatków lub opłat o charakterze obowiązkowym lub podatkowym miało miejsce nie później niż 4 miesiące przed ogłoszeniem przez Bank zmiany w Tabeli Opłat i Prowizji,

c) zmiana przeciętnego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw ogłoszanego przez Główny Urząd Statystyczny o co najmniej 0,2 punktu procentowego, jeżeli ta zmiana miała miejsce nie później niż 4 miesiące przed ogłoszeniem przez Bank zmiany w Tabeli Opłat i Prowizji

d) wydanie orzeczenia sądu powszechnego lub wydanie decyzji, zalecenia rekomendacji lub innego wiążącego Bank aktu przez organ administracji publicznej, skutkujące koniecznością wprowadzenia zmian w Tabeli Opłat i Prowizji,

e) wprowadzenie nowych usług lub produktów, z tym że zmiana Tabeli Opłat i Prowizji będzie dotyczyła jedynie tych nowych usług lub produktów, korzystanie z nich nie będzie dla Posiadacza Rachunku obowiązkowe, a niekorzystanie nie będzie wiązało się dla Posiadacza Rachunku z kosztami,

f) zmiana zakresu świadczenia dotychczasowych usług lub produktów, która powoduje zmianę kosztów świadczenia tych usług lub produktów o co najmniej 1%, z tym że zmiana Tabeli Opłat i Prowizji będzie dotyczyła jedynie tych zmienionych usług lub produktów, a kierunek zmian wysokości opłat będzie zgodny z kierunkiem zmian kosztów i nie przekroczy jednokrotności tej zmiany i nastąpi nie później niż w ciągu 4 miesięcy od zmiany zakresu świadczenia dotychczasowych usług lub produktów

g) wprowadzenie nowych przepisów prawa określających zasady świadczenia usług lub wykonywania czynności przez Bank lub określających obowiązki Banku związane ze świadczeniem tych usług lub wykonywaniem czynności, skutkujące koniecznością wprowadzenia zmian w Tabeli Opłat i Prowizji.

h) wprowadzenie, zmiana lub uchylenie powszechnie obowiązujących przepisów prawa, uchwał, decyzji, rekomendacji lub innych aktów wydawanych przez właściwe urzędy lub organy administracji publicznej, wydania orzeczeń sądowych, o ile w ich wyniku i w celu dostosowania się do nich, konieczna stała się zmiana postanowień Tabeli Opłat i Prowizji. Zmiany wysokości opłat lub prowizji mogą być dokonane wyłącznie zgodnie z kierunkiem zmiany wskaźnika, stawki lub innego kosztu Banku, na który Bank powołuje się jako podstawę zmiany.

(§ 66 ust. 5 Regulaminu prowadzenia rachunków bankowych, świadczenia usług bankowości elektronicznej oraz wydawania i używania debetowych kart płatniczych w Idea Bank S.A. dla klientów indywidualnych, obowiązującego od 23 marca 2019 r.)

(§ 67 ust. 5 Regulaminu prowadzenia rachunków bankowych, świadczenia usług bankowości elektronicznej oraz wydawania i używania debetowych kart płatniczych w Idea Bank S.A. dla klientów indywidualnych, obowiązującego od 18 kwietnia 2018 r. do 22 marca 2019 r.)

(§ 59 ust. 5 Regulaminu prowadzenia rachunków bankowych, świadczenia usług bankowości elektronicznej oraz wydawania i używania debetowych kart płatniczych w Idea Bank S.A.

oddział Lion's Bank w Warszawie dla klientów indywidualnych, obowiązującego od 23 marca 2019 r.)

(§ 60 ust. 5 Regulaminu prowadzenia rachunków bankowych, świadczenia usług bankowości elektronicznej oraz wydawania i używania debetowych kart płatniczych w Idea Bank S.A. oddział Lion's Bank w Warszawie dla klientów indywidualnych, obowiązującego od 12 października 2018 r.)

7.

Bank jest uprawniony do zmiany Tabeli Opłat i Prowizji, w tym do zmiany wysokości opłat lub prowizji oraz wprowadzenia opłat lub prowizji za czynności dotychczas nieuwjęte w Tabeli Opłat i Prowizji, jeżeli wystąpi co najmniej jedna z następujących ważnych przyczyn:

- a) zmiana któregośkolwiek wskaźnika wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych ogłoszanego przez Główny Urząd Statystyczny o co najmniej 0,2 punktu procentowego w stosunku do wskaźnika ogłoszonego przez Główny Urząd Statystyczny za analogiczny okres roku poprzedniego, jeżeli zmiana ta miała miejsce nie później niż 3 miesiące przed ogłoszeniem przez Bank zmiany w Tabeli Opłat i Prowizji,*
- b) zmiana stawek opodatkowania lub wprowadzenie nowych podatków lub opłat o charakterze obowiązkowym lub podatkowym, powodująca zmianę kosztów świadczenia przez Bank usługi, której dotyczy zmiana w Tabeli Opłat i Prowizji o co najmniej 0,2 punktu procentowego, jeżeli zmiana stawek opodatkowania lub wprowadzenie nowych podatków lub opłat o charakterze obowiązkowym lub podatkowym miało miejsce nie później niż 3 miesiące przed ogłoszeniem przez Bank zmiany w Tabeli Opłat i Prowizji*
- c) wydanie orzeczenia sądu powszechnego lub wydanie decyzji, zalecenia rekomendacji lub innego, wiążącego Bank aktu przez organ administracji publicznej, skutkującego koniecznością wprowadzenia zmian w Tabeli Opłat i Prowizji,*
- d) wprowadzenie nowych usług lub produktów z tym, że zmiana Tabeli Opłat i Prowizji będzie dotyczyła jedynie tych nowych usług lub produktów, korzystanie z nich nie będzie dla Posiadacza Rachunku obowiązkowe a niekorzystanie nie będzie wiązało się dla Posiadacza Rachunku z kosztami,*
- e) zmiana zakresu świadczenia dotychczasowych usług lub produktów, która powoduje zmianę kosztów świadczenia tych usług lub produktów o co najmniej 1 %, z tym że zmiana Tabeli Opłat i Prowizji będzie dotyczyła jedynie tych zmienionych usług lub produktów a kierunek zmian wysokości opłat będzie zgodny z kierunkiem zmian kosztów i nie przekroczy jednokrotności tej zmiany*
- f) wprowadzenie nowych przepisów prawa określających zasady świadczenia usług lub wykonywania czynności przez Bank lub określających obowiązki Banku związane ze świadczeniem tych usług lub wykonywaniem czynności, skutkujące koniecznością wprowadzenia zmian w Tabeli Opłat i Prowizji.*

Zmiany wysokości opłat lub prowizji mogą być dokonane wyłącznie zgodnie z kierunkiem zmiany wskaźnika, stawki lub innego kosztu Banku, na który Bank powołuje się jako podstawę zmiany.

(§ 65 ust. 1 Regulaminu prowadzenia rachunków bankowych, świadczenia usług bankowości elektronicznej oraz wydawania i używania debetowych kart płatniczych w Idea Bank S.A. dla klientów indywidualnych, obowiązującego od 31 marca 2017 r. do 17 kwietnia 2018 r.)

(§ 62 ust. 5 Regulaminu prowadzenia rachunków bankowych, świadczenia usług bankowości elektronicznej oraz wydawania i używania debetowych kart płatniczych w Idea Bank S.A. dla klientów indywidualnych, obowiązującego od 8 listopada 2016 r. do 30 marca 2017 r., bez ostatniego zdania)

(§ 60 ust. 5 Regulaminu prowadzenia rachunków bankowych, świadczenia usług bankowości elektronicznej oraz wydawania i używania debetowych kart płatniczych w Idea Bank S.A. dla klientów indywidualnych, obowiązującego od 22 marca 2016 r. do 7 listopada 2016 r., bez ostatniego zdania)

(§ 59 ust. 5 Regulaminu prowadzenia rachunków bankowych, świadczenia usług bankowości elektronicznej oraz wydawania i używania debetowych kart płatniczych w Idea Bank S.A. oddział Lion's Bank w Warszawie dla klientów indywidualnych, obowiązującego od 31 marca 2017 r.)

(§ 58 ust. 5 Regulaminu prowadzenia rachunków bankowych, świadczenia usług bankowości elektronicznej oraz wydawania i używania debetowych kart płatniczych w Idea Bank S.A. oddział Lion's Bank w Warszawie dla klientów indywidualnych, obowiązującego od 8 listopada 2016 r., bez ostatniego zdania)

(§ 56 ust. 5 Regulaminu prowadzenia rachunków bankowych, świadczenia usług bankowości elektronicznej oraz wydawania i używania debetowych kart płatniczych w Idea Bank S.A. oddział Lion's Bank w Warszawie dla klientów indywidualnych, obowiązującego od 1 lipca 2016 r. do 7 listopada 2016 r., bez ostatniego zdania)

(§ 55 ust. 5 Regulaminu prowadzenia rachunków bankowych, świadczenia usług bankowości elektronicznej oraz wydawania i używania debetowych kart płatniczych w Idea Bank S.A. oddział Lion's Bank w Warszawie dla klientów indywidualnych, obowiązującego od 9 listopada 2015 r. do 30 czerwca 2016 r., bez ostatniego zdania)

za niedozwolone postanowienia umowne, o których mowa w art. 385¹ § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1145), co stanowi naruszenie zakazu określonego w art. 23a ustawy z dnia 16 lutego 2007 roku o ochronie konkurencji i konsumentów (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1076) i zakazuje ich wykorzystywania.

II. Na podstawie art. 23b ust. 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1076) Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów po przeprowadzeniu postępowania w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone nakłada na Idea Bank S.A. z siedzibą w Warszawie **środku usunięcia trwających skutków naruszenia zakazu stosowania we wzorcach umów zawieranych z konsumentami niedozwolonych postanowień umownych określonych w punkcie I sentencji decyzji, według następujących zasad:**

1. poinformowania - w terminie nie później niż 1 (jednego) miesiąca od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji - wszystkich konsumentów, którzy od dnia 17 kwietnia 2016 r. zawarli umowy z Idea Bank S.A. z siedzibą w Warszawie w oparciu o wzorce umów, zawierające postanowienia o których mowa w punkcie I sentencji decyzji, o uznaniu tych postanowień za niedozwolone oraz o skutkach z tego wynikających, w formie pisma zawierającego informację o wydaniu niniejszej decyzji przez Prezesa UOKiK wraz z informacją (czcionką pogrubioną), że decyzja ta dotyczy klauzul modyfikacyjnych oraz jest prawomocna, a także że:

„Prezes UOKiK uznał za niedozwolone postanowienia umowne klauzule modyfikacyjne zamieszczone w regulaminach (wzorcach umów) dotyczących kredytów konsumenckich, kart kredytowych, rachunków rozliczeniowo-oszczędnościowych, kart debetowych i zakazał ich wykorzystywania. Szczegółowy wykaz klauzul modyfikacyjnych i wzorców umów, w których się znajdowały zamieszczony został w załączniku do niniejszego pisma. W związku z powyższym, o ile wyrazi Pani/Pan taką wolę, nie będzie Pani/Pan związana/związany tymi postanowieniami z mocy prawa i nie będzie konieczne stwierdzanie ich bezskuteczności na drodze sądowej.

Jednocześnie prawomocna decyzja Prezesa UOKiK może być pomocna dla konsumentów przy indywidualnym dochodzeniu roszczeń związanych ze stosowaniem niedozwolonych postanowień umownych, określonych w niniejszej decyzji. Sąd powszechny związany jest bowiem decyzją Prezesa Urzędu w zakresie stwierdzenia niedozwolonego charakteru tych klauzul modyfikacyjnych.

Decyzja Prezesa UOKiK została udostępniona na stronie internetowej www.uokik.gov.pl.”

Do pisma kierowanego do konsumentów należy załączyć pismo zawierające wykaz postanowień umownych uznanych przez Prezesa UOKiK w niniejszej decyzji za niedozwolone.

Informacja przekazywana konsumentom będzie:

- w warstwie wizualnej - sporządzona czcionką w rozmiarze co najmniej 11, kolorze czarnym i rodzaju Times New Roman,
- dostarczona konsumentom za pomocą listów.

2. opublikowania w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia niniejszej decyzji, na koszt Idea Bank S.A. z siedzibą w Warszawie, na jego stronie internetowej, która na dzień wydania niniejszej decyzji mieści się pod adresem www.ideabank.pl oświadczenia o następującej treści:

„W związku z wydaniem i uprawomocnieniem się decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nr RLU-1/2020, niniejszym uprzejmie informujemy, iż Prezes UOKiK uznał za niedozwolone postanowienia umowne klauzule modyfikacyjne zamieszczone w regulaminach (wzorcach umów) dotyczących kredytów konsumenckich, kart kredytowych, rachunków rozliczeniowo-oszczędnościowych, kart debetowych i zakazał ich wykorzystywania. Szczegółowy wykaz klauzul modyfikacyjnych i wzorców umów, w których się znajdowały zamieszczony został tutaj.

Oznacza to również, że ww. postanowienia są bezskuteczne wobec konsumentów (tj. o ile konsument wyrazi wolę w tym zakresie, przedsiębiorca nie może się na nie powoływać i kształtować na ich podstawie stosunku umownego z konsumentem).

Jednocześnie prawomocna decyzja Prezesa UOKiK może być pomocna dla konsumentów przy indywidualnym dochodzeniu roszczeń związanych ze stosowaniem niedozwolonych postanowień umownych, określonych w niniejszej decyzji. Sąd powszechny związany jest bowiem decyzją Prezesa Urzędu w zakresie stwierdzenia niedozwolonego charakteru tychże klauzul.

Szczegółowe informacje dostępne są w decyzji Prezesa UOKiK nr RLU- 1/2020 opublikowanej na stronie [...] (link do przedmiotowej decyzji na stronie www.uokik.gov.pl).

Oświadczenie jw. Idea Bank Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie opublikuje w ten sposób, że:

- treść przedmiotowego oświadczenia będzie dostępna i utrzymana na tej stronie internetowej przez okres 6 miesięcy od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji,
- tekst powyższego oświadczenia będzie wyjustowany oraz wpisany czarną czcionką (kod szesnastkowy RGB #000000) ARIAL na białym tle (kod szesnastkowy RGB #ffffff),
- tekst zostanie zamieszczony w górnej części strony głównej domeny ideabank.pl z możliwością zamknięcia informacji przez użytkownika; oświadczenie ma być widoczne przez cały czas, gdy użytkownik jest na stronie i samodzielnie nie zamknie informacji (oświadczenie nie może przybrać formy np. rotacyjnego banera czy slajdera),
- wielkość czcionki powinna odpowiadać wielkości czcionki zwyczajowo używanej na ww. stronie internetowej, tekst umieszczony w ramce, o rozmiarze takim, aby była ona w całości wypełniona oświadczeniem, o którym mowa w niniejszym punkcie, z uwzględnieniem marginesu 2,5 cm z każdej strony,
- fragment oświadczenia o treści „na stronie www.uokik.gov.pl pod tym adresem” powinien być zamieszczony w formie hiperłącza (linka) do niniejszej decyzji
- fragment oświadczenia o treści „tutaj” powinien być zamieszczony w formie hiperłącza (linka) do wykazu klauzul modyfikacyjnych i wzorców umów, wskazanych w sentencji niniejszej decyzji

przy czym obowiązek ten powinien być zrealizowany z zastosowaniem następujących zasad:

- a) w przypadku zmiany nazwy przedsiębiorcy, jego przekształcenia lub przejścia praw i obowiązków na inny podmiot pod jakimkolwiek tytułem, powyższy obowiązek publikacyjny powinien być zrealizowany odpowiednio przez lub za pośrednictwem danego przedsiębiorcy lub jego następcy prawnego, ze wskazaniem nazw dawnej i nowej,
- b) w przypadku zmiany adresu strony internetowej, należy niniejsze rozstrzygnięcie zastosować odpowiednio do strony internetowej funkcjonującej w dacie uprawomocnienia się niniejszej decyzji,

a w razie zmiany treści sentencji decyzji lub jej uzasadnienia przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów lub sąd powszechny, w zakresie podlegającym obowiązkowi publikacji, należy obowiązek ten wykonać zgodnie ze zmienioną treścią decyzji.

III. Na podstawie art. 77 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1076) oraz w związku z art. 80 tej ustawy, a także na podstawie art. 263 § 1 i art. 264 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego t.j. (Dz.U. z 2020 r. poz. 256) w związku z art. 83 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1076)

- w imieniu Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów -

obciąża się Idea Bank S.A. z siedzibą w Warszawie kosztami postępowania w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone w kwocie 93,50 zł (słownie: dziewięćdziesiąt trzy złote i pięćdziesiąt groszy) i zobowiązuje się tego przedsiębiorcę do zwrotu Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów przedmiotowych kosztów w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

Uzasadnienie

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej: Prezes UOKiK lub Prezes Urzędu) w dniu 22 września 2016 r. - postanowieniem Nr RLU 50/2016 w sprawie o sygn. RLU-404-502/16/KR/BP - w oparciu o własny monitoring rynku i zauważone, możliwe nieprawidłowości występujące przy jednostronnych zmianach umów dokonywanych przez banki - wszczął postępowanie wyjaśniające mające na celu wstępne ustalenie, czy wzorce umów stosowane w obrocie konsumenckim przez Idea Bank S.A. z siedzibą w Warszawie (dalej: Bank, Przedsiębiorca, Spółka) zawierają niedozwolone postanowienia umowne - w rozumieniu art. 385¹ § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1145, dalej: k.c.) - w zakresie postanowień umownych dotyczących zmiany stawek opłat i prowizji za czynności bankowe oraz modyfikacji innych warunków umowy w trakcie jej wykonywania (tzw. klauzule modyfikacyjne), a co za tym idzie, czy miało miejsce naruszenie chronionych prawem interesów konsumentów uzasadniające wszczęcie postępowania w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone.

Analiza materiału dowodowego zgromadzonego w postępowaniu wyjaśniającym dała podstawę do wszczęcia przeciwko Przedsiębiorcy postanowieniem z dnia 17 czerwca 2019 r., nr RLU-24/2019 postępowania w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone w związku z podejrzeniem naruszenia przez Spółkę zakazu określonego w art. 23a ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1076, dalej: ustawa okik). Postawiony zarzut objął postanowienia wskazane w punkcie I sentencji decyzji.

Postanowieniem z dnia 25 lipca 2019 r., nr RLU-28/2019 Prezes UOKiK zaliczył w poczet dowodów sprawy dowody zebrane w trakcie postępowania wyjaśniającego sygn. akt RLU-404-502/16/KR/BP (RLU.404.502.2016.KR.BP).

Zawiadomienie z dnia 18 czerwca 2019 r. o wszczęciu postępowania administracyjnego, w związku z zarzutem naruszeń przepisów ustawy okik, Spółka otrzymała w dniu 24 czerwca 2019 r.

Stanowisko przedsiębiorcy

W piśmie z dnia 23 lipca 2019 r. Bank przedstawił swoje stanowisko odnośnie przedstawionych Spółce zarzutów. Spółka wskazała, że nie zgadza się z postawionymi przez Prezesa UOKiK zarzutami, wskazała m.in. co następuje:

1. w zakresie klauzul modyfikacyjnych znajdujących się w Regulaminie kredytowania dla konsumentów:

- produkty kredytowe, których klauzule modyfikacyjne są kwestionowane przez Prezesa Urzędu w pkt 1 pisma dotyczą produktów, których oferowanie zostało przez Bank zaprzestane. W przypadku kredytu samochodowego produkt został wycofany z oferty uchwałą zarządu Banku z dnia 06 marca 2018 roku, a w okresie od marca 2016 roku (data wprowadzenia Regulaminu kredytowania dla konsumentów) do dnia wycofania produktu z oferty udzielono zaledwie [tajemnica przedsiębiorstwa] finansowań tego typu (w całym zaś portfelu Bank posiada [tajemnica przedsiębiorstwa] aktywne kredyty' samochodowe). W przypadku pożyczki finansowej/kredytu finansowego produkt został wycofany z oferty Banku uchwałą zarządu Banku z dnia 18 stycznia 2019 roku, a w okresie od marca 2016 roku (data wprowadzenia Regulaminu kredytowania dla konsumentów) do dnia wycofania produktu z ofert udzielono zaledwie [tajemnica przedsiębiorstwa] finansowań tego typu ([tajemnica przedsiębiorstwa] z pośród nich pozostają jeszcze aktywne);

-klauzule modyfikacyjne kwestionowane przez Prezesa Urzędu nie posłużyły Bankowi do zmiany regulaminu, ani też Taryfy Opłat i Prowizji dla kredytów konsumenckich. Bank nie dokonywał bowiem w okresie od marca 2016 roku zmian w zakresie opłat i prowizji dla kredytów konsumenckich. Natomiast każdorazowe zmiany w zakresie wzorca regulaminu kredytowania dla konsumentów dotyczyły nowo udzielonych finansowań, nie obowiązywały zaś klientów, którzy zawarli umowy przed datą wejścia ich w życie;

- odnosząc się do argumentacji Prezesa, zgodnie z którą nieprzyjęcie oferty zmiany wzorca umownego dotyczącego umowy rachunku bankowego będzie dla klienta niosło negatywne konsekwencje w zakresie możliwości wypowiedzenia umowy kredytu, Bank wskazał, że konieczność posiadania rachunku bankowego dotyczy tylko jednego rodzaju produktu – „Umowy Kredytu-Limitu w rachunku pod aktywa finansowe”. Przy czym konieczność posiadania rachunku jest w tym wypadku pochodną samej konstrukcji produktu, gdzie kredyt jest udzielony w formie limitu w rachunku bieżącym i bez rachunku jako taki nie może on istnieć. Nie była to więc żadnego rodzaju promocja, bowiem klient nie otrzymywał za założenie rachunku żadnych atrakcyjniejszych warunków kredytowania, czy innych profitów;

- elementy przedmiotowo istotne umowy są one doprecyzowane w art. 30 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim. Wszystkie te elementy są określone między klientem, a Bankiem w samej umowie kredytu, której każda zmiana wymaga zawarcia do niej aneksu i nie może odbyć się bez zgody klienta. Co więcej postanowienia umowy mają pierwszeństwo nad postanowieniami regulaminu kredytowania (o czym mówią wszystkie badane przez Prezesa UOKiK wzorce umowne). Twierdzenie, że Bank może jednostronnie zmienić tak istotne elementy umowy jak formy zabezpieczenia kredytu czy sposób płatności rat jest więc w świetle powyższej argumentacji nieuprawnione. Te elementy (wymienienie zabezpieczeń kredytu i sposobu płatności rat) precyzyjnie określa zawarta z klientem umowa;

- przepisy prawa nie stanowią, że zmianie poprzez zmianę wzorca umownego mogą ulegać jedynie umowy zawarte na czas nieoznaczony i że niemożliwa jest zmiana umowy w przypadku umów zawartych na czas oznaczony. Art. 384¹ k.c. umożliwia jednostronną zmianę wzorców umownych umów o charakterze ciągłym. Ponadto art. 69 ust. 2 pkt 10 Ustawy Prawo bankowe nakazuje określić w umowie kredytu przesłanki jej zmiany i przepis ten odnosi się zarówno do umów kredytowych zawartych na czas oznaczony (co jest zasadą

na rynku) jak i umów o kredyt odnawialny (jak np. kredyt w ramach karty kredytowej), które są zawierane na czas nieoznaczony.

2. w zakresie klauzul modyfikacyjnych znajdujących się w Umowie kredytu limit pod aktywa finansowe, Umowy kredytu „kredyt finansowy”, Umowy pożyczki finansowej

- Bank wskazał, iż zachowują ważność rozważania przyjęte w piśmie Banku, dotyczące klauzul modyfikacyjnych znajdujących się w Regulaminie kredytowania dla konsumentów co do zaprzestania oferowania przez Bank produktów, w których wzorcach umownych znajdują się kwestionowane przez Prezesa UOKiK klauzule;

- Bank zwrócił uwagę na początkowe zdanie tego ustępu, który wskazuje, że: „Bank jest uprawniony do uchylecia, zmiany lub uzupełnienia Tabeli Opłat i Prowizji, w tym do zmiany wysokości opłat lub prowizji za czynności dotychczas nieujęte w Tabeli Opłat i Prowizji. Przestankami uchylecia, zmiany lub uzupełnienia Tabeli Opłat i Prowizji w okresie obowiązywania Umowy Pożyczki/Kredytu, są następujące okoliczności o ile mają wpływ na pobieranie lub wysokość opłat i prowizji związanych z Umową Pożyczki/Kredyt:”. Bank wskazał, że w związku z tym nie ma dowolności w zakresie uchylecia, zmian lub uzupełnienia TOiP jak twierdzi Prezes UOKiK. TOiP może podlegać zmianie w razie zaistnienia wskazanych przestanków, tylko i wyłącznie gdy dana okoliczność ma wpływ na pobieranie lub wysokość opłat i prowizji w okresie obowiązywania Umowy Pożyczki/Kredytu zawartych z Bankiem, implikuje konieczność dokonania takiej zmiany.

3. w zakresie klauzul modyfikacyjnych w Regulaminie kart kredytowych dla klientów indywidualnych Idea Bank S.A. Oddział Lion's Bank w Warszawie, Regulaminie prowadzenia rachunków bankowych, świadczenia usług bankowości elektronicznej oraz wydawania i używania debetowych kart płatniczych w Idea Bank S.A. dla klientów indywidualnych oraz w Regulaminie prowadzenia rachunków bankowych, świadczenia usług bankowości elektronicznej oraz wydawania i używania debetowych kart płatniczych w Idea Bank S.A. Oddział Lion's Bank w Warszawie dla klientów indywidualnych

- Bank wskazał, że nieprawidłowa jest praktyka Prezesa UOKiK polegająca na dokonaniu oceny klauzul modyfikacyjnych w Regulaminie kredytowania dla konsumentów w Idea Bank S.A. i rozciągnięcia tej oceny na klauzule zawarte w regulaminach, których dotyczy ten punkt. Klauzule te nie są takie same, istotnie różnią się treścią, dotyczą diametralnie innych usług, a postanowienia dotyczące klauzul abuzywnych nie mogą być oceniane w oderwaniu od pełnej treści danego wzorca umownego;

- błędne jest stanowisko Prezesa UOKiK co do faktu niedogodności, jakie rodzić może wypowiedzenie umowy przez klienta z Bankiem z powodu zmiany regulaminów;

- nieprawidłowe jest twierdzenie Prezesa UOKiK o cross-selingu produktów Banku. Wskazano na specyficzny produkt jakim jest kredyt w rachunku. Kredyt w rachunku jest kredytem odnawialnym, w którym każda spłata powoduje, że klient może ponownie skorzystać z tej kwoty kredytu. Umożliwia mu to połączenie kredytu z funkcjami rachunku. Nie jest to cross-seling tj. dodawania usługi do nie powiązanej usługi;

- Bank nie stosuje już Regulaminu prowadzenia rachunków bankowych, świadczenia usług bankowości elektronicznej oraz wydawania i używania debetowych kart płatniczych w Idea Bank SA oddział Lions Bank w Warszawie dla klientów indywidualnych (został zastąpiony

Regulaminem prowadzenia rachunków bankowych, świadczenia usług bankowości elektronicznej oraz wydawania i używania debetowych kart płatniczych w Idea Bank SA w Warszawie dla klientów indywidualnych). Bank nie zawiera już nowych umów w oparciu o ten wzorzec;

- błędnie zakwalifikowano umowę o kartę kredytową jako umowę zawartą na czas oznaczony, kiedy umowa ma w istocie charakter umowy zawartej na czas nieoznaczony. Umowa o kartę kredytową wprawdzie zawierana jest na trzyletnie okresy, ale za każdym razem jest przedłużana, jeżeli żadna ze stron wcześniej się temu nie sprzeciwi. Sprzeciw ten w zasadzie ma funkcję podobną do wypowiedzenia umowy, stanowi więc oświadczenie woli przerywające jej trwanie. Bez jego złożenia umowa obowiązuje na kolejny okres. Co więcej, Bank może to oświadczenie złożyć jedynie w precyzyjnie wskazanych przypadkach, podobnie jak ma to miejsce w razie chęci złożenia oświadczenia woli o wypowiedzeniu umowy.

4. w zakresie klauzul modyfikacyjnych w Tabeli Opłat i Prowizji (TOiP) w Umowie o kartę kredytową dla klientów indywidualnych w Idea Bank S.A. Oddział Lion's Bank (pkt 4 pisma Prezesa z dnia 18 czerwca 2019).

- Prezes UOKiK błędnie zakwalifikował umowę o kartę kredytową jako umowę zawartą na czas oznaczony (argumenty przytoczone powyżej);

- Prezes UOKiK kwestionując poszczególne przesłanki uprawniające Bank do zmiany wzorca umowy nie wziął pod uwagę początkowego zdania klauzuli modyfikacyjnej, która stanowi, że: „Przesłankami uchylenia, zmiany lub uzupełnienia Tabeli Opłat i Prowizji w okresie obowiązywania Umowy, są następujące okoliczności, pod warunkiem, że mają wpływ na pobieranie lub wysokość uchylanych, zmienianych ^ uzupełnianych opłat i prowizji wiązanych z Umową”. Tym samym Bank nie ma dowolności w zakresie zmiany opłat i prowizji. Opłaty i prowizje mogą podlegać zmianie w razie zaistnienia wskazanych przesłanek tylko i wyłącznie gdy dana okoliczność ma wpływ na dane opłaty i prowizje, implikuje konieczność dokonania takiej zmiany i jest z daną zmianą związana celowościowo.

5. w zakresie klauzul modyfikacyjnych w Tabeli opłat i prowizji w Regulaminie prowadzenia rachunków bankowych, świadczenia usług bankowości elektronicznej oraz wydawania i używania debetowych kart płatniczych w Idea Bank S.A. dla klientów indywidualnych oraz w Regulaminie prowadzenia rachunków bankowych, świadczenia usług bankowości elektronicznej oraz wydawania i używania debetowych kart płatniczych w Idea Bank S.A. Oddział Lion's Bank w Warszawie dla klientów indywidualnych:

- Bank ustosunkował się do poszczególnych przesłanek zamieszczonych w kwestionowanych klauzulach.

W swoim stanowisku Bank odniósł się także do poszczególnych przesłanek zmiany wzorca Regulaminów czy TOiP.

W piśmie z dnia 2 stycznia 2020 r., w odpowiedzi na stanowisko Spółki przedstawione w piśmie z dnia 23 lipca 2020 r., Prezes Urzędu podtrzymał swoje stanowisko zawarte w Zawiadomieniu z dnia 18 czerwca 2018 r. o wszczęciu postępowania administracyjnego.

Pismem z dnia 16 czerwca 2020 r. Prezes Urzędu zawiadomił Przedsiębiorcę o niezatawieniu sprawy w terminie oraz o przewidywanym terminie jej zatawienia. W

przedmiotowym zawiadomieniu Spółka została także poinformowana o zakończeniu postępowania dowodowego w sprawie i wyznaczeniu terminu na zapoznanie się z aktami niniejszej sprawy.

Przedsiębiorca nie skorzystał z możliwości zapoznania się z materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie.

Prezes Urzędu ustalił w sprawie następujący stan faktyczny:

Idea Bank S.A. z siedzibą w Warszawie jest wpisana do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem 0000026052, o numerze identyfikacji podatkowej (NIP) 5260307560 i kapitale zakładowym całkowicie wpłaconym w wysokości 156 803 962 złotych.

Spółka prowadzi m.in. finansową działalność usługową na terenie całego kraju za pośrednictwem licznym placówek bankowych, prowadzi także stronę internetową www.ideabank.pl. Działalność Banku prowadzona jest na podstawie zezwolenia udzielonego przez Komisję Nadzoru Bankowego; nadzór nad działalnością Banku sprawuje Komisja Nadzoru Finansowego.

Bank, w ramach prowadzonej działalności gospodarczej, przy zawieraniu umów finansowych postępuje się zarówno wzorcami umów przypisanymi do kontraktów zawieranych na czas oznaczony, jak i nieoznaczony. Z uwagi na powyższe, można wyróżnić następujące wzorce umowne, którymi postępuje się Przedsiębiorca:

-umowy na czas oznaczony z możliwością generowania zadłużenia po stronie konsumentów:

a) Regulamin oraz Umowy o kredyt lub pożyczkę gotówkową:

- Regulamin kredytowania dla konsumentów w Idea Bank SA
- Umowa pożyczki finansowej
- Umowa kredytu - Limit w rachunku pod aktywa finansowe

b) Regulamin oraz Umowy, dotyczące kart kredytowych:

- Regulamin kart kredytowych dla klientów indywidualnych Idea Bank S.A. oddział Lion's Bank w Warszawie (dalej również: Regulamin Kart Kredytowych),
- Umowa o kartę kredytową dla Klientów Indywidualnych oddział Lion's Bank w Warszawie (Karta MasterKey Mastercard World Elite)
- Umowa o kartę kredytową dla Klientów Indywidualnych oddział Lion's Bank w Warszawie (Karta Mastercard World)

-umowy na czas nieoznaczony:

c) Regulaminy Rachunków Bankowych, kart debetowych oraz bankowości elektronicznej:

- Regulamin prowadzenia rachunków bankowych, świadczenia usług bankowości elektronicznej oraz wydawania i używania debetowych kart płatniczych w Idea Bank S.A. dla klientów indywidualnych
- Regulamin prowadzenia rachunków bankowych, świadczenia usług bankowości elektronicznej oraz wydawania i używania debetowych kart płatniczych w Idea Bank S.A. oddział Lion's Bank w Warszawie dla klientów indywidualnych

Prezes Urzędu zważył, co następuje:

Naruszenie interesu publicznego

Podstawą do rozstrzygnięcia sprawy w oparciu o przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów jest uprzednie zbadanie przez Prezesa Urzędu, czy w danej sprawie zagrożony został interes publiczny.

Stosownie do art. 1 ust. 1 ustawy okik, ochrona interesów przedsiębiorców i konsumentów podejmowana w ramach działań Prezesa UOKiK jest prowadzona w interesie publicznym. Naruszenie interesu publicznego stanowi podstawę do rozstrzygnięcia przez Prezesa Urzędu sprawy w oparciu o przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. O interesie publicznym można mówić wtedy, gdy daną praktyką przedsiębiorcy może być dotknięty każdy konsument w analogicznych okolicznościach¹.

W ocenie Prezesa Urzędu, rozpatrywana sprawa ma charakter publiczny, gdyż wiąże się z ochroną praw potencjalnie nieograniczonej liczby konsumentów, którzy byli i nadal mogą być narażeni na negatywne skutki stosowania przez Bank niedozwolonych postanowień wzorców umowy. Spółka prowadzi działalność gospodarczą na terenie całego kraju. Wobec tego, że przy prowadzeniu działalności gospodarczej Przedsiębiorca wykorzystuje wzorce umowy, a zatem ustalone z góry przed zawarciem umowy klauzule umowne, na których treść konsument nie ma wpływu, stosowane przez Spółkę niedozwolone postanowienia umowne zawarte w tych wzorcach mogą rażąco naruszyć interesy nieograniczonego kręgu konsumentów - każdego aktualnego i potencjalnego klienta.

W tym stanie rzeczy Prezes Urzędu uznał, że w niniejszej sprawie ma miejsce naruszenie interesu publicznego, a zatem możliwe jest poddanie kwestionowanych działań Banku dalszej ocenie w świetle przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, pod kątem stosowania przez niego niedozwolonych postanowień wzorców umowy.

Status Przedsiębiorcy

Zgodnie z art. 4 pkt 1 ustawy okik, przez przedsiębiorcę rozumie się m.in. przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2018 r. poz. 646). Jednocześnie art. 4 ust. 1 ustawy Prawo przedsiębiorców reguluje, że przedsiębiorcą jest osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, wykonująca działalność gospodarczą. Natomiast stosownie do art. 3 Prawa przedsiębiorców,

¹Por. wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 13 stycznia 2009 r., sygn. akt XVII Ama 26/08.

działalnością gospodarczą jest zorganizowana działalność zarobkowa, wykonywana we własnym imieniu i w sposób ciągły.

Idea Bank S.A. z siedzibą w Warszawie prowadzi m.in. finansową działalność usługową na terenie całego kraju za pośrednictwem licznych placówek bankowych. Przedsiębiorca prowadzi także stronę internetową www.ideabank.pl. Przedsiębiorca jest wpisany do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem 0000026052, o numerze identyfikacji podatkowej (NIP) 5260307560 i kapitale zakładowym całkowicie wpłaconym w wysokości 156 803 962 złotych. Działalność Banku prowadzona jest na podstawie zezwolenia udzielonego przez Komisję Nadzoru Bankowego; nadzór nad działalnością Banku sprawuje Komisja Nadzoru Finansowego.

Spółka, w ramach prowadzonej działalności gospodarczej, przy zawieraniu umów finansowych posługuje się w relacjach z konsumentami, wzorcami umów, w których znajdują się postanowienia umowne wskazane w sentencji niniejszej Decyzji Nr RLU 1/2020 (dalej: Decyzja).

Zakaz stosowania we wzorcach umowy niedozwolonych postanowień

Zgodnie z treścią art. 23a ustawy okik „zakazane jest stosowanie we wzorcach umów zawieranych z konsumentami niedozwolonych postanowień umownych, o których mowa w art. 385¹ § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny”. Ocena zakwestionowanych postanowień musi zatem być dokonana na podstawie art. 385¹ § 1 k.c., zgodnie z którym: „postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nieuzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny”.

Głównymi zatem przesłankami stwierdzenia niedozwolonego charakteru danego postanowienia umowy jest :

- ukształtowanie praw i obowiązków konsumenta, po pierwsze, w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, po drugie zaś rażąco naruszając jego interesy;
- wyłączenie postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny;
- brak indywidualnego uzgodnienia z konsumentem.

Dla uznania danego postanowienia umowy jako niedozwolonego, przesłanki sprzeczności z dobrymi obyczajami i rażącego naruszenia interesów konsumenta muszą zachodzić równocześnie. Z reguły rażąco naruszenie interesu konsumenta jest naruszeniem dobrych obyczajów, ale nie zawsze zachowanie sprzeczne z dobrymi obyczajami rażąco narusza ten interes (por. wyrok SN z 13 października 2010 r., I CSK 694/09).

Kompetencja do uznania danego postanowienia za abuzywne należy do Prezesa UOKiK na podstawie art. 23b ust. 1 ustawy okik. Zgodnie z tym przepisem, Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu postanowienia wzorca umowy za niedozwolone i zakazującą jego wykorzystywania, jeżeli stwierdzi naruszenie zakazu określonego w art. 23a. W decyzji

Prezes UOKiK przytacza treść postanowienia wzorca umowy uznanego za niedozwolone. Decyzja ta po uprawomocnieniu, zgodnie z art. 23d ustawy okik, ma skutek wobec przedsiębiorcy, co do którego stwierdzono stosowanie niedozwolonego postanowienia umownego oraz wobec wszystkich konsumentów, którzy zawarli z nim umowę na podstawie wzorca wskazanego w decyzji.

Postanowienia określające główne świadczenia stron

Przez pojęcie „głównych świadczeń stron” należy zasadniczo rozumieć elementy przedmiotowo istotne (*essentialia negotii*) umowy, które przyjmowane są przez strony na zasadzie wyraźnego, a nie domniemanego konsensusu, co wskazuje na indywidualne uzgodnienie treści tych postanowień. Nie ulega wątpliwości, że w praktyce są to postanowienia określające cenę oraz przedmiot świadczeń stron umowy. Za postanowienia określające świadczenia główne stron nie są natomiast uznawane postanowienia dotyczące świadczeń ubocznych, np. odsetki za opóźnienie, lub klauzule, które wywierają wpływ na wysokość świadczenia głównego, np. klauzule waloryzacyjne.

Jak podkreśla się w orzecznictwie Sądu Najwyższego (dalej: SN), pojęcie głównych świadczeń stron należy interpretować raczej wąsko, w nawiązaniu do elementów przedmiotowo istotnych umowy. Ustawodawca posłużył się bowiem terminem „postanowienia określające główne świadczenia stron”, a nie zwrotem „dotyczące” takiego świadczenia, który ma szerszy zakres. Z drugiej jednak strony należy odnotować pogląd, iż dla określenia pojęcia głównego świadczenia stron nie ma przesądzającego znaczenia to, czy dane świadczenie należy do *essentialia negotii*. Z tej przyczyny zasięg tego pojęcia musi być zawsze ustalany *ad casum* z uwzględnieniem wszystkich postanowień oraz charakteru i celu zawieranej umowy.

W niniejszej sprawie analizowane postanowienia umowne nie dotyczą głównych świadczeń stron umowy. Przedmiotowe postanowienia opisują jedynie przesłanki (przyczyny) umożliwiające zmianę warunków umownych, w tym opłat i prowizji. Przedmiotowe zmiany mogą dotyczyć również głównych świadczeń stron, ale sama klauzula modyfikacyjna takim postanowieniem nie jest. Postanowienia określające zasady zmian różnych warunków umownych, choć związane z głównymi świadczeniami stron, to odnoszą się jedynie do tego, w jakich warunkach Bank może zmienić przedmiotowe warunki.

Przesłanka braku indywidualnego uzgodnienia

W przypadku postępowania w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone przesłanka braku indywidualnego uzgodnienia nie ma znaczenia wobec abstrakcyjnego charakteru kontroli postanowienia wzorca umowy. Prezes UOKiK, nie bada w niniejszym postępowaniu konkretnych stosunków istniejących pomiędzy kontrahentami, ale wzorzec i treść hipotetycznych stosunków, jakie powstałyby pomiędzy Bankiem, a potencjalnym konsumentem. Nie ma zatem znaczenia, czy jakaś konkretna umowa była między stronami negocjowana ani nawet czy wzorzec był, czy też nie był zastosowany przy zawieraniu jakiegokolwiek konkretnej umowy. Kontrola ta ma bowiem charakter oceny *ex ante* i obejmuje wzorzec, nie zaś konkretną umowę. Istotny jest zatem fakt, że Bank wprowadził oceniane wzorce do obrotu poprzez wystąpienie z ofertą zawarcia poszczególnych umów z ich wykorzystaniem.

Niezależnie od powyższego, należy wskazać, że analizowane postanowienia umowne znajdują się w różnego rodzaju regulaminach, a także innych wzorcach umownych przygotowanych przez Bank. Opierając się jedynie o zwykłe doświadczenie życiowe można stwierdzić, że treść tego rodzaju wzorców umownych nie jest przedmiotem indywidualnych negocjacji i uzgodnień ze słabszą stroną umowy, jaką niewątpliwie jest konsument w relacji zobowiązaniowej z Przedsiębiorcą. Gdyby postanowienia zawarte w wzorcach umownych wykorzystywanych przez przedsiębiorców w obrocie masowym mogłyby być przedmiotem indywidualnych negocjacji, to takie działania miałyby się z celem uprzedniego opracowania takich wzorców. Dlatego też kwestionowane postanowienia umowne nie mogły podlegać indywidualnym uzgodnieniom.

Sprzeczność z dobrymi obyczajami

Klauzula generalna dobrych obyczajów stanowi odesłanie do ocen uzasadniających reguły moralne opierające się na wartościach powszechnie akceptowanych w Polsce. Dobre obyczaje pojmowane są również jako reguły postępowania zgodne z etyką, moralnością i aprobowanymi społecznie normami i zasadami postępowania. Kryteriami decydującymi o sprzeczności z dobrymi obyczajami są wymóg nieusprawiedliwionego pokrzywdzenia i działanie wbrew dobrej wierze i uczciwości. Przyjmuje się, iż nieusprawiedliwione pokrzywdzenie zachodzi wówczas, gdy stosując ogólne warunki umów lub wzorce, próbuje się chronić własne interesy kosztem partnera, bez dostatecznego brania pod uwagę jego interesów i bez przyznania mu wyrównania z tego tytułu.

Poprzez dobre obyczaje rozumiemy pewien powtarzalny wzorec zachowań, który jest aprobowany przez daną społeczność lub grupę. Są to pozaprawne normy postępowania, którymi przedsiębiorcy winni się kierować. Ich treści nie da się określić w sposób wyczerpujący, ponieważ kształtowane są przez ludzkie postawy uwarunkowane zarówno przyjmowanymi wartościami moralnymi, jak i celami ekonomicznymi i związanymi z tym praktykami życia gospodarczego. Wszystkie one podlegają zmianom w ślad za zmieniającymi się ideologiami politycznymi i społeczno-gospodarczymi oraz przewartościowaniami moralnymi. W szczególności zaś, dobre obyczaje to normy postępowania polecające nienadużywanie w stosunku do słabszego uczestnika obrotu posiadanej przewagi ekonomicznej.

Dobre obyczaje pozostają klauzulą generalną, która podlega konkretyzacji na okoliczność danego stanu faktycznego. Zgodnie z poglądem doktryny, sprzeczne z dobrymi obyczajami są działania, które zmierzają do niedoinformowania, dezorientacji, wywołania błędnego przekonania u klienta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności czyli takie działanie, które potocznie określone jest jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające in minus od przyjętych standardów postępowania. W stosunkach z konsumentami „dobry obyczaj” powinien wyrażać się we właściwym informowaniu o przysługujących uprawnieniach, niewykorzystywaniu pozycji profesjonalisty i rzetelnym traktowaniu partnerów umów. W takich stosunkach szczególne znaczenie mają te oceny zachowań podmiotów w świetle dobrych obyczajów, które odwołują się do takich wartości jak: szacunek wobec partnera, uczciwość, szczerłość, zaufanie, lojalność, rzetelność i fachowość. Działanie wbrew dobrym obyczajom w zakresie kształtowania treści stosunku obligacyjnego wyraża się w tworzeniu

przez partnera konsumenta takich klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową tego stosunku.

Pomocne przy ocenie abuzywnego charakteru postanowienia wzorca umowy w kontekście dobrych obyczajów może być dokonanie testu weryfikacji „przyzwoitości” danej klauzuli. Należy w związku z tym zbadać, czy oceniane postanowienie wzorca umowy jest sprzeczne z ogólnym wzorcem zachowań przedsiębiorców wobec konsumentów. Wymaga to ustalenia, jak wyglądałyby prawa lub obowiązki konsumenta w braku takiej klauzuli lub przy zastosowaniu istniejących przepisów o charakterze dyspozytywnym. Jeżeli konsument byłby - na podstawie ogólnych przepisów - w lepszej sytuacji, gdyby konkretnego postanowienia wzorca nie było, należy przyjąć, że może ono mieć charakter abuzywny.

Rażące naruszenie interesów konsumenta

Daną klauzulę będzie można uznać za abuzywną, kiedy umowne ukształtowanie praw i obowiązków konsumenta rażąco narusza jego interesy. Generalnie można przyjąć, iż chodzi tu o sytuacje, w których w sposób rażący naruszona została równowaga interesów stron umowy i to przez to, iż jedna z nich wykorzystwała swoją przewagę, układając ogólne warunki lub wzorce umowne. Pojęcie „interesów” konsumenta należy interpretować szeroko, nie tylko jako niekorzystne ukształtowanie jego sytuacji ekonomicznej. Należy tu uwzględnić także takie aspekty, jak niedogodności organizacyjne, stratę czasu, dezorganizację, wprowadzenie w błąd, nierzetelne traktowanie, czy naruszenie prywatności konsumenta.

Interpretacji, kiedy mamy do czynienia z rażącym naruszeniem interesów konsumenta, a kiedy tylko ze zwykłym nie należy sprowadzać do kategorii czysto ekonomicznej, gdyż nie chodzi tu o kryteria rachunkowe, a więc porównanie pieniężnej wartości świadczeń. Określenie „rażąco” należy odnieść do znacznego odbiegania przyjętego uregulowania od zasad uczciwego (słusznego) wyważenia praw i obowiązków. Za tego typu zasady konstruujące modelowe (optymalne) ukształtowanie praw i obowiązków umownych stron traktowane są przepisy ustawowe o charakterze dyspozytywnym. Stąd też nie jest możliwe ustalenie pewnych ogólnych kryteriów, których spełnienie w każdej sytuacji automatycznie prowadzić będzie do uznania, że interesy danego konsumenta zostały rażąco naruszone. Oznacza to, że ocena, czy postanowienia zawartej umowy rażąco naruszają interesy konsumenta, powinna być dokonywana in concreto, przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności danego przypadku. W tym zakresie zasadne jest sięgnięcie do Dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich² która stanowi, że daną klauzulę należy uznawać za niedozwoloną, gdy naruszając zasadę wzajemnego zaufania, powoduje znaczącą (istotną) i nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na niekorzyść konsumenta (art. 3 ust. 1). W związku z tym pojęcie „rażącego naruszenia interesów konsumenta” można utożsamiać z istotną i nieusprawiedliwioną dysproporcją praw i obowiązków na jego niekorzyść. Ponadto, przy określaniu stopnia naruszenia interesów konsumenta należy stosować nie tylko kryteria obiektywne (np. wielkość poniesionych czy grożących strat), lecz również względy subiektywne związane bądź to z przedsiębiorcą (np. renomą firmy), bądź to z konsumentami

² Dyrektywa Rady 93/13/EWG z dnia 05.04.2003

(np. seniorzy, dzieci). Konieczne jest zbadanie, jaki jest zakres grożących potencjalnemu konsumentowi strat lub niedogodności. Jak wskazał w jednym z kluczowych orzeczeń Sąd Najwyższy - dokonując wykładni art. 385¹ k.c. - rażące naruszenie interesów konsumenta oznacza nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na jego niekorzyść w określonym stosunku obligacyjnym.

Podsumowując, obie wskazane art. 385¹ § 1 k.c. formuły prawne (tj. dobre obyczaje oraz rażące naruszenie interesów konsumentów) służą do oceny tego, czy standardowe klauzule umowne zawarte we wzorcu umownym przekraczają zakreślone przez ustawodawcę granice rzetelności kontraktowej twórcy wzorca w zakresie kształtowania praw i obowiązków konsumenta.

Pomocnym narzędziem w celu identyfikacji postanowień niedozwolonych pod kątem naruszenia dobrych obyczajów oraz rażącego naruszenia interesów konsumentów są tzw. klauzule szare. Ich przykładowy katalog określony został w art. 385³ k.c. i zawiera najbardziej typowe i znane z praktyki obrotu postanowienia naruszające równowagę kontraktową stron. Samo jednak zamieszczenie klauzuli wśród postanowień wymienionych w omawianym katalogu nie powinno przesądzać automatycznie o jej niedozwolonym charakterze. Nie jest bowiem wykluczone, iż konkretna klauzula, mimo iż objęta listą, nie ma niedozwolonego charakteru. W konkretnym przypadku może się okazać, iż nie prowadzi ona do rażącego naruszenia interesów konsumentów. Dlatego też katalog klauzul zawarty w art. 385³ k.c. należy traktować jako listę tzw. klauzul szarych. Jak wynika z orzecznictwa SN, postanowienie umowne, które zostało umieszczone w przykładowym katalogu nieuczciwych postanowień umownych nie jest per se nieuczciwym postanowieniem umownym. Treść tego katalogu nie przesądza statusu danego postanowienia jako niedozwolonego postanowienia umownego (postanowienia wzorca umowy). Wykaz ten należy kwalifikować jako swoistą wskazówkę co do rodzaju postanowień, które mogą budzić zastrzeżenia z punktu widzenia ich zgodności z interesami i uprawnieniami konsumentów).

Stosowanie wzorców umów przez przedsiębiorcę

Bank, w ramach prowadzonej działalności gospodarczej, przy zawieraniu umów finansowych posługuje się zarówno wzorcami umów przypisanymi do kontraktów zawieranych na czas oznaczony, jak i nieoznaczony. Ponadto, umowy - przede wszystkim zawierane na czas oznaczony - mogły wiązać się z możliwością generowania zadłużenia po stronie konsumentów, co ma istotny wpływ na ocenę klauzul modyfikacyjnych analizowanych w niniejszym postępowaniu. Z uwagi na powyższe, można wyróżnić następujące wzorce umowne, którymi posługuje się Przedsiębiorca:

a) Regulamin oraz Umowy o kredyt lub pożyczkę gotówkową:

- Regulamin kredytowania dla konsumentów w Idea Bank SA
- Umowa pożyczki finansowej
- Umowa kredytu - Limit w rachunku pod aktywa finansowe

Wymienione w niniejszym punkcie wzorce umowne regulują zawarcie umów na czas oznaczony, wiążących się z generowaniem zobowiązania pieniężnego po stronie

konsumentów często przez wiele lat. Ww. wzorce umowne zawierają klauzule modyfikacyjne wskazane w punktach 1 oraz 5 sentencji niniejszej decyzji.

b) Regulamin oraz Umowy, dotyczące kart kredytowych:

- Regulamin kart kredytowych dla klientów indywidualnych Idea Bank S.A. oddział Lion's Bank w Warszawie (dalej również: Regulamin Kart Kredytowych),
- Umowa o kartę kredytową dla Klientów Indywidualnych oddział Lion's Bank w Warszawie (Karta MasterKey Mastercard World Elite)
- Umowa o kartę kredytową dla Klientów Indywidualnych oddział Lion's Bank w Warszawie (Karta Mastercard World)

Wskazane wzorce umowne określają warunki wydawania przez Bank kart kredytowych oraz zasady korzystania z tych kart, w tym dokonywania transakcji przy ich użyciu. Umowy w takim przypadku zawierane są na czas oznaczony z możliwością generowania zadłużenia. Postanowienie § 1 pkt 9 i 10 ww. wzorców Umowy o kartę kredytową dla Klientów Indywidualnych oddział Lion's Bank w Warszawie (Karta MasterKey Mastercard World Elite) oraz Umowy o kartę kredytową dla Klientów Indywidualnych oddział Lion's Bank w Warszawie (Karta Mastercard World) stanowi, iż: *„Kredyt udzielany jest na czas określony-36 miesięcy, liczonych od dnia postawienia Limitu kredytu do dyspozycji Kredytobiorcy zgodnie z ust. 4 oraz ust., 7 powyżej. Umowa jest przedłużana na kolejny okres wskazany we wznowionej Karcie Głównej (...).”* Zawarta w umowie klauzula prolongacyjna nie zmienia charakteru tej umowy, jako umowy zawartej na czas oznaczony.

Ww. wzorce umowne zawierają klauzule modyfikacyjne wskazane w punktach 2 i 4 sentencji niniejszej decyzji.

c) Regulaminy Rachunków Bankowych, kart debetowych oraz bankowości elektronicznej:

- Regulamin prowadzenia rachunków bankowych, świadczenia usług bankowości elektronicznej oraz wydawania i używania debetowych kart płatniczych w Idea Bank S.A. dla klientów indywidualnych
- Regulamin prowadzenia rachunków bankowych, świadczenia usług bankowości elektronicznej oraz wydawania i używania debetowych kart płatniczych w Idea Bank S.A. oddział Lion's Bank w Warszawie dla klientów indywidualnych

Wskazane wzorce umowne określają warunki świadczenia usług i udostępniania produktów określonych w jego treści (rachunek bankowy, rachunki oszczędnościowo - rozliczeniowe (w tym walutowe). Umowy, których dotyczą Regulaminy, mogą być zawierane na czas nieoznaczony.

Ww. wzorce umowne zawierają klauzule modyfikacyjne wskazane w punktach 3 oraz 6-7 sentencji niniejszej decyzji.

Ocena postanowień umowy stosowanych przez Przedsiębiorcę

Ad 1 i 2 :

1. Bank ma prawo do zmiany Regulaminu jeżeli wystąpi co najmniej jedna z ważnych przyczyn, mających wpływ na treść zawieranych z Bankiem Umów, Umów Zabezpieczeniowych lub Regulaminu. Za ważne przyczyny uznaje się następujące przyczyny:

- 1) zmiana wymagań prawnych, a zwłaszcza przepisów Kodeksu cywilnego, Kodeksu postępowania cywilnego, Prawa bankowego, Ustawy o księgach wieczystych i hipotece, Ustawy o kredycie konsumenckim, Ustawy o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów, Ustawy o opłacie skarbowej, Ustawy o podatku od czynności cywilnoprawnych, Ustawy o kosztach w sprawach cywilnych;
- 2) wydanie aktów administracyjnych przez publiczne organy regulacyjne, w tym w szczególności przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, Komisję Nadzoru Finansowego, Generalnego Inspektora Informacji Finansowej, a także organy administracji, które mogą je zastąpić w przyszłości;
- 3) wydanie, na podstawie art. 137 ust.5 ustawy Prawo bankowe, rekomendacji przez organ nadzoru;
- 4) pojawienie się orzeczeń sądów powszechnych, Sądu Najwyższego, Trybunału Konstytucyjnego oraz sądów administracyjnych, a także aktów instytucji sądowych i administracyjnych Unii Europejskiej podlegających bezpośredniej implementacji lub wykonaniu na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, a ponadto rozstrzygnięć arbitra bankowego;
- 5) zmiany oferty Banku polegającej na zmianie zakresu usług lub produktów, o ile nie będzie to prowadziło do zwiększenia obciążeń finansowych Kredytobiorcy oraz nie będzie naruszało jego interesu;
- 6) rezygnacja z niektórych funkcji lub usług lub zmiana istniejących funkcji lub usług świadczonych przez Bank ze względu na dalszą niemożność świadczenia danej usługi w dotychczasowej formie lub udostępniania funkcji w dotychczasowej formie, spowodowaną wycofaniem usługi z oferty Banku albo ustaniem umowy Banku z podmiotem, z którego usług Bank korzystał, świadcząc daną usługę lub udostępniając daną funkcję, przy czym zmiana Regulaminu może dotyczyć jedynie wprowadzenia, usunięcia lub zmiany postanowień związanych z tymi funkcjami lub usługami;
- 7) konieczność doprecyzowania postanowień Regulaminu lub wprowadzenia zmian redakcyjnych, które nie będą miały niekorzystnego wpływu na treść praw i obowiązków Kredytobiorcy.

(§ 10 ust. 1 Regulaminu kredytowania dla konsumentów w Idea Bank S.A., obowiązującego od 11 marca 2016 r.)

2. Bank może dokonywać zmian Regulaminu, jeżeli wystąpi jedna z następujących ważnych przyczyn:

- 1) zmiana stanu prawnego skutkująca koniecznością wprowadzenia zmian w Regulaminie,
- 2) wydanie orzeczenia sądu powszechnego lub wydanie decyzji, zalecenia, rekomendacji lub innego wiążącego Bank aktu przez organ administracji publicznej, skutkującego koniecznością wprowadzenia zmian w Regulaminie,
- 3) wprowadzenie nowych produktów lub usług, przy czym zmiana Regulaminu może dotyczyć jedynie wprowadzenia postanowień lub zmiany postanowień związanych z tymi produktami lub usługami, korzystanie z nich nie będzie dla Użytkownika Karty obowiązkowe, a niekorzystanie nie będzie wiązało się dla Kredytobiorcy z kosztami,

- 4) poprawa przez Bank istniejących funkcji lub usług świadczonych na podstawie Umowy o kartę kredytową w celu zwiększenia poziomu bezpieczeństwa, ochrony danych osobowych lub polepszenia użyteczności udostępnianych funkcji i usług świadczonych przez Bank, przy czym zmiana Regulaminu może dotyczyć jedynie wprowadzenia postanowień lub zmiany postanowień związanych z tymi funkcjami lub usługami,
- 5) rezygnacja z niektórych funkcji lub usług lub zmiana istniejących funkcji lub usług świadczonych przez Bank na podstawie Umowy o kartę kredytową ze względu na dalszą niemożność świadczenia danej usługi w dotychczasowej formie lub udostępniania funkcji w dotychczasowej formie, spowodowaną wycofaniem usługi z oferty Banku albo ustaniem umowy Banku z podmiotem, z którego usług Bank korzystał, świadcząc daną usługę lub udostępniając daną funkcję, przy czym zmiana Regulaminu może dotyczyć jedynie wprowadzenia, usunięcia lub zmiany postanowień związanych z tymi funkcjami lub usługami,
- 6) konieczność doprecyzowania postanowień Regulaminu lub wprowadzenia zmian redakcyjnych, które nie będą miały niekorzystnego wpływu na treść praw i obowiązków Posiadacza Rachunku.

(§ 25 ust. 1 Regulaminu kart kredytowych dla klientów indywidualnych Idea Bank S.A. oddział Lion's Bank w Warszawie, obowiązującego od 8 czerwca 2018 r.)

(§ 23 ust. 1 Regulaminu kart kredytowych dla klientów indywidualnych Idea Bank S.A. oddział Lion's Bank w Warszawie, obowiązującego od 12 października 2015 r. do 7 czerwca 2018 r.)

Analizowane klauzule modyfikacyjne zawarte są we wzorcach umownych stosowanych przy zawieraniu umów na czas oznaczony umożliwiających generowanie zadłużania po stronie konsumentów, stąd Prezes UOKiK zdecydował o łącznej analizie przesłanek zawartych w przedmiotowych regulaminach.

W pierwszej kolejności warto nadmienić, że - w ocenie Prezesa UOKiK - umowy zawierane na czas oznaczony, co do zasady nie powinny podlegać jednostronnym modyfikacjom. Zdaniem Prezesa UOKiK, możliwość jednostronnej zmiany umów na czas oznaczony umożliwiających generowanie zadłużenia po stronie konsumentów ma bardzo ograniczony charakter, gdyż niezmiennie powinny być elementy dotyczące istotnych (popytowo) elementów umowy, czyli takich elementów umowy, które stanowiły lub mogły stanowić przyczynę lub podstawę dla których konsument zawarł ww. umowę, a których zmiana mogła powodować, że konsumenci nie byłiby zainteresowani zawarciem umowy na takich warunkach. W terminie tym mieszczą się takie kategorie postanowień jak: „postanowienia indywidualnie negocjowane”, „postanowienia określające główne świadczenia stron”, jak i „essentialia negotii”, ale nie jest to katalog zamknięty i powinien podlegać konkretyzacji każdorazowo przy zawarciu umowy, mając również na względzie okoliczności jej zawarcia. Zdaniem organu ochrony konsumentów, to takie elementy, które są charakterystyczne dla danego stosunku umownego. Oznacza to, że nieistotne byłyby pewnego rodzaju elementy uboczne, dodatkowe, fakultatywne - które tylko rozszerzają zakres świadczonych usług, ale nie wpływają na prawidłowe wykonanie umowy w zakresie jej głównych założeń czy uprawnień konsumenta związanych z charakterem zawartej umowy.

W ocenie Prezesa UOKiK tego rodzaju sposób wykonania umowy zawartej na czas oznaczony wynika z samej natury zobowiązania i strony nie mogą uregulować go w kontrakcie w sposób odmienny, gdyż byłoby to niezgodne z celem dla którego strony zgodziły się zawrzeć umowę na czas oznaczony (art. 353¹ oraz art. 354 k.c.), która charakteryzuje się trwałością i niezmiennością - w szczególności w zakresie istotnych elementów umowy. Powyższe oznacza, że w tego typu przypadkach - dla możliwości jednostronnej zmiany kontraktu zawartego na czas oznaczony w trakcie jego wykonywania - bez znaczenia jest zawarta w umowie klauzula modyfikacyjna, gdyż nie może ona mieć wpływu na zmiany postanowień umownych, które z natury samej umowy nie mogą ulegać zmianie w jednostronny sposób. Oznacza to, że jeżeli w umowie zawieranej na czas oznaczony (w tym umowach kredytu) znajduje się klauzula modyfikacyjna, to powinna ona odnosić się wyłącznie do postanowień umownych, które mają charakter poboczny, drugorzędny i niewpływający na podstawowy sposób wykonania umowy.

Jednocześnie nie sposób zgodzić się z argumentacją Spółki, iż w oparciu o kwestionowane klauzule modyfikacyjne nie jest możliwa jednostronna zmiana popytowo istotnych elementów umowy i klient jest zobligowany w tym zakresie zawrzeć stosowny aneks do umowy. W Regulaminie kredytowania zawarto bowiem postanowienie, zgodnie z którym: *W wypadku zmiany Regulaminu Bank poinformuje o tym Kredytobiorcę i przekaze zmieniony Regulamin lub wykazy dokonanych zmian z podaniem daty wejścia w życie zmienionego Regulaminu za pośrednictwem poczty albo Komunikatem za pomocą innego trwałego nośnika informacji lub, jeżeli Kredytobiorca wyraził zgodę, w formie elektronicznej na adres poczty elektronicznej podany przez Kredytobiorcę. Zmiana Regulaminu nie wymaga zawarcia aneksu do Umowy.* Konsumentowi zagwarantowano wprawdzie możliwość wypowiedzenia umowy lub zgłoszenia sprzeciwu, jednak, w ocenie Prezesa Urzędu, to uprawnienie nie jest wystarczającą gwarancją dla konsumenta, a stanowi pewnego rodzaju fikcję (o czym dalej). Ponadto, co bardziej istotne, postanowienia Regulaminu mogą w sposób istotny wpływać na wykonywanie umowy, w sytuacji, gdy pewne istotne elementy nie zostały określone lub doprecyzowane w samej umowie, a zostały zamieszczone w Regulaminie. Przykładem takim dla Regulaminu kart kredytowych może być sposób zgłaszania i rozpatrywania reklamacji czy odpowiedzialności stron umowy. Przedmiotowy regulamin doprecyzowuje również kwestię rozliczenia transakcji płatniczych oraz spłaty zadłużenia (choćby w zakresie transakcji wykonywanej w innej walucie niż PLN), przy czym umowa o kartę kredytową takich regulacji nie zawiera.

Zdaniem Prezesa UOKiK, analizowane wzorce umów odnoszące się do umów zawieranych na czas oznaczony o charakterze kredytowym powinny cechować się trwałością i niezmiennością, a ewentualne zmiany warunków umowy powinny mieć charakter uzasadniony, tj. być akceptowalne w świetle dobrych obyczajów. Natomiast możliwość ich wprowadzenia powinna być szczegółowo regulowana w samym kontrakcie. Jednocześnie należy zwrócić uwagę na treść art. 384¹ k.c., który stanowi, że *„Wzorzec wydany w czasie trwania stosunku umownego o charakterze ciągłym wiąże drugą stronę, jeżeli zostały zachowane wymagania określone w art. 384, a strona nie wypowiedziała umowy w najbliższym terminie wypowiedzenia”*. W doktrynie przyjmuje się natomiast, że art. 384¹

k.c. nie będzie miał zastosowania do umów zawartych na czas oznaczony, które co do zasady nie powinny być wypowiedziane przed czasem ich zakończenia.³

Postanowienia zawarte w ww. wzorcach umownych nie spełniają ww. cech, gdyż z jednej strony pozwalają na zmianę lub wprowadzenie również tych elementów umowy zawartej na czas oznaczony, które mają charakter istotny, np. sposób spłaty rat, formy zabezpieczenia kredytu (choćby do tej pory umowa takiego warunku nie przewidywała), a z drugiej strony przesłanki wprowadzenia zmian (w zakresie w jakim dotyczyłoby to elementów nieistotnych) są na tyle ogólne (blankietowe), że Bank zachowuje w praktyce nieograniczoną możliwość zmiany sposobu wykonania umowy zawartej na czas oznaczony o charakterze kredytowym.

Spółka w toku postępowania wyjaśniała, iż umowy kredytu w zakresie limitu w rachunku są umowami zawartymi na czas nieoznaczony o charakterze ciągłym. Wskazać należy, że w treści umowy kredytu, do której zastosowanie ma Regulamin kredytowy zawierający zakwestionowaną klauzulę modyfikacyjną, wskazano, że umowa ta jest umową zawieraną na czas oznaczony. Postanowienie § 2 pkt 2 wzorca Umowy kredytu „Limit w rachunku pod aktywa finansowe „Kredyt udzielany jest na okres wskazany w Części szczególnej Umowy X (w miesiącach)”. Ponadto w części szczególnej Umowy wskazano, że Kredyt przyznawany jest Kredytobiorcy w kwocie na okres 12 miesięcy od daty udostępnienia środków (dział X pkt 1). Natomiast w punkcie 3 wskazanego działu wskazano, że „W przypadku nie złożenia przez Kredytobiorcę rezygnacji z odnowienia Kredytu (...) Bank odnowi Kredyt na kolejny okres 12 miesięcy bez składania przez kredytobiorcę dodatkowej dyspozycji (odnowienie)”. Zawarta w umowie klauzula prolongacyjna nie zmienia charakteru tej umowy, jako umowy zawartej na czas oznaczony. Słusznie zatem przyjął Prezes UOKiK, iż analizowane wzorce umów odnoszą się do umów zawieranych na czas oznaczony.

Powyższe dotyczy także umowy o kartę kredytową. Spółka wskazała, iż zakwalifikowanie tego rodzaju umowy do umów zawartych na czas oznaczony było błędem. Nie sposób jednak zgodzić się z powyższym. Postanowienie § 1 pkt 9 i 10 ww. wzorców Umowy o kartę kredytową dla Klientów Indywidualnych oddział Lion's Bank w Warszawie (Karta MasterKey Mastercard World Elite) oraz Umowy o kartę kredytową dla Klientów Indywidualnych oddział Lion's Bank w Warszawie (Karta Mastercard World) stanowi, iż: „Kredyt udzielany jest na czas określony-36 miesięcy, liczonych od dnia postawienia Limitu kredytu do dyspozycji Kredytobiorcy zgodnie z ust. 4 oraz ust. 7 powyżej. Umowa jest przedłużana na kolejny okres wskazany we wznowionej Karcie Głównej (...)”. Zawarta w umowie klauzula prolongacyjna nie zmienia charakteru tej umowy, jako umowy zawartej na czas oznaczony. Prezes UOKiK w sposób prawidłowy zakwalifikował umowę o kartę kredytową jako umowę zawartą na czas oznaczony. W piśmie z dnia 23 lipca 2019 r. Spółka przyznała, że umowa o kartę kredytową zawierana jest na trzyletnie okresy, jest jednak przedłużana, gdy żadna ze stron nie wniesie sprzeciwu. W ocenie Prezesa UOKiK taka konstrukcja nie może jednak przesądzać o zakwalifikowaniu umowy o kartę kredytową do umów zawieranych na czas nieoznaczony.

³ Komentarz do Art. 384 (1) KC T. II red. Gutowski 2019, wyd. 2/Pyrzyńska

Zatem argumentacja podniesiona przez Prezesa Urzędu w zakresie potrzeby zagwarantowania niezmienności warunków umowy zawartej na czas oznaczony z możliwością generowania zadłużenia po stronie konsumentów, pozostaje aktualna.

W analizowanym przypadku rażącym naruszeniem interesów konsumentów jest przede wszystkim okoliczność, iż w sytuacji zawierania umowy na czas oznaczony, obie jej strony powinny wykonywać ją zgodnie z jej warunkami, w sposób - co do zasady - niezmienny przez okres na jaki umowa została zawarta. Również przepisy powszechnie obowiązujące (czy to kodeksu cywilnego czy też przepisów związanych z działalnością Banku) nie przewidują możliwości dowolnego kształtowania przez jedną ze stron warunków zawartych już umów na czas oznaczony po ich zawarciu. Tym samym, przedsiębiorca wykorzystuje uprzywilejowaną pozycję względem klientów wynikającą m.in. ze sposobu zawierania umowy (adhezję) oraz charakteru świadczonej usługi (np. konsumentom zależy na pieniądzech, które zamierzają pożyczyć od Banku). Ponadto, konsumenci zobligowani są do zapoznawania się z ewentualnymi zmianami, śledzenia ich i oceniania ich wpływu na dalsze wykonanie umowy, a - w ramach zgodnego z dobrymi obyczajami ukształtowania przez Przedsiębiorcę relacji umownych we wzorcu umowy - tych czynności nie powinni robić w zakresie umów na czas oznaczony (o charakterze kredytowym), które to warunki umowne nie powinny ulegać zmianie, w szczególności w zakresie istotnych elementów umowy.

W ocenie Prezesa UOKiK, takie ukształtowanie przewagi Przedsiębiorcy w umowach zawieranych na czas oznaczony, w których dochodzi do zadłużania się klientów względem Banku, narusza dobre obyczaje i w sposób rażący interesy konsumentów, a tym samym spełnia przesłanki postanowień, o których mowa w art. 385¹ § 1 k.c. Przedsiębiorca zyskuje bowiem prawo do jednostronnej i praktycznie arbitralnej zmiany wszystkich warunków umowy, a konsumenci nie mają żadnych instrumentów, aby skutecznie temu zaradzić, pomimo iż niezmiennosc tych elementów powinna być im gwarantowana.

W tym miejscu warto wskazać, iż przy tego rodzaju umowach (zawieranych na czas oznaczony, w których dochodzi do zadłużenia klienta Banku) nie jest wystarczającą gwarancją dla słabszej strony umowy, iż Spółka - w momencie proponowania nowych warunków umowy - przyznaje konsumentom prawo do odmowy przyjęcia zmian i wypowiedzenia umowy lub złożenia sprzeciwu (który przyniesie podobny efekt - czyli zakończenie trwania stosunku umownego). Należy bowiem zauważyć, iż prawo do wypowiedzenia umowy nie jest szczególnym uprawnieniem przysługującym konsumentom - zagwarantowane jest ono bowiem albo jako ogólne uprawnienie wynikające z postanowień umowy (może to przybrać również inną formę np. wcześniejszej spłaty całości kredytu) albo wynika z przepisów prawa. W analizowanych przypadkach wypowiedzenie przez konsumenta umowy byłoby spowodowane działaniem Banku, który jednostronnie stara się przymusić konsumenta do „milczącej” akceptacji nowych warunków umowy, które nie były znane konsumentowi w momencie jej zawarcia, a także - na podstawie przesłanek zawartych w klauzuli modyfikacyjnej - nie mógł spodziewać się takich, a nie innych zmian w ramach wykonywanego kontraktu.

Należy zwrócić przy tym uwagę, że w ramach zawierania umów na czas oznaczony, w których dochodzi do zadłużenia klienta Banku, konsumenci wiążą się z przedsiębiorcą często długim (kilku lub nawet kilkunastoletnim) zobowiązaniem na określonych warunkach (w tym wypadku na 3 lata z możliwością przedłużenia na kolejny okres). Możliwość wypowiedzenia

umowy w związku z niezaakceptowaniem propozycji nowych warunków umowy nie jest w takim wypadku szczególnie korzystnym rozwiązaniem, gdyż klienci Banku będą zobligowani do znalezienia środków na dokonanie całkowitej spłaty kredytu/zadłużenia. Często może się to wiązać z koniecznością wystąpienia o nowy kredyt, którego celem byłaby spłata dotychczasowych należności wynikających z umowy, która ulegałaby rozwiązaniu w wyniku nieprzyjęcia nowych warunków umowy. Konsumenty nie mają przy tym gwarancji, że uzyskają kredyt (np. z uwagi na brak wystarczającej zdolności kredytowej) oraz, że uzyskają go na analogicznych warunkach (lub przynajmniej nie gorszych), jak przy kredycie, który zamierzają spłacić. Z zasad doświadczenia życiowego wynika, że klienci banków w momencie konieczności przymusowej spłaty całości kredytu „z dnia na dzień” - z uwagi na wskazane powyżej bariery finansowe wynikające z konieczności zebrania w krótkim czasie dużego kapitału - nie będą korzystali z uprawnienia do wypowiedzenia umowy. Jeżeli konsumenci nie posiadają pieniędzy na spłatę zadłużenia przy wypowiedzeniu umowy (w związku z zamiarem niezaakceptowania wprowadzonych zmian), to ich swoboda wyboru i dalsze zachowanie jest znacząco ograniczone, co powoduje, że przedsiębiorca może w zasadzie dowolnie i bez żadnych ograniczeń (wynikających zarówno z klauzuli modyfikacyjnej, jak i z reakcji na wprowadzone zmiany ze strony swoich klientów) zmieniać warunki umowy. Tym samym, prawo to (do niezaakceptowania zmian) będzie fikcją, która ma na celu jedynie legalizowanie arbitralnych działań silniejszej strony umowy. Nie można tu zatem mówić o swobodnej decyzji konsumenta dotyczącej wypowiedzenia umowy, gdyż jest on niejako uzależniony finansowo od przedsiębiorcy. Nie bez znaczenia jest również okoliczność, iż na wszystkie ww. czynności konsumenci potrzebowaliby dodatkowego czasu (związanego np. z porównaniem ofert konkurencji) i wiedzy finansowej oraz prawnej (konieczność zapoznania i zrozumienia nowych warunków umowy), co również stanowi dodatkowy element zniechęcający ich do korzystania z uprawnienia do wypowiedzenia umowy. Gdyby jednak przedsiębiorca przestrzegał warunków zawartej umowy i nie dokonywał zmian w oparciu o blankietową i naruszającą dobre obyczaje klauzulę modyfikacyjną to tych czynności nie musieliby wykonywać.

Dlatego też, w ocenie Prezesa UOKiK, nie jest wystarczającą gwarancją dla konsumentów (a *de facto* jest to fikcją), iż Spółka - w momencie zmiany warunków umowy - przyznaje im prawo do odmowy przyjęcia zmian i wypowiedzenia umowy lub złożenia sprzeciwu (który przyniesie podobny efekt - czyli zakończenie trwania stosunku umownego).

Niezależnie od powyższych wyjaśnień, należy zauważyć, iż o abuzywności analizowanych postanowień świadczy już sama ich niejednoznaczność i to bez względu na okoliczność, iż dotyczy to możliwości zmiany istotnych czy też nieistotnych elementów stosunku umownego. Kwestionowane postanowienia charakteryzują się dużą ogólnością, a przesłanki w nich zawarte mają często szeroki, niemożliwy do zweryfikowania przez konsumentów zakres i dokonania kontroli *ex post*. W oparciu o takie klauzule modyfikacyjne przedsiębiorca może w zasadzie w nieograniczony sposób dokonywać zmian warunków umowy, czego konsumenci nie mogli przewidzieć w momencie zawierania kontraktu. Zmiany te mogą dotyczyć m.in. spłaty kredytu, zasad wypowiedzenia umowy, kwestii związanych z doręczaniem korespondencji, składania i rozpatrywania reklamacji, zasad użytkowania karty kredytowej, zasad zabezpieczenia spłaty kredytu etc. W ocenie Prezesa Urzędu, postanowienie wzorca umowy, które na takie działanie zezwala - niezależnie od kategorii przyczyn, od wystąpienia których uzależnia możliwość wprowadzenia zmian - narusza dobre

obyczajnie. Jego skutkiem może być bowiem konieczność kontynuowania przez konsumentów umowy, pomimo zmiany warunków, które leżały u podstaw skorzystania z oferty przedsiębiorcy. Takie działanie można zaś uznać za sprzeczne z dobrymi obyczajami, gdyż przyznaje Spółce prawo do dokonywania nieograniczonych zmian warunków umowy.

Spółka wskazała, iż produkty kredytowe, których klauzule modyfikacyjne są kwestionowane w pkt 1 niniejszej decyzji już nie obowiązują oraz że Bank nie dokonywał zmian regulaminów czy TOiP w oparciu o wskazane postanowienia. Ponadto wycofano z oferty karty kredytowe dla klientów indywidualnych, a obecna liczba klientów posiadających aktywne karty kredytowe wynosi około [tajemnica przedsiębiorstwa]. Wskazać należy, że kontrola abstrakcyjna oznacza kontrolę dokonywaną w oderwaniu od konkretnych stosunków umownych i okoliczności ich powstania⁴. Stwierdzenie nieuczciwego charakteru postanowienia wzorca umowy nie może więc zależeć od okoliczności obowiązywania lub nieobowiązywania czy też faktycznego stosowania lub niestosowania danego postanowienia. Co więcej, w obrocie prawnym to niedozwolone postanowienie nadal funkcjonuje w odniesieniu do dotychczas zawartych umów, pomimo, że wzorzec umowy zawierający to postanowienie już nie obowiązuje. Ponadto należy wskazać, iż abuzywność postanowienia oceniana jest na moment zawarcia umowy, a nie na moment jej wykonywania. W uchwale Sądu Najwyższego wskazano, że *ocenę nieuczciwego charakteru warunków umowy należy przeprowadzać w odniesieniu do chwili zawarcia danej umowy z uwzględnieniem wszystkich okoliczności, o których przedsiębiorca mógł wiedzieć przy zawieraniu umowy i które mogły wpływać na jej późniejsze wykonanie, gdyż warunek umowny może wprowadzać między stronami nierównowagę pojawiającą się dopiero w czasie wykonywania umowy*.⁵ Decydujące znaczenie ma nie to, w jaki sposób przedsiębiorca stosuje postanowienie i dla kogo jest to korzystne, lecz to, w jaki sposób postanowienie kształtuje prawa i obowiązki konsumenta.

Bank wskazał, iż kwestionując poszczególne przesłanki Prezes Urzędu powinien wziąć pod uwagę postanowienie, iż „Bank ma prawo do zmiany Regulaminu jeżeli wystąpi co najmniej jedna z ważnych przyczyn, mających wpływ na treść zawieranych z Bankiem Umów, Umów Zabezpieczeniowych lub Regulaminu”. **Należy jednak zauważyć, iż wyżej wymienione okoliczności nie wskazują na to, że zmiany wprowadzane przez Spółkę będą dotyczyły jedynie kwestii wynikających z wskazanych w klauzuli modyfikacyjnej przesłanek.** W przypadku wystąpienia ważnej przyczyny mającej wpływ na treść umów/regulaminów Bank może dokonać zmiany Regulaminu, natomiast postanowienia nie przewidują, że wprowadzone zmiany mają dotyczyć tylko tego elementu.

Odnosząc się do pierwszej ze wskazanych w ww. klauzulach modyfikacyjnych przesłanek uprawniających do zmiany warunków Regulaminu ze względu na „*zmianę wymagań prawnych*” czy „*zmianę stanu prawnego*” należy mieć na uwadze, że w ocenie Prezesa UOKiK, zmiany przepisów prawa **stanowią samoistną podstawę** do dokonania zmiany warunków umowy. Jeżeli ustawa (w tym jej nowelizacja) wskazuje na konieczność dostosowania wykonywanych aktualnie umów do nowego porządku prawnego to ten akt prawny stanowi w zupełności wyłączną i jedyną podstawę materialnoprawną dokonywanej zmiany umowy. Nie ma potrzeby, aby takie regulacje znajdowały się w umownej klauzuli

⁴ Uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2015 r., sygn. III CZP 17/15, Legalis nr 1352251.

⁵ Uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 2018 r., sygn. III CZP 29/17

modyfikacyjnej, o ile nie ma ona charakteru blankietowego. Nie każda bowiem zmiana stanu prawnego uprawnia przedsiębiorcę do jednostronnej zmiany warunków umowy (w tym do wprowadzenia nowych postanowień, a nie np. tylko usunięcie określonych zapisów), a tylko taka jego zmiana, z której wprost wynika potrzeba dokonania ingerencji przez przedsiębiorcę w istniejące stosunki cywilnoprawne. Jako przykład negatywny można wskazać orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego, który orzekł o niekonstytucyjności określonego przepisu prawnego, np. dotyczącego Bankowego Tytułu Egzekucyjnego⁶. Zmiana przepisów prawa w tym zakresie (tj. uchylene art. 96 ust. 1 i art. 97 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe (Dz. U. z 2016 r. poz. 1988 ze zm.) nie stanowiła dla Banku podstawy do zmiany warunków umowy poprzez wprowadzenie innych rozwiązań zabezpieczających interesy przedsiębiorcy. Zmiana taka, w oparciu o zmienione przepisy prawa - nie zawierające konieczności ich wprowadzenia do wykonywanych umów - mogłaby stanowić wyłącznie podstawę do zmiany warunków umowy w drodze obustronnej negocjacji - konsumenta z Bankiem.

Do zmiany przepisów prawa uprawniających Bank do jednostronnej zmiany Regulaminu kredytowania dla konsumentów w Idea Bank SA oraz Regulaminu kart kredytowych dla klientów Idea Bank S.A. oddział Lion's Bank w Warszawie, odnosi się przesłanka wskazana w pkt 1 ww. klauzul modyfikacyjnych. Analizowana przesłanka jest jednak nieprecyzyjna. Została bowiem zredagowana w taki sposób, że do wprowadzenia - bliżej nieokreślonych - zmian wystarczy tylko, aby wystąpiła określona okoliczność wymieniona w przesłance tj. *zmiana wymagań prawnych/zmiana stanu prawnego*. Co bardziej jednak istotne, treść kwestionowanej przesłanki przyznaje Przedsiębiorcy prawo do jednostronnego wprowadzenia bliżej nieokreślonych zmian w umowie pod pretekstem obowiązku dostosowania postanowień tej umowy do zmienionych przepisów prawa powszechnie obowiązującego. Zakres możliwych do wprowadzenia zmian nie został nigdzie oznaczony, a w konsekwencji brak jest gwarancji, że wprowadzone zmiany będą odzwierciedlały to, co wynika z okoliczności, które umożliwiły Przedsiębiorcy modyfikacje warunków umowy. Chodzi tu o taką sytuację, w której przykładowo zostaną znowelizowane przepisy prawa dotyczące rozpatrywania reklamacji przez podmioty rynku finansowego, co wymusi również zmianę wykonywanych umów, ale jednocześnie umożliwi to Przedsiębiorcy zmianę każdego postanowienia takiej umowy, a nie tylko tych, które dotyczą rozpatrywania reklamacji.

Biorąc pod uwagę powyższe rozważania nie sposób zgodzić się z argumentacją Banku, iż dookreślił on okoliczności, w których możliwa będzie zmiana regulaminu oraz że może jedynie wprowadzić zmianę ściśle związaną ze zmianą przepisów prawa. Stwierdzić należy, że konstrukcja zakwestionowanych postanowień pozostawia Bankowi możliwość wprowadzenia szerokich zmian, niezależnych od wskazanych przesłanek. Brak jest więc gwarancji, że wprowadzone zmiany będą odzwierciedlały to, co wynika z okoliczności, które umożliwiły Przedsiębiorcy modyfikację warunków umowy.

Podobnie negatywnie należy ocenić przesłankę zawartą w punkcie 1.2-4 oraz 2.2 przewidującą możliwość zmiany Regulaminów na skutek orzeczeń sądu powszechnego (również Sądu Najwyższego, Trybunału Konstytucyjnego) oraz sądów administracyjnych, aktów instytucji sądowych i administracyjnych UE, rozstrzygnięć arbitra bankowego,

⁶ Wyrok z dnia 14 kwietnia 2015 r., sygn. akt P 45/12.

zdaniem Prezesa UOKiK - umożliwi ona Bankowi dowolne dokonywanie modyfikacji warunków umowy.

W przypadku przesłanek przewidujących zmianę Regulaminu na skutek orzeczeń sądu powszechnego oraz sądów administracyjnych należy wskazać, że każda z nich umożliwia Bankowi dowolną modyfikację warunków umowy. Wskazane przesłanki zredagowane są bowiem w taki sposób, że do jednostronnego wprowadzenia przez Bank bliżej nieokreślonych zmian wystarczy tylko, aby wystąpiła określona okoliczność wymieniona w powyżej wskazanych przesłankach. Z cytowanych postanowień nie wynika jednak jakie zmiany może wprowadzić Bank (czy muszą być to zmiany wynikające z rozstrzygnięć sądów) oraz czy rozstrzygnięcia sądów powszechnych oraz sądów administracyjnych mają dotyczyć tego Banku czy mogą też dotyczyć innych podmiotów. Nie sposób zgodzić się z argumentacją, zgodnie z którą, każde orzeczenie sądowe wydane względem nawet innego banku lub przedsiębiorcy, daje Idea Bankowi podstawę do zmiany jego umów, nawet jeżeli jakieś nieprawidłowości są podobne do tych, które zostały zakwestionowane w rozstrzygnięciach względem innych podmiotów funkcjonujących na rynku.

Podobnie ocenić należy przesłankę, umożliwiającą Bankowi wprowadzenie zmian w przypadku pojawienia się aktów wydanych przez instytucje sądowe i administracyjne UE. Podkreślić należy, że i w tym przypadku Bank nie wyjaśnia jakie zmiany mogą zostać wprowadzone i czy pojawienie się aktów instytucji sądowych i administracyjnych UE ma dotyczyć bezpośrednio Banku czy też innych podmiotów, a to również pozwoli Bankowi na zmianę regulaminu.

Odnosząc się do przesłanki umożliwiającej Bankowi wprowadzenie zmian regulaminu w przypadku rozstrzygnięć arbitra bankowego wskazać należy podobnie jak wyżej, iż zakres zmian, które mogą zostać wprowadzone przez Bank w przypadku wystąpienia omawianej przesłanki jest niedookreślony. Istotne jest również to, że Arbiter Bankowy działa przy Związku Banków Polskich i został powołany w celu rozstrzygania sporów pomiędzy konsumentami-klientami banków a bankami w zakresie roszczeń pieniężnych z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania przez bank czynności bankowych lub innych czynności na rzecz konsumenta. W świetle zakwestionowanej przesłanki Związek Banków Polskich za pośrednictwem arbitra bankowego może wpływać na kształt umów bankowych. Z zakwestionowanej przesłanki wynika bowiem, że rozstrzygnięcie arbitra bankowego stanowi podstawę do zmiany postanowień Regulaminu. Wskazać należy, że takie zmiany nie zawsze będą dla konsumenta korzystne i zgodne z jego interesem. Jeśli bowiem arbiter bankowy nie uzna racji konsumenta, to wprowadzone na podstawie rozstrzygnięcia arbitra bankowego zmiany mogą działać na niekorzyść konsumenta. W ocenie Prezesa UOKiK rozstrzygnięcia Arbitra Bankowego w indywidualnej sprawie nie mogą być podstawą prawną do bliżej nieokreślonych zmian we wszystkich umowach łączących Idea Bank ze swoimi klientami. W omawianej przesłance Bank nie wskazuje także, czy zmiany Regulaminu mają być wprowadzone na skutek rozstrzygnięć arbitra bankowego dotyczących tego Banku czy też jakiegokolwiek innego banku.

Ponadto wskazać należy, że nie jest możliwa jednostronna modyfikacja warunków umownych, które mają charakter abuzywny (a tego mogą dotyczyć orzeczenia wydawane w indywidualnych sprawach przez sądy powszechne lub w ramach kontroli abstrakcyjnej przez Prezesa UOKiK, a do spraw wszczętych przed 16 kwietnia 2016 r. przez Sąd Okręgowy w

Warszawie) poprzez narzucenie nowych postanowień kontraktu przez silniejszą stronę umowy, jaką jest Bank. Bank nie może zmieniać jednostronnie klauzuli umownej dlatego, że np. w ramach kontroli incydentalnej lub abstrakcyjnej wzorca umowy organ administracyjny lub sąd uznał daną klauzulę za abuzywną.⁷ Na mocy tak sformułowanej przesłanki Bank przyznaje sobie prawo nie tylko do wyeliminowania lub niestosowania niedozwolonych postanowień umownych, ale także do wprowadzenia na ich miejsce nowych zapisów. Taką ewentualność należy uznać za niedopuszczalną. Art. 385¹ § 1 k.c. stanowi implementację do polskiego porządku prawnego art. 3 ust. 1 Dyrektywy Rady 93/13/EW z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich. Rozwinięciem tego przepisu - który również zawiera swoje odniesienie w art. 385¹ § 1 KC - jest art. 6 ust. 1 tej Dyrektywy, zgodnie z którym Państwa Członkowskie stanowią, że na mocy prawa krajowego nieuczciwe warunki w umowach zawieranych przez sprzedawców lub dostawców z konsumentami nie będą wiążące dla konsumenta, a umowa w pozostałej części będzie nadal obowiązywała strony, jeżeli jest to możliwe po wyłączeniu z niej nieuczciwych warunków. Przy interpretacji skutków stosowania analizowanych przepisów na tle regulacji krajowych należy uwzględnić również orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (dalej: TSUE), który wielokrotnie wypowiedział się na temat konsekwencji stosowania przez przedsiębiorcę postanowień niedozwolonych w umowach zawieranych z konsumentami oraz następczej możliwości eliminowania niekorzystnych skutków z tego wynikających. Z ugruntowanej linii orzeczniczej TSUE wynika, że „Z brzmienia rzezonego art. 6 ust. 1 wynika zatem, że sądy krajowe są zobowiązane wyłącznie do zaniechania stosowania nieuczciwego warunku umownego, aby nie wywierał on obligatoryjnych skutków wobec konsumenta, przy czym nie są one uprawnione do zmiany jego treści. Umowa ta powinna bowiem w zasadzie nadal obowiązywać, bez jakiegokolwiek zmiany innej niż wynikająca z uchylecia nieuczciwych warunków, o ile takie dalsze obowiązywanie umowy jest prawnie możliwe zgodnie z zasadami prawa wewnętrznego.”⁸ Zmiana abuzywnego postanowienia umownego nie jest - co do zasady - możliwa, chyba że zrobi to sąd i dotyczy to tylko możliwości zastosowania przepisu krajowego o charakterze dyspozytywnym. Jak wskazał Trybunał „zastąpienie nieuczciwego warunku przepisem prawa krajowego o charakterze dyspozytywnym jest bowiem zgodne z celem art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13, ponieważ zgodnie z utrwalonym orzecznictwem przepis ten zmierza do zastąpienia ustanowionej w umowie równowagi formalnej między prawami i obowiązkami stron równowagą rzeczywistą, pozwalającą na przywrócenie równości tych stron bez konieczności unieważnienia wszystkich umów zawierających nieuczciwe warunki”.⁹ Nie jest jednak możliwe, aby przedsiębiorca wprowadzał w sposób jednostronny - na miejsce postanowienia abuzywnego - inną klauzulę umowną przez siebie jednostronnie ustaloną lub też, aby mógł w jakikolwiek sposób precyzować zapis umowny, który np. jest niejednoznaczny.

W swoim stanowisku Bank wskazał, iż nie ma dowolności w zmianie warunków wzorca umowy, a może ich dokonać jedynie gdy wydane orzeczenie lub akt administracyjny ma wpływ na treść zawartych z konsumentami umów. W ocenie Prezesa UOKiK takie stanowisko nie wynika jednak z treści zakwestionowanego postanowienia. Jak wskazano powyżej zakres

⁷ Orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 25 października 2012 r., sygn. I CZ 135/12

⁸ Wyrok TSUE z dnia 14 czerwca 2012 r, sygn. akt: C-618/10

⁹ Wyrok TSUE z dnia 30 kwietnia 2014 r. sygn., akt C-26/13

oraz kierunek zmian, które mogą zostać wprowadzone przez Bank w przypadku wystąpienia omawianej przesłanki jest niedookreślony.

Powyżej wskazywane argumenty, dotyczące niedozwolonego charakteru omawianych postanowień, mają - w odpowiednim zakresie - odniesienie również do przesłanki dotyczącej zmiany regulaminów w przypadku *wydania aktów administracyjnych przez publiczne organy regulacyjne, wydanie rekomendacji przez organ nadzoru (na podstawie art. 137 ust. 5 ustawy Prawo bankowe), wydanie decyzji, zalecenia, rekomendacji lub innego wiążącego Bank aktu przez organ administracji publicznej*. Także i w tym przypadku nie ma bowiem gwarancji, że zmiany dokonane przez Bank w umowie będą odpowiadały jedynie wydanym rekomendacjom, decyzjom, aktom lub zaleceniom. Ponadto, sformułowanie „organ nadzoru”, jest niejednoznaczne. Niewątpliwie cechy organu nadzoru nad działalnością Banku w pewnych określonych zakresach posiadają określone instytucje państwowe, takie jak: Komisja Nadzoru Finansowego, Narodowy Bank Polski, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Należy przy tym zauważyć, iż wszystkie działania ww. instytucji względem Banku, jak i jego klientów, podejmowane są w oparciu o określone przepisy prawa, regulujące kompetencje tych instytucji. Podkreślić należy, że użyte w postanowieniach sformułowanie pozwala Bankowi na zmianę regulaminów w trakcie trwania umowy w przypadku, gdy stosowną rekomendację wyda państwowy organ nadzoru np. KNF, ale również w przypadku wydania rekomendacji przez każdy inny organ sprawujący jakikolwiek nadzór nad Bankiem (np. Związek Banków Polskich). Osobną kwestią jest również to, czy rekomendacje wydane przez państwowy organ nadzoru mogą w ogóle mieć wpływ na treść wykonywanych już umów zawartych z konsumentami (klauzula modyfikacyjna takie uprawnienie ww. rekomendacjom przyznaje, niezależnie od treści przepisów prawa). Ponadto zakres zmian, które mogą zostać wprowadzone przez Bank w przypadku wystąpienia omawianej przesłanki jest niedookreślony. Wobec posłużenia się przez Bank pojęciami niedookreślonymi konsument jest pozbawiony możliwości skutecznej weryfikacji zasadności wprowadzenia jednostronnych zmian w Regulaminach.

Wskazać należy, że przesłanki zawarte we wskazanych Regulaminach, są omawiane łącznie i w taki sposób zostały przytoczone w uzasadnieniu. W Regulaminie kredytowania mowa była o przesłance: *wydanie aktów administracyjnych przez publiczne organy regulacyjne; wydanie, na podstawie art. 137 ust.5 ustawy Prawo bankowe, rekomendacji przez organ nadzoru*, natomiast w Regulaminie kart kredytowych: *wydanie decyzji, zalecenia, rekomendacji lub innego wiążącego Bank aktu przez organ administracji publicznej, skutkującego koniecznością wprowadzenia zmian w Regulaminie*.

Prezes UOKiK nie zgadza się ze stanowiskiem Banku, iż przesłanka ta (w szczególności w zakresie Regulaminu kart kredytowych) w sposób precyzyjny i konkretny wskazuje o jakie rekomendacje chodzi i jaki organ jest uprawniony do wydania takich rekomendacji. Podkreślić należy, iż w tym przypadku również nie ma gwarancji, że zmiany dokonane przez Bank w umowie będą odpowiadały jedynie wydanym rekomendacjom, decyzjom, aktom lub zaleceniom. Możliwe jest wprowadzenie przez Bank pewnych zmian na skutek wydanych rekomendacji, aktów administracyjnych, zaleceń itd. jednak zakres zmian, które mogą zostać wprowadzone przez Bank w przypadku wystąpienia omawianej przesłanki jest niedookreślony.

W zakresie przesłanek zawartych w punkcie 1.6 oraz pkt 2.5 (dotyczących: rezygnacji z niektórych funkcji lub usług lub zmianę istniejących funkcji lub usług z uwagi na niemożność świadczenia lub udostępniania usługi, spowodowaną jej wycofaniem lub ustaniem umowy Banku z podmiotem, z którego usług Bank korzystał) - zdaniem Prezesa UOKiK - umożliwia ona przedsiębiorcy zbyt dużą dowolność przy dokonywaniu modyfikacji warunków umowy. W Regulaminach nie opisano jakie to okoliczności faktyczne umożliwiają Bankowi zmianę odnoszącą się do rozszerzenia, zmiany czy ograniczenia funkcjonalności usług. Bank został także uprawniony do wprowadzenia nowych produktów lub usług oraz do rezygnacji z niektórych funkcji lub usług lub zmianę istniejących funkcji lub usług z uwagi na niemożność świadczenia usługi, jej wycofaniem lub ustaniem umowy Banku z podmiotem, z którego usług Bank korzystał. W ocenie Prezesa Urzędu istnieje uzasadnione ryzyko, że w takim przypadku Bank będzie dysponować pełną dowolnością w tym aspekcie, co może również powodować zaproponowanie konsumentom nowej lub zmienionej usługi, która nie spełnia ich oczekiwań (np. ze względu na wygodę w stosowaniu, bezpieczeństwo lub koszty), w miejsce dotychczas stosowanych rozwiązań. Takie działanie w ramach kontraktu umownego (zawartego w szczególności na czas oznaczony, przy których dochodzi do zadłużenia się klienta Banku) narusza dobre obyczaje w relacjach z konsumentami. Uprawnienie jakie zastrzegła sobie Spółka może wiązać się ze zmianą istotnych warunków wykonywanej umowy, a poprzez to wpływać na sposób wywiązywania się z umowy obu jej stron. W ocenie Prezesa UOKiK, ograniczenie przez Bank funkcjonalności usług oraz rezygnacja z wykonywania niektórych funkcji czy usług świadczonych przez Bank może negatywnie wpłynąć na możliwości korzystania przez konsumentów z dotychczas oferowanych przez Spółkę usług, co - mając na względzie, że dotyczy to umów zawartych na czas oznaczony z elementem zadłużenia się po stronie klientów Banku - stanowi niedozwolone wykorzystywanie przez Przedsiębiorcę swojej pozycji kontraktowej względem słabszej strony stosunku obligacyjnego. To na Banku powinno spoczywać ryzyko kontynuowania umowy (zawartej na czas oznaczony) na niezmiennych warunkach pomimo, iż w ocenie Banku oferowana przez niego w ramach umowy usługa lub jej określona funkcjonalność (np. darmowe wypłaty z bankomatu przy użyciu karty kredytowej, brak oprocentowania zadłużenia na karcie kredytowej przez określony okres czasu) może być dla Banku nieopłacalne. Należy bowiem mieć na uwadze, iż elementy składające się na stosunek zobowiązaniowy mogą ze swej natury nie rekompensować Spółce faktu korzystania przez konsumentów z określonych usług. Ponadto, charakter określonej usługi mógł zadecydować o tym, że konsument w ogóle zainteresował się ofertą Przedsiębiorcy i zawarł z nim określoną umowę. Przedsiębiorca już na etapie konstruowania swojej oferty powinien przewidywać ryzyko związane z oferowaniem danej usługi. W analizowanych przesłankach nie wskazano *de facto* żadnych przyczyn, które uprawniałyby Bank do przeprowadzenia określonych czynności, w tym zmiany, rezygnacji lub ograniczenia funkcjonalności danych usług.

Odnosząc się do stanowiska Spółki, w którym Bank zapewnia o zabezpieczeniu interesów swoich klientów, zastrzegając iż zmiana wzorca nie będzie prowadziła do negatywnej konsekwencji w sferze majątkowej klienta oraz że Bank precyzyjnie określił zastosowanie przesłanki, wskazać należy, iż w ocenie Prezesa Urzędu przesłanki uprawniające Bank do zmiany regulaminów są określone tak szeroko, że dają Spółce pełną dowolnością w tym aspekcie (co zostało szczegółowo wskazane w powyższym uzasadnieniu).

Prezes UOKiK nie zgadza się także ze stwierdzeniem Spółki, iż wprowadzenie zmian w regulaminie nie będzie niosło żadnych negatywnych konsekwencji dla konsumentów. Ograniczenie przez Bank funkcjonalności usług oraz rezygnacja z wykonywania niektórych funkcji czy usług świadczonych przez Bank może negatywnie wpłynąć na możliwości korzystania przez konsumentów z dotychczas oferowanych przez Spółkę usług, co stanowi niedozwolone wykorzystywanie przez Przedsiębiorcę swojej pozycji kontraktowej względem słabszej strony stosunku obligacyjnego zawartego na czas oznaczony.

Nie sposób zgodzić się także ze stwierdzeniem, że klauzula jest jasna i dookreślona oraz umożliwia zweryfikowanie warunków zmiany i że została skonkretyzowana przez bank w sposób wystarczający. Jak wskazano w powyższym uzasadnieniu przedmiotowe postanowienia przyznają Spółce pełną dowolność w zakresie wprowadzania zmian, co może również powodować zaproponowanie konsumentom nowej lub zmienionej usługi, która nie spełnia ich oczekiwań (np. ze względu na wygodę w stosowaniu, bezpieczeństwo lub koszty), w miejsce dotychczas stosowanych rozwiązań, a ww. usługi mogą być jednym z istotniejszych elementów oferty przy tego rodzaju produkcie kredytowym.

Podobnie należy ocenić przesłanki wskazane w pkt 1.7 oraz 2.6 sentencji Postanowienia dotyczące zmiany regulaminu w przypadku konieczności doprecyzowania postanowień lub wprowadzenia zmian redakcyjnych, które nie będą miały niekorzystanego wpływu na prawa i obowiązki Kredytobiorcy/Posiadacza rachunku. W ocenie Prezesa Urzędu, postanowienia te nie pozwalają na określenie okoliczności, w przypadku zaistnienia których Bankowi przysługuje omawiane uprawnienie. Ponadto należy pamiętać o treści art. 385 § 2 k.c., iż *Wzorzec umowy powinien być sformułowany jednoznacznie i w sposób zrozumiały. Postanowienia niejednoznaczne tłumaczy się na korzyść konsumenta. Zasady wyrażonej w zdaniu poprzedzającym nie stosuje się w postępowaniu w sprawach o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone.* Zatem brak jednoznaczności postanowienia nie może być przesłanką do dokonywania zmian w treści regulaminu. Postanowienia niejednoznaczne tłumaczy się bowiem na korzyść konsumenta. Dokonywanie zmian na podstawie zakwestionowanych postanowień - bez jednoczesnego dookreślenia okoliczności warunkujących wystąpienie tej przesłanki - daje możliwość arbitralnego zakwalifikowania jakiegokolwiek działania, jako działania wchodzącego w zakres przesłanek wskazanych w postanowieniach. W tym miejscu wskazać także należy, że pojęcie „doprecyzowania” zawiera w sobie także możliwość usunięcia klauzuli abuzywnej poprzez zastąpienie jej klauzulą o nowej (bądź zbliżonej) treści, jednak bardziej precyzyjnej. Podkreślić należy, że zakres doprecyzowania postanowień Regulaminu czy wprowadzanych zmian redakcyjnych, zarówno co do treści jak i obszerności, nie został określony przez Bank w przedmiotowych postanowieniach. Bank pod pozorem konieczności doprecyzowania postanowień czy wprowadzenia zmian redakcyjnych będzie mógł dowolnie i zasadniczo w dowolnym czasie dokonywać zmian jakichkolwiek postanowień Regulaminów. W świetle ocenianych postanowień, brak jest także możliwości porównania zakresu wprowadzonych zmian w stosunku do okoliczności.

Bank wskazał, iż zmiany, które mogą zostać wprowadzone na podstawie tej przesłanki: *nie będą miały niekorzystnego wpływu na treść prawa i obowiązków Posiadacza Rachunku*, co wynika wprost z treści postanowienia. Podkreślić należy, że Bank pod pozorem konieczności doprecyzowania postanowień czy wprowadzenia zmian redakcyjnych będzie

mógł dowolnie i zasadniczo w dowolnym czasie dokonywać zmian jakichkolwiek postanowień Regulaminów i on sam będzie decydował, czy dana zmiana może mieć korzystny bądź niekorzystny wpływ na treść praw i obowiązków konsumenta. Konsument nie posiada narzędzi do weryfikacji i oceny działań Spółki w zakresie prowadzenia zmian, przy tak ogólnie zredagowanych przesłankach zamieszczonych w Regulaminach.

W zakresie przesłanki wskazanej w Ad. 2 pkt 3 i 4 Prezes UOKiK nie objął swoim postępowaniem treści wskazanych w tych punktach.

Analizowane w niniejszym zarzucie klauzule modyfikacyjne w sposób rażąco naruszają interesy konsumentów, gdyż regulują warunki umowne w sposób znacząco odbiegający od regulacji ustawowych zawartych m.in. w ustawie z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. z 2018 r. poz. 993 ze zm.), w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz. U. z 2016 r. poz. 1988 ze zm.), czy chociażby w przepisach k.c. Żaden przepis powszechnie obowiązującego prawa nie zezwala Bankowi na dokonywanie jednostronnych zmian warunków tego typu umów finansowych zawartych na czas oznaczony. Jeżeli Przedsiębiorca decyduje się na umowne uregulowanie ww. kwestii i przyznaje sobie uprawnienie do jednostronnego decydowania o zmianach w wykonywanych umowach to powinien we wzorcu umowy opisać przesłanki umożliwiające mu takie działanie w sposób transparentny i z poszanowaniem uprawnień słabszej strony stosunku obligacyjnego, z wyłączeniem możliwości wprowadzenia zmian istotnych elementów umowy. W wyniku stosowania w praktyce przedmiotowych postanowień, Bank ma bardzo dużą swobodę w kształtowaniu sposobu wykonywania umów, w tym może w sposób jednostronny i praktycznie nieograniczony zmieniać warunki umowne, które mogą mieć negatywny wpływ na interesy ekonomiczne (np. w postaci obciążenia konsumenta dodatkowymi opłatami) oraz pozaekonomiczne (np. zmiany warunków umowy wpływające na sposób regulowania należności, ocenę zdolności kredytowej w trakcie jej wykonywania).

W świetle powyższego, w ocenie Prezesa UOKiK, postanowienia określone w punktach 1-2 sentencji decyzji naruszają zakaz stosowania we wzorcach umów zawieranych z konsumentami niedozwolonych postanowień umownych, ponieważ kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Tym samym ww. postanowienia są niedozwolone, zgodnie z art. 385¹ § 1 kodeksu cywilnego.

Ad 3 :

3. Bank jest uprawniony do zmiany Regulaminu, jeżeli wystąpi co najmniej jedna z następujących ważnych przyczyn:

- a) zmiana stanu prawnego skutkująca koniecznością wprowadzenia zmian w Regulaminie,*
- b) wydanie orzeczenia sądu powszechnego lub wydanie decyzji, zalecenia, rekomendacji lub innego wiążącego Bank aktu przez organ administracji publicznej, skutkujący koniecznością wprowadzenia zmian w Regulaminie,*
- c) wprowadzenie nowych produktów lub usług, przy czym zmiana Regulaminu może dotyczyć jedynie wprowadzenia postanowień lub zmiany postanowień związanych z tymi produktami*

lub usługami, korzystanie z nich nie będzie dla Posiadacza Rachunku obowiązkowe, a niekorzystanie nie będzie wiązało się dla Posiadacza Rachunku z kosztami,

d) poprawa przez Bank istniejących funkcji lub świadczonych usług w celu zwiększania poziomu bezpieczeństwa, ochrony danych osobowych lub polepszenia użyteczności udostępnianych funkcji i usług świadczonych przez Bank, przy czym zmiana Regulaminu może dotyczyć jedynie wprowadzenia postanowień lub zmiany postanowień związanych z tymi funkcjami lub usługami,

e) rezygnacja z niektórych funkcji lub usług lub zmiana istniejących funkcji lub usług świadczonych przez Bank ze względu na dalszą niemożność świadczenia danej usługi w dotychczasowej formie lub udostępniania funkcji w dotychczasowej formie, spowodowaną wycofaniem usługi z oferty Banku albo ustaniem umowy Banku z podmiotem, z którego usług Bank korzystał, świadcząc daną usługę lub udostępniając daną funkcję, przy czym zmiana Regulaminu może dotyczyć jedynie wprowadzenia, usunięcia lub zmiany postanowień związanych z tymi funkcjami lub usługami,

f) konieczność doprecyzowania postanowień Regulaminu lub wprowadzenia zmian redakcyjnych, które nie będą miały niekorzystnego wpływu na treść praw i obowiązków Posiadacza Rachunku.

(§ 75 ust. 1 Regulaminu prowadzenia rachunków bankowych, świadczenia usług bankowości elektronicznej oraz wydawania i używania debetowych kart płatniczych w Idea Bank S.A. dla klientów indywidualnych, obowiązującego od 23 marca 2019 r.)

(§ 76 ust. 1 Regulaminu prowadzenia rachunków bankowych, świadczenia usług bankowości elektronicznej oraz wydawania i używania debetowych kart płatniczych w Idea Bank S.A. dla klientów indywidualnych, obowiązującego od 8 czerwca 2018 r. do 22 marca 2019 r.)

(§ 75 ust. 1 Regulaminu prowadzenia rachunków bankowych, świadczenia usług bankowości elektronicznej oraz wydawania i używania debetowych kart płatniczych w Idea Bank S.A. dla klientów indywidualnych, obowiązującego od 18 kwietnia 2018 r. do 7 czerwca 2018 r.)

(§ 73 ust. 1 Regulaminu prowadzenia rachunków bankowych, świadczenia usług bankowości elektronicznej oraz wydawania i używania debetowych kart płatniczych w Idea Bank S.A. dla klientów indywidualnych, obowiązującego od 31 marca 2017 r. do 17 kwietnia 2018 r.)

(§ 70 ust. 1 Regulaminu prowadzenia rachunków bankowych, świadczenia usług bankowości elektronicznej oraz wydawania i używania debetowych kart płatniczych w Idea Bank S.A. dla klientów indywidualnych, obowiązującego od 8 listopada 2016 r. do 30 marca 2017 r.)

(§ 69 ust. 1 Regulaminu prowadzenia rachunków bankowych, świadczenia usług bankowości elektronicznej oraz wydawania i używania debetowych kart płatniczych w Idea Bank S.A. dla klientów indywidualnych, obowiązującego od 22 marca 2016 r. do 7 listopada 2016 r.)

(§ 67 ust. 1 Regulaminu prowadzenia rachunków bankowych, świadczenia usług bankowości elektronicznej oraz wydawania i używania debetowych kart płatniczych w Idea Bank S.A. oddział Lion's Bank w Warszawie dla klientów indywidualnych obowiązującego od 23 marca 2019 r.)

(§ 68 ust. 1 Regulaminu prowadzenia rachunków bankowych, świadczenia usług bankowości elektronicznej oraz wydawania i używania debetowych kart płatniczych w Idea Bank S.A. oddział Lion's Bank w Warszawie dla klientów indywidualnych obowiązującego od 12 października 2018 r. do 22 marca 2019 r.)

(§ 67 ust. 1 Regulaminu prowadzenia rachunków bankowych, świadczenia usług bankowości elektronicznej oraz wydawania i używania debetowych kart płatniczych w Idea Bank S.A.

oddział Lion's Bank w Warszawie dla klientów indywidualnych obowiązującego od 31 marca 2017 r. do 11 października 2018 r.)

(§ 66 ust. 1 Regulaminu prowadzenia rachunków bankowych, świadczenia usług bankowości elektronicznej oraz wydawania i używania debetowych kart płatniczych w Idea Bank S.A. oddział Lion's Bank w Warszawie dla klientów indywidualnych obowiązującego od 8 listopada 2016 r. do 30 marca 2017 r.)

(§ 65 ust. 1 Regulaminu prowadzenia rachunków bankowych, świadczenia usług bankowości elektronicznej oraz wydawania i używania debetowych kart płatniczych w Idea Bank S.A. oddział Lion's Bank w Warszawie dla klientów indywidualnych obowiązującego od 1 lipca 2016 r. do 7 listopada 2016 r.)

(§ 64 ust. 1 Regulaminu prowadzenia rachunków bankowych, świadczenia usług bankowości elektronicznej oraz wydawania i używania debetowych kart płatniczych w Idea Bank S.A. oddział Lion's Bank w Warszawie dla klientów indywidualnych obowiązującego od 9 listopada 2015 r. do 30 czerwca 2016 r.)

Klauzula modyfikacyjna będąca przedmiotem analizy w niniejszym punkcie została zamieszczona co do zasady we wzorcach umownych, które określają sposób świadczenia usług bankowych przede wszystkim w umowach zawieranych na czas nieoznaczony, co związane jest w szczególności z charakterystyką umowy rachunku bankowego - rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego (zwanej również umową konta osobistego).

W analizowanym przypadku warunki umowne nie umożliwiają generowania zadłużenia po stronie słabszej strony stosunku umownego. W ocenie Prezesa UOKiK - mając na względzie dobre obyczaje i interesów konsumentów - jednostronna zmiana tego rodzaju jest możliwa (nawet w zakresie istotnych elementów umowy), o ile we wzorcu umowy znajduje się jednoznaczna i precyzyjna klauzula modyfikacyjna.

Nie ulega wątpliwości, iż katalog przesłanek umożliwiających zmianę warunków umowy opisany jest w sposób zbyt ogólny i brak jest powiązania mogących wystąpić okoliczności faktycznych z zakresem wprowadzanych przez przedsiębiorcę zmian warunków umowy. Przy analizie poszczególnych przesłanek niniejszej klauzuli modyfikacyjnej - w odniesieniu do pkt 3 a), b) oraz f) - zastosowanie znajdą wszystkie argumenty podniesione przy uzasadnieniu niedozwolonego charakteru postanowień umownych opisanych w punkcie 1 i 2 niniejszej decyzji, a dotyczące w szczególności:

- blankietowości i niejednoznaczności przesłanek
- braku określenia kierunków i zakresu zmian regulaminu w związku z występującymi w przesłance okolicznościami/przesłankami (np. zmiany nie muszą odpowiadać zakresowi występujących przesłanek)
- nieograniczonego i nieo określonego zakresu wprowadzania zmian (np. nie każda zmiana stanu prawnego upoważnia do zmiany regulaminu, tak samo jak orzeczenia sądowe czy akty wydawane przez organy administracji publicznej)
- możliwości zmiany postanowień abuzywnych (np. w oparciu o wyroki sądowe czy doprecyzowanie regulaminu)

z uwagi na tożsamą treść normatywną badanych postanowień. Analizowana klauzula modyfikacyjna jest w swojej treści niejednoznaczna i pozostawia po stronie Przedsiębiorcy

zbyt duże pole dla uznaniowości zakresu przyszłych modyfikacji warunków umowy. Powyższe zasady nie dotyczą przesłanek pkt 3 c), d) oraz e) wskazanych w klauzuli modyfikacyjnej.

Podtrzymać przy tym należy wniosek, iż również w przypadku umów zawieranych na czas nieoznaczony - podobnie jak to ma miejsce w przypadku umów zawieranych na czas oznaczony - prawo do zgłoszenia sprzeciwu lub do wypowiedzenia umowy nie jest wystarczającym instrumentem służącym zagwarantowaniu odpowiedniego poziomu ochrony konsumentów przed jednostronnymi i arbitralnymi zmianami dokonywanymi przez przedsiębiorców w trakcie wykonywania kontraktu. Należy bowiem zauważyć, iż niedogodności, które wiążą się z rozwiązaniem dotychczasowej umowy na czas nieoznaczony (w tym przede wszystkim umowy rachunku bankowego) mogą skutecznie zniechęcać klientów do nieakceptowania nowych propozycji warunków umowy. Dla przykładu, przy rozwiązaniu umowy konta i konieczności przeniesienia rachunku do innej instytucji finansowej, konsument będzie musiał podjąć dodatkowe czynności związane z wyborem nowego podmiotu, który będzie prowadził jego rachunek (często oznacza to osobistą wizytę w placówce bankowej, podpisanie nowych umów, zapamiętanie nowych haseł czy też PIN-ów). Rozwiązanie istniejącego kontraktu może wiązać się również z koniecznością poinformowania pracodawcy, urzędu skarbowego czy też innych podmiotów (dłużników konsumenta) o zmianie rachunku przez konsumenta. Zupełnie bez swojej winy konsumenci będą zobligowani do dokonania wyboru innego banku, co może wiązać się ze stratą dodatkowego czasu, który trzeba poświęcić na wizytę w oddziale lub oczekiwanie na przyjazd kuriera. Należy mieć również na względzie, iż - w szczególności w obszarach wiejskich - wybór jednostek bankowych (z uwagi np. na bliskość placówki) może być ograniczony. Nie bez znaczenia jest również przywiązanie konsumentów do określonego banku (np. z uwagi na usytuowanie placówki czy bankomatów), do jego produktów (np. wygodna aplikacja mobilna czy interfejs bankowości elektronicznej) lub ustawień (np. zlecenia stałe, polecenia zapłaty, limity w koncie). Ze wszystkich tych rzeczy będą zmuszeni zrezygnować, tylko dlatego, że Bank w sposób arbitralny i niemożliwy do przewidzenia przez konsumentów - dokona jednostronnej zmiany warunków umowy.

W tym miejscu należy zauważyć, iż wzorce umowne (Regulamin prowadzenia rachunków bankowych, świadczenia usług bankowości elektronicznej oraz wydawania i używania debetowych kart płatniczych w Idea Bank S.A./Lion's Bank w Warszawie dla klientów indywidualnych) wskazane w pkt 3 niniejszej decyzji mogą wiązać się z zawarciem tzw. umowy dodatkowej, czyli Umowa Kredytu-Limit w rachunku pod aktywa finansowe (oraz stanowiący jej integralną część Regulamin kredytowania dla konsumentów w Idea Bank SA). Umową główną może być w takiej sytuacji umowa rachunku bankowego. Zawarcie *Umowy Kredytu-Limit w rachunku pod aktywa finansowe* jest możliwe jedynie przy równoczesnym zawarciu umowy rachunku bieżącego i utrzymaniu go przez cały okres obowiązywania umowy kredytu- limit w rachunku bieżącym. W sytuacji rozwiązania umowy rachunku bieżącego, Bank zastrzega dla siebie możliwość wypowiedzenia umowy kredytowej, zgodnie z zasadami określonymi w umowie.

Wątpliwości Prezesa UOKiK w związku z tego typu sposobem zawierania umów dotyczą sytuacji, w których przedsiębiorca - w przypadku przedstawienia klientom propozycji zmiany umowy zawartej na czas nieoznaczony (w tym przypadku umowy rachunku bankowego) - nie przyznaje konsumentom uprawnienia do rozwiązania tejże umowy, bez uszczerbku dla

wykonywanej umowy zawartej na czas oznaczony (tutaj: umowy o kredyt-limit w rachunku pod aktywa finansowe). Jeżeli klient - nie zgadzając się z proponowanymi przez Bank zmianami - wypowie umowę rachunku bankowego lub złoży sprzeciw to automatycznie naraża się na ryzyko wypowiedzenia umowy dotyczącej limitu kredytowego. **W ocenie Prezesa UOKiK, w takiej sytuacji warunki umowne umów zawieranych na czas nieoznaczony powinny gwarantować konsumentom, że nieprzyjęcie oferty jednostronnej zmiany warunków umowy (zawieranej na czas nieoznaczony) nie będzie negatywnie wpływać na wykonywanie połączonej z nią umowy zawartej na czas oznaczony (umowy o limit kredyt).** Niemniej jednak należy wskazać, iż w tym wypadku takie rozwiązanie może być trudne do wykonania, gdyż nie może istnieć limit kredytowy w koncie bankowym, bez posiadania ww. konta. Z uwagi na powyższe w takiej sytuacji, w zakresie w jakim dotyczy to klientów posiadających umowy rachunku bankowego z limitem w koncie, dla możliwości zmiany warunków regulaminu dotyczącego umowy konta (w zakresie wszystkich przesłanek wskazanych klauzuli kwestionowanej w pkt 3 niniejszej decyzji), należałoby przyjąć takie same zasady w zakresie możliwości jednostronnej zmiany warunków umownych, jak dla umów na czas oznaczony z możliwością generowania zadłużenia po stronie konsumentów (vide klauzule z pkt 1 niniejszej Decyzji). Czyli nie mogą one dotyczyć istotnych elementów umowy, a przedmiotowa klauzula modyfikacyjna, ani żadne inne postanowienie wzorca umowy nie wprowadza takiego ograniczenia.

Należy bowiem wskazać, że konsument godzi się na założenie - razem z zawarciem umowy dotyczącej limitu kredytowego- rachunku bankowego w tym samym banku mając na względzie warunki korzystania z rachunku bankowego znane mu w momencie zawarcia tych umów. Jeżeli w późniejszym okresie Przedsiębiorca w sposób arbitralny zmienia warunki świadczenia usług w zakresie umowy konta (np. podwyższając opłaty za prowadzenie konta) to *de facto* prowadzi to do „wymuszenia” akceptacji zmian warunków umowy zawartej na czas oznaczony pod rygorem utraty dotychczasowych warunków kredytowania. Tym samym, klient Banku pozostaje w sytuacji bez wyjścia, gdyż z jednej strony może mieć do czynienia ze zmianą warunków (w tym podwyższeniem opłat) usług świadczonych przy umowie rachunku bankowego, a z drugiej strony brak akceptacji proponowanych przez Bank zmian warunków będzie miał bezpośrednie przełożenie na zawartą umowę o limit kredytowy.

W ocenie Prezesa UOKiK powyższy stan faktyczny związany z zawieraniem umów w ramach produktów powiązanych i późniejsza jednostronna zmiana warunków umowy głównej zawartej na czas nieoznaczony prowadzi *de facto* do przywiązania ekonomicznego konsumentów do produktów Spółki, co w rażący sposób narusza ich interesy, w tym przede wszystkim interesy ekonomiczne. Bank, posiadając uprawnienia do dowolnej zmiany umów zawartych na czas nieoznaczony wpływa negatywnie na sytuację ekonomiczną konsumentów przy wykonywaniu umowy dodatkowej zawartej na czas oznaczony. Należy w tym miejscu również nadmienić, iż takie ekonomiczne „przywiązanie” klientów Spółki wpływa również negatywnie na możliwość skorzystania przez nich z uprawnienia do wypowiedzenia umowy lub złożenia sprzeciwu - o których mowa w art. 29 ust. 2 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1572 ze zm.) - w sytuacji zaproponowania przez Spółkę zmian w umowie rachunku bankowego w oparciu o klauzulę modyfikacyjną zamieszczoną w ww. *Regulaminach*. Pozbawia się bowiem konsumentów rzeczywistej swobody w podejmowaniu decyzji w tym zakresie z uwagi na grożące im wypowiedzenie umowy o limit kredytowy.

Odnosząc się do twierdzenia Spółki, iż nie stosuje już przedmiotowego regulaminu i nie zawiera nowych umów w oparciu o ten wzorzec należy wskazać, że kontrola abstrakcyjna oznacza kontrolę dokonywaną w oderwaniu od konkretnych stosunków umownych i okoliczności ich powstania¹⁰. Stwierdzenie nieuczciwego charakteru postanowienia wzorca umowy nie może więc zależeć od okoliczności obowiązywania lub nieobowiązywania czy też faktycznego stosowania lub niestosowania danego postanowienia. Co więcej w obrocie prawnym to niedozwolone postanowienie nadal funkcjonuje w odniesieniu do dotychczas zawartych umów, pomimo, że wzorzec umowy zawierający to postanowienie już nie obowiązuje.

W świetle powyższego, w ocenie Prezesa UOKiK, postanowienie określone w punkcie 3 sentencji decyzji narusza zakaz stosowania we wzorcach umów zawieranych z konsumentami niedozwolonych postanowień umownych, ponieważ kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Tym samym ww. postanowienie jest niedozwolone, zgodnie z art. 385¹ § 1 kodeksu cywilnego.

Ad 4-5 :

Przestankami uchylecia, zmiany lub uzupełnienia Tabeli Opłat i Prowizji w okresie obowiązywania Umowy, są następujące okoliczności, pod warunkiem, że mają wpływ na pobieranie lub wysokość uchylanych, zmienianych lub uzupełnianych opłat i prowizji związanych z Umową:

- a. zmiana przepisów prawa, a zwłaszcza przepisów Kodeksu cywilnego, Kodeksu postępowania cywilnego, Prawa bankowego, Ustawy o księgach wieczystych i hipotece, Ustawy o kredycie konsumenckim, Ustawy o usługach płatniczych, Ustawy o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów, Ustawy o opłacie skarbowej, Ustawy o podatku od czynności cywilnoprawnych, Ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych,*
- b. wydanie aktów administracyjnych przez publiczne organy regulacyjne, w tym w szczególności przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, Komisji Nadzoru Finansowego, Generalnego Inspektora Informacji Finansowej, Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych, a także organy administracji, które mogą je zastąpić w przyszłości,*
- c. pojawienie się orzeczeń sądów powszechnych (włączając Sąd Najwyższy i Trybunał Konstytucyjny) oraz sądów administracyjnych, a także aktów instytucji sądowych i administracyjnych Unii Europejskiej podlegających bezpośredniej implementacji lub wykonaniu na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, a ponadto rozstrzygnięć arbitra bankowego przy Związku Banków Polskich,*
- d. zmiana rocznego wskaźnika cen towarów i usług ogłaszanego przez GUS o co najmniej 0,5 punktu procentowego w stosunku do poprzednio obowiązujących w analogicznym okresie rocznym,, jeżeli zmiana ta jest zgodna z kierunkiem zmian w Tabeli Opłat i Prowizji. Zmiana*

¹⁰ Uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2015 r., sygn. III CZP 17/15, Legalis nr 1352251.

w Tabeli Opłat i Prowizji nie może przekroczyć dwukrotności zmiany wskaźnika cen towarów i usług,

e. wprowadzenie nowych usług lub produktów w ramach Umowy, z tym że zmiana Tabeli Opłat i Prowizji będzie dotyczyła jedynie tych nowych usług lub produktów, a korzystanie z nich nie będzie dla Kredytobiorcy obowiązkowe, a niekorzystanie nie będzie wiązało się dla Kredytobiorcy z kosztami,

f. zmiana zakresu świadczenia dotychczasowych usług w ramach Umowy, która powoduje zmianę kosztów świadczenia tych usług o co najmniej 1%, z tym że zmiana Tabeli Opłat i Prowizji będzie dotyczyła jedynie tych zmienionych usług, a kierunek zmian wysokości opłat będzie zgodny z kierunkiem zmian kosztów i nie przekroczy jednokrotności tej zmiany.

(§ 5 ust. 1 Umowy o kartę kredytową dla Klientów indywidualnych Idea Bank S.A. oddział Lion's Bank w Warszawie [Karta MasterKey Mastercard World Elite], obowiązującej od 1 sierpnia 2017 r.)

(§ 5 ust. 1 Umowy o kartę kredytową dla Klientów indywidualnych Idea Bank S.A. oddział Lion's Bank w Warszawie [Karta MasterKey Mastercard World], obowiązującej od 1 sierpnia 2017 r.)

(§ 5 ust. 1 Umowy o kartę kredytową dla Klientów indywidualnych Idea Bank S.A. oddział Lion's Bank w Warszawie, obowiązującej od 9 stycznia 2016 r.)

Bank jest uprawniony do uchylecia, zmiany lub uzupełnienia Tabeli Opłat i Prowizji, w tym do zmiany wysokości opłat lub prowizji oraz wprowadzenia opłat lub prowizji za czynności dotychczas nieuwjęte w Tabeli Opłat i Prowizji. Przestankami uchylecia, zmiany lub uzupełnienia Tabeli Opłat i Prowizji w okresie obowiązywania Umowy Pożyczki/Kredytu, są następujące okoliczności o ile mają wpływ na pobieranie lub wysokość opłat i prowizji związanych z Umową Pożyczki/Kredytu:

a) zmiana wymagań prawnych, a zwłaszcza przepisów Kodeksu cywilnego, Kodeksu postępowania cywilnego, Prawa bankowego, Ustawy o księgach wieczystych i hipotece, Ustawy o kredycie konsumenckim, Ustawy o zastawie rejestrowym, Ustawy o opłacie skarbowej, Ustawy o podatku od czynności cywilnoprawnych, Ustawy o kosztach w sprawach cywilnych, skutkująca koniecznością wprowadzenia zmian w Tabeli Opłat i Prowizji;

b) wydanie decyzji, zalecenia, rekomendacji lub innego wiążącego Bank aktu administracyjnego przez publiczne organy regulacyjne, w tym przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, Komisji Nadzoru Finansowego, Generalnego Inspektora Informacji Finansowej, Generalnego Inspektora a także organy administracji, które mogą je zastąpić w przyszłości, skutkującego koniecznością wprowadzenia zmian w Tabeli Opłat i Prowizji;

c) pojawienie się orzeczeń sądów powszechnych (włączając Sąd Najwyższy i Trybunał Konstytucyjny) oraz sądów administracyjnych, a także aktów instytucji sądowych i administracyjnych Unii Europejskiej podlegających bezpośredniej implementacji lub wykonaniu na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, a ponadto rozstrzygnięć arbitra bankowego przy Związku Banków Polskich;

d) wprowadzenie lub rezygnacja przez Bank z elementów ochrony ubezpieczeniowej włączonej do parametrów Pożyczki/Kredytu, a także zmiana warunków ubezpieczenia włączonego do parametrów Pożyczki/Kredytu, w tym zmiana zakładu ubezpieczeń (o ile

Pożyczkobiorca/Kredytobiorca nie ubezpiecza się w wybranym przez siebie zakładzie ubezpieczeń);

e) zmiana oferty Banku polegająca na rozszerzeniu lub modyfikacji zakresu usług, funkcjonalności lub produktów - o ile zapewni to należyte wykonanie Umowy Pożyczki/Kredytu oraz nie będzie to prowadziło do zwiększenia obligatoryjnych obciążeń finansowych Pożyczkobiorcy/Kredytobiorcy z tytułu Umowy Pożyczki/Kredytu;

f) wprowadzenie nowych produktów lub usług, z tym że zmian Tabeli Opłat i Prowizji będzie dotyczyła jedynie tych produktów lub usług, korzystanie z nich nie będzie dla Pożyczkobiorcy/Kredytobiorcy obowiązkowe, a niekorzystanie nie będzie wiązało się dla Pożyczkobiorcy z kosztami;

g) zmiana rocznego wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych. Zmiana wysokości prowizji i opłat będzie obligatoryjna w przypadku zmiany rocznego wskaźnika cen towarów i usług ogłaszanego przez Główny Urząd Statystyczny o co najmniej 0,2 punktu procentowego w stosunku do poprzednio obowiązującego w analogicznym okresie rocznym, a kierunek zmian wysokości opłat i prowizji będzie zgodny z kierunkiem zmian wskaźnika i nie przekroczy dwukrotności zmiany wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych. Jednocześnie wartość opłat i prowizji po zmianie ulegnie zwiększeniu lub zmniejszeniu po zaokrągleniu do pełnych złotych w górę;

h) wzrost kosztów obsługi Pożyczki/Kredytu o co najmniej 1 punkt procentowy w wyniku zmiany cen energii, połączeń telekomunikacyjnych, usług pocztowych telekomunikacyjnych, usług pocztowych, zmian opłat ponoszonych w związku z wykonywaniem umowy za pośrednictwem firm współpracujących z Bankiem, a kierunek zmian wysokości opłat i prowizji będzie zgodny z kierunkiem zmian kosztów i nie przekroczy jednokrotności zmiany tych kosztów.

(§ 6 ust. 2 Umowy Kredytu Limit w rachunku pod aktywa finansowe, obowiązującej od 13 marca 2018 r.)

(§ 6 ust. 2 Umowy Kredytu „Kredyt Finansowy”, obowiązującej od 29 czerwca 2016 r.)

(§ 6 ust. 2 Umowy Pożyczki Finansowej obowiązującej od 29 czerwca 2016 r.)

(§ 5 ust. 2 Umowy Kredytu „Kredyt Finansowy” (dot. kredytu samochodowego), obowiązującej od 11 marca 2016 r.)

Przedmiotowe klauzule modyfikacyjne odnoszące się do możliwości zmiany - w trakcie trwania umowy - wysokości opłat i prowizji w umowach zawieranych na czas oznaczony umożliwiających generowanie znacznego zadłużenia po stronie konsumentów, powinny być oceniane w tożsamy sposób, jak to miało miejsce przy uzasadnieniu abuzowości klauzul modyfikacyjnych wskazanych w pkt 1. i 2 niniejszej decyzji. Oznacza to, że w przypadku umów zawartych na czas oznaczony ich treść nie powinna ulegać zmianie (w wyniku dokonania jednostronnej zmiany warunków umowy przez przedsiębiorcę) w zakresie istotnych popytowo elementów umowy. Analizowane postanowienia umowne nie przewidują takiego obostrzenia i Bank może w sposób dowolny zmieniać wysokość opłat i prowizji (w tym dodawać nowego typu opłaty) w trakcie wykonywania kontraktu i już tylko z tego powodu analizowane postanowienia należy uznać w całości za abuzywne.

Połączenie z uzasadnieniu zarzutów z punktów 4-5 ma swoje uzasadnienie. Postanowienia zawarte we wskazanych Regulaminach odnoszą się do możliwości zmiany - w trakcie trwania umowy - wysokości opłat i prowizji w umowach zawieranych na czas

oznaczony umożliwiających generowanie znacznego zadłużenia po stronie konsumentów. Dlatego też zostały przez Prezesa UOKiK omówione łącznie.

Bank wskazał, iż kwestionując poszczególne przesłanki Prezes Urzędu powinien wziąć pod uwagę postanowienie, iż zmiany w TOiP mogą być wprowadzone w przypadku zaistnienia okoliczności, o ile mają wpływ na pobieranie lub wysokość opłat i prowizji związanych z Umową Pożyczki/Kredytu. W ocenie Prezesa UOKiK nawet tak sformułowane postanowienie daje Spółce narzędzie do nieograniczonego jednostronnego decydowania, czy dana przyczyna uzasadnia zmianę TOiP, gdyż tak naprawdę każdy koszt ponoszony przez Bank w toku wykonywania działalności może zostać uzasadniony, jako koszt związany z wykonywaniem umowy kredytowej. Jednocześnie przesłanki wskazane w zakwestionowanym postanowieniu są na tyle ogólne i niedookreślone, że w oparciu o nie Bank może w zasadzie w sposób nieograniczony dokonywać zmian warunków umowy na czas oznaczony.

Odnosząc się do pierwszej ze wskazanych w ww. klauzulach modyfikacyjnych przesłanki (Ad 4 pkt a oraz Ad 5 pkt a) uprawniającej Bank do zmiany TOiP ze względu na „zmianę przepisów prawa” należy mieć na uwadze, że w ocenie Prezesa UOKiK, Bank nie przewiduje, iż wprowadzone zmiany związane będą z kierunkiem zmian wynikającym ze zmiany przepisów prawa. Ponadto Bank nie określa jak znaczące może wprowadzić zmiany, nie wskazuje proporcjonalności pomiędzy zmianą przepisów prawa a zmianą TOiP. W ocenie Prezesa UOKiK przy umowach na czas oznaczony, w których dochodzi do zadłużenia się klientów, możliwość wprowadzenia nowych opłat czy prowizji, a także podwyższenie już istniejących, powinna być ściśle określona w warunkach umownych. Ponadto wskazane przesłanki są na tyle ogólne, że nie dają żadnej możliwości ich weryfikacji, zapewniają za to pełną swobodę Bankowi w dokonywaniu zmian stawek opłat.

Powyżej wskazywane argumenty mają w odpowiednim zakresie - odniesienie również do przesłanki dotyczącej zmiany Regulaminów w przypadku wydania aktów administracyjnych przez publiczne organy regulacyjne lub organ administracji publicznej (Ad 4 pkt b oraz Ad 5 pkt b). Także i w tym przypadku Bank nie wskazuje, czy zmiany dokonane przez Bank w TOiP będą odpowiadały kierunkom tych zmian, proporcjonalnością zmian, co przy umowach zawieranych na czas oznaczony z możliwym generowaniem zadłużenia po stronie klientów banku powinno mieć miejsce.

W swoim stanowisku Bank wskazał, iż nie ma dowolności w zmianie warunków wzorca umowy, a może ich dokonać jedynie gdy wydane orzeczenie lub akta administracyjne ma wpływ na treść zawartych z konsumentami umów. W ocenie Prezesa UOKiK nie jest to wystarczające zabezpieczenie interesów konsumentów, gdyż sam wpływ wydanego aktu administracyjnego nie oznacza, że zakres zmian będzie odpowiadał obciążeniom, które wygenerował dla danej umowy kredytowej ww. akt administracyjny. Idea Bank może bowiem próbować „zarobić” na konsumencie w związku z analizowaną zmianą warunków umowy. Podobnie w zakresie przesłanki wskazanej w Ad 5 pkt b, odnoszącej się do wydania zalecenia, rekomendacji lub innego wiążącego Bank aktu administracyjnego przez publiczne organy regulacyjne Bank nie wskazuje, czy zmiany dokonane przez niego w TOiP będą niejako odpowiadały kierunkom tych zmian, proporcjonalnością zmian i czy będą powiązane z wydanymi zaleceniami, rekomendacjami, co przy umowach zawieranych na czas oznaczony z możliwym generowaniem zadłużenia po stronie klientów banku powinno mieć miejsce. Co istotne, w ocenie Prezesa UOKiK, zalecenia czy rekomendacje organów regulacyjnych co do

zasady nie mają charakteru wiążącego dla już wykonywanych umów, zatem nie mogą stanowić przesłanki uzasadniającej zmianę TOiP dla tych klientów, a Bank powinien uwzględnić ww. rekomendacje czy zalecenia w ramach kontraktów zawieranych w przyszłości.

Zdaniem Prezesa UOKiK wskazana powyżej zasada powinna rozciągać się również względem przesłanek wskazanych w Ad 4 pkt c oraz Ad 5 pkt c przewidujących zmianę TOiP na skutek orzeczeń sądu powszechnego oraz sądów administracyjnych, pojawienia się aktów wydanych przez instytucje sądowe i administracyjne UE czy rozstrzygnięć arbitra bankowego. Trudno zaakceptować sytuacje, w której jednostkowe wyroki sądowe mogłyby mieć wpływ na poziom kosztów w zawartych już umowach. Nawet jeżeli taka sytuacja miałaby miejsce to Bank nie powinien przerzucać tych kosztów na konsumentów, z którymi ma zawarte umowy, gdyż konieczność zmiany praktyki (zakwestionowanej przez sąd) może wynikać z niezgodnych z prawem działań Banku. Trudno w takiej sytuacji obciążać kosztami klientów, którzy w dobrej wierze zawarli ze Spółką umowę kredytową. Ponadto - co istotne - przedmiotowe rozstrzygnięcia sądowe - z tego co wynika z analizowanych przesłanek - nie muszą dotyczyć nawet Idea Banku, co wprowadza bardzo dużą dowolność działania po stronie Spółki. Nie do zaakceptowania jest przy tym sytuacja, w której na poziom opłat i prowizji miałaby wpływ decyzja Arbitra Bankowego, o czym mowa była we wcześniejszej części niniejszego uzasadniania decyzji (podmiot zależny od ZBP, czyli de facto izby gospodarczej zrzeszającej banki).

Ponadto Prezes UOKiK nie zgadza się ze stanowiskiem Banku, iż przesłanka ta w sposób precyzyjny i konkretny wskazuje o jakie rekomendacje chodzi i jaki organ jest uprawniony do wydania takich rekomendacji. Podkreślić należy, iż w tym przypadku nie ma bowiem gwarancji, że zmiany kosztowe dokonane przez Bank w umowie będą odpowiadały jedynie wydanym rekomendacjom, decyzjom, aktom lub zaleceniom. Możliwe jest wprowadzenie przez Bank opłat i prowizji na skutek wydanych rekomendacji, aktów administracyjnych, zaleceń itd. jednak zakres zmian, które mogą zostać wprowadzone przez Bank w przypadku wystąpienia omawianych przesłanek jest niedookreślony.

Wątpliwości wzbudza także przesłanka zawarta w Ad 4 pkt d oraz Ad 5 pkt g, w której zawarto obowiązek Banku do zmiany TOiP w przypadku zmiany rocznego wskaźnika cen towarów i usług ogłaszanego przez GUS o co najmniej 0,2 (oraz 0,5) punktu procentowego w stosunku do poprzednio obowiązującego w analogicznym okresie rocznym. W przypadku niskiego progu wskaźnika wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych (0,2 p.p., 0,5 p.p.) trudno uznać tę przyczynę za ważną. W przypadku obowiązującej klauzuli modyfikacyjnej zmiana warunków umowy jest uzależniona od silniejszej strony umowy. Zmiana taka jest co do zasady dozwolona jednak jedynie w przypadku wystąpienia ważnej przyczyny. Należy także uwzględnić charakterystykę danego produktu oraz wskaźnika. Zmiana rocznego wskaźnika cen towarów i usług ogłaszanego przez GUS o co najmniej 0,2 (oraz 0,5) punktu procentowego w stosunku do poprzednio obowiązującego w analogicznym okresie rocznym, w ocenie Prezesa UOKiK jest normalnym następstwem wydawania przez GUS tego rodzaju wskaźnika i występuje w każdym roku. Nie jest więc okolicznością, która nie da się przewidzieć i zaplanować (w szczególności przy umowach krótkoterminowych zawartych na czas oznaczony). Z uwagi na powyższe zastosowanie będzie miała w przedmiotowej sprawie zasada wyrażona w art. 385³ pkt 10 k.c., zgodnie z którą niedozwolonych postanowieniem

umownym jest w szczególności klauzula, która uprawnia kontrahenta konsumenta do jednostronnej zmiany umowy bez ważnej przyczyny wskazanej w tej umowie. Ponadto w kwestionowanych postanowieniach Bank nie wskazuje w jakim czasie od zmiany przestanek, może wprowadzić zmiany/uzupełnia TOiP oraz jak często (np. w ujęciu rocznym) może takich zmian dokonywać. Dodatkowo Bank nie odnosi się do zmian opłat, które wynoszą 0zł/0%. Takie postanowienie narusza dobre obyczaje oraz w sposób rażąco interesy ekonomiczne konsumentów, gdyż w rzeczywistości przyznaje Przedsiębiorcy prawo do dokonywania swobodnych zmian opłat i prowizji.

Bank wskazał, iż w trakcie obowiązywania TOiP nie zastosował postanowienia i nie dokonał zmiany w oparciu o tę przestankę. Stwierdzenie nieuczciwego charakteru postanowienia wzorca umowy nie może więc zależeć od okoliczności obowiązywania lub nieobowiązywania czy też faktycznego stosowania lub niestosowania danego postanowienia. Co więcej w obrocie prawnym to niedozwolone postanowienie nadal funkcjonuje w odniesieniu do dotychczas zawartych umów, pomimo, że wzorzec umowy zawierający to postanowienie już nie obowiązuje.

W odniesieniu do przestanki z Ad 4 pkt f dotyczącej możliwości zmiany TOiP w przypadku *zmiany zakresu świadczenia dotychczasowych usług w ramach Umowy, która powoduje zmianę kosztów świadczenia tych usług o co najmniej 1%*, zdaniem Prezesa UOKiK - umożliwia ona przedsiębiorcy zbyt dużą dowolność przy dokonywaniu modyfikacji warunków umowy. We wzorcach umownych nie opisano dokładnie jakie to okoliczności faktyczne (oprócz zmiany kosztów świadczenia usług o co najmniej 1%) umożliwiają Spółce zmianę zakresu świadczenia dotychczasowych usług, co z kolei ma wpływ na zmianę TOiP. Bank powinien w informacji przekazywanej konsumentom z propozycją zmiany warunków umowy wskazać podstawę prawną i okoliczności faktyczne, które wystąpiły i które miały wpływ na dokonanie zmian w opłatach i prowizjach. W ocenie Prezesa UOKiK, tak ogólnie sformułowana przestanka zawarta w klauzuli modyfikacyjnej nie gwarantuje konsumentom, iż będą oni mogli poznać rzeczywiste powody proponowanej zmiany i zweryfikować jej dopuszczalność (względem wcześniejszych kosztów ponoszonych przez Spółkę), a tym samym jej legalność.

Nie sposób również jednoznacznie określić czego mogłaby dotyczyć zmiana zakresu świadczonych usług przez posiadacza karty kredytowej. W ocenie Prezesa Urzędu istnieje uzasadnione ryzyko, że w takim przypadku Bank będzie dysponować pełną dowolnością w tym aspekcie. Równocześnie zmiana zakresu świadczonych usług może wiązać się w pewnych okolicznościach z określonymi korzyściami po stronie konsumentów dotyczącymi tych usług, ale może zarazem wiązać się z ryzykiem obligatoryjnego ponoszenia dodatkowych opłat z tego tytułu, które nie były przewidziane w pierwotnie zawieranej umowie. Takie działanie w ramach kontraktu umownego (zawartego w szczególności na czas oznaczony, przy których dochodzi do zadłużenia się klienta Banku) narusza dobre obyczaje w relacjach z konsumentami. Uprawnienie jakie zastrzegła sobie Spółka może wiązać się ze zmianą istotnych warunków wykonywanej umowy, a poprzez to wpływać na sposób wywiązywania się z umowy obu jej stron. To na Banku powinno spoczywać ryzyko kontynuowania umowy (zawartej na czas oznaczony) na niezmiennych warunkach pomimo, iż zmiana zakresu świadczeń dotychczasowych usług prowadzi do zmiany kosztów świadczenia tych usług (o co najmniej 1%). Należy bowiem mieć na uwadze, iż elementy składające się na stosunek

zobowiązaniowy mogą ze swej natury nie rekompensować Spółce faktu korzystania przez konsumentów z określonych usług. Ponadto, charakter określonej usługi mógł zdecydować o tym, że konsument w ogóle zainteresował się ofertą Przedsiębiorcy i zawarł z nim określoną umowę. Przedsiębiorca już na etapie konstruowania swojej oferty powinien przewidywać ryzyko związane ze zmianą kosztów świadczenia usług w ramach zawartej umowy na czas oznaczony.

W odniesieniu do przesłanki z Ad 5 pkt d, dotyczącej możliwości zmiany TOiP w przypadku *wprowadzenia lub rezygnacji przez Bank z elementów ochrony ubezpieczeniowej włączonej do parametrów Kredytu, a także zmiany warunków ubezpieczenia włączonego do parametrów Kredytu* umożliwia ona Przedsiębiorcy zbyt dużą dowolność przy dokonywaniu modyfikacji warunków umowy. Istnieje ryzyko, że w takim przypadku Bank będzie dysponować pełną dowolnością w aspekcie zmiany TOiP, co może prowadzić do zaproponowania konsumentowi nowej usługi, która nie spełnia jego oczekiwań (np. ze względu na wygodę w stosowaniu, bezpieczeństwo lub koszty). Takie działanie w ramach kontraktu umownego zawartego na czas oznaczony z elementem generowania zadłużenia się po stronie konsumentów może naruszać dobre obyczaje w relacjach z konsumentami. Ponadto Bank nie określił jakie okoliczności faktyczne miałyby wystąpić, aby doszło do wprowadzenia, zmiany czy rezygnacji z elementów ochrony ubezpieczeniowej kredytu, co z kolei uprawniałoby Bank do wprowadzenia zmian w TOiP. Bank w sposób jednostronny i arbitralny przyznaje sobie uprawnienie do zmian wzorców umownych w trakcie wykonywania kontraktu.

W swoim stanowisku Bank podniósł, iż dostawcą ochrony ubezpieczeniowej jest zakład ubezpieczeń i to ten podmiot ma decydujący wpływ na warunki ubezpieczenia tego kredytu. W ocenie Prezesa Urzędu z treści zakwestionowanej przesłanki nie wynikają jednak takie zależności. Wskazać należy, że nawet w takim przypadku warunki zmiany TOiP powinny zostać określone w sposób możliwie najbardziej precyzyjny i czytelny.

W odniesieniu do przesłanki Ad 5 pkt h, dotyczącej wzrostu kosztów obsługi kredytu z uwagi na *zmiany cen energii, połączeń telekomunikacyjnych, usług pocztowych telekomunikacyjnych, usług pocztowych, zmian opłat ponoszonych w związku z wykonywaniem umowy za pośrednictwem firm współpracujących z Bankiem*, Bank użył sformułowań niejednoznacznych, których prawidłowe definiowanie uzależnione jest od niego. Konsument, na podstawie analizy wzorców umów przedłożonych mu w momencie zawierania umowy, nie jest w stanie stwierdzić jakie koszty ponosi Bank w związku umowami zawartymi z podmiotami trzecimi, ani też w jakim stopniu wpływają one na kontrakt zawarty pomiędzy klientem a Bankiem. Wskazać należy, że zmiany cen rozliczeń wynikających z wykonywania umowy przez podmioty trzecie nie pojawiają się w oficjalnych dokumentach Banku, w tym w ogólnodostępnych sprawozdaniach finansowych. Bank powinien w informacji przekazywanej konsumentom z propozycją zmiany warunków umowy wskazać podstawę prawną i okoliczności faktyczne, które wystąpiły i które miały wpływ na dokonanie zmian w opłatach i prowizjach. W ocenie Prezesa UOKiK, tak ogólnie sformułowana przesłanka zawarta w klauzuli modyfikacyjnej nie gwarantuje konsumentom, iż będą oni mogli poznać rzeczywiste powody proponowanej zmiany i zweryfikować jej dopuszczalność oraz legalność. W takim zakresie istnieje również ryzyko, że zmiana ww. czynników nie będzie bezpośrednio związana ze świadczoną usługą i zmienioną opłatą, a odnosić się będzie do ogólnych kosztów

prowadzenia działalności gospodarczej przez Bank. Może to prowadzić do przerwania na konsumentów wszystkich kosztów działalności Banku, pomimo że ww. koszty oraz ich ewentualna zmiana (przynajmniej do pewnego poziomu) powinna zostać uwzględniona przy ocenie opłacalności pierwotnych warunków umownych, w oparciu o które konsumenci zawierali kontrakt na czas oznaczony.

Z punktu widzenia ochrony interesów konsumentów w umowach kredytowych zawieranych na czas oznaczony istotne jest również to, że ograniczenie kosztowe wprowadzone w analizowanej przestankie nie jest wystarczające. Bank wskazuje bowiem, że „kierunek zmian wysokości opłat i prowizji będzie zgodny z kierunkiem zmian kosztów i nie przekroczy jednokrotności zmiany tych kosztów”, przy czym podstawą materialnoprawną jest zmiana wysokości określonych kosztów obsługi kredytu o 1 pp. Oznacza to, że Bank może ponieść opłaty i prowizje o 100% (np. opłata wynosi 10 zł, a po zmianach będzie wynosiła max. 20 zł), w sytuacji, w której wzrost kosztów obsługi kredytu wynosi jedynie 1 pp. Takie umowne umożliwienie jednostronnego działania Banku w umowach na czas oznaczony należy uznać za całkowicie niedopuszczalne.

Dowolność wykładni analizowanej przestanki wskazuje na naruszenie art. 385¹ § 1 k.c. W ocenie Prezesa UOKiK tak ogólnie sformułowana przestanka zawarta w klauzuli modyfikacyjnej nie gwarantuje konsumentom, iż będą oni mogli poznać rzeczywiste powody proponowanej zmiany i zweryfikować jej dopuszczalność oraz legalność. Ponadto Idea Bank przy tego rodzaju produkcie kredytowym powinna tak ukształtować cenę oferowanej usługi, aby nie było możliwości jej zmiany (w tym cen za usługi powiązane) w trakcie trwania kontraktu na czas oznaczony, w którym istnieje możliwość generowania zadłużenia po stronie konsumentów.

Bank stoi na stanowisku, iż konsument przed zawarciem umowy zostaje poinformowany jakie czynniki mają wpływ na istotne zmiany cen energii, połączeń telekomunikacyjnych, usług pocztowych itd., a Bank nie jest w stanie przewidzieć w sposób precyzyjny wszelkich zmian cen usług podmiotów trzecich. Nie mniej Bank powinien wraz z propozycją zmiany warunków umowy kierowaną do konsumenta wskazać podstawę prawną i okoliczności faktyczne, które wystąpiły i które miały wpływ na dokonanie zmian w opłatach i prowizjach. Obecnie konsument nie ma możliwości weryfikacji zasadności wprowadzenia proponowanych zmian.

W świetle powyższego, w ocenie Prezesa UOKiK, postanowienia określone w punktach 4-5 sentencji decyzji naruszają zakaz stosowania we wzorcach umów zawieranych z konsumentami niedozwolonych postanowień umownych, ponieważ kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Tym samym ww. postanowienia są niedozwolone, zgodnie z art. 385¹ § 1 kodeksu cywilnego.

Ad 6-7:

Bank jest uprawniony do zmiany Tabeli Opłat i Prowizji, w tym do zmiany wysokości opłat lub prowizji oraz wprowadzenia opłat lub prowizji za czynności dotychczas nieujęte w Tabeli Opłat i Prowizji, jeżeli wystąpi co najmniej jedna z następujących ważnych przyczyn:

- a) zmiana któregokolwiek wskaźnika wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych ogłaszanego przez Główny Urząd Statystyczny o co najmniej 0,2 punktu procentowego w stosunku do wskaźnika ogłoszonego przez Główny Urząd Statystyczny za analogiczny okres roku poprzedniego, jeżeli zmiana ta miała miejsce nie później niż 4 miesiące przed ogłoszeniem przez Bank zmiany w Tabeli Opłat i Prowizji,
- b) zmiana stawek opodatkowania lub wprowadzenie nowych podatków lub opłat o charakterze obowiązkowym lub podatkowym, powodująca zmianę kosztów świadczenia przez Bank usługi, której dotyczy zmiana w Tabeli Opłat i Prowizji, o co najmniej 0,2 punktu procentowego, jeżeli zmiana stawek opodatkowania lub wprowadzenie nowych podatków lub opłat o charakterze obowiązkowym lub podatkowym miało miejsce nie później niż 4 miesiące przed ogłoszeniem przez Bank zmiany w Tabeli Opłat i Prowizji,
- c) zmiana przeciętnego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw ogłaszanego przez Główny Urząd Statystyczny o co najmniej 0,2 punktu procentowego, jeżeli ta zmiana miała miejsce nie później niż 4 miesiące przed ogłoszeniem przez Bank zmiany w Tabeli Opłat i Prowizji
- d) wydanie orzeczenia sądu powszechnego lub wydanie decyzji, zalecenia rekomendacji lub innego wiążącego Bank aktu przez organ administracji publicznej, skutkujące koniecznością wprowadzenia zmian w Tabeli Opłat i Prowizji,
- e) wprowadzenie nowych usług lub produktów, z tym że zmiana Tabeli Opłat i Prowizji będzie dotyczyła jedynie tych nowych usług lub produktów, korzystanie z nich nie będzie dla Posiadacza Rachunku obowiązkowe, a niekorzystanie nie będzie wiązało się dla Posiadacza Rachunku z kosztami,
- f) zmiana zakresu świadczenia dotychczasowych usług lub produktów, która powoduje zmianę kosztów świadczenia tych usług lub produktów o co najmniej 1%, z tym że zmiana Tabeli Opłat i Prowizji będzie dotyczyła jedynie tych zmienionych usług lub produktów, a kierunek zmian wysokości opłat będzie zgodny z kierunkiem zmian kosztów i nie przekroczy jednokrotności tej zmiany i nastąpi nie później niż w ciągu 4 miesięcy od zmiany zakresu świadczenia dotychczasowych usług lub produktów
- g) wprowadzenie nowych przepisów prawa określających zasady świadczeni09a usług lub wykonywania czynności przez Bank lub określających obowiązki Banku związane ze świadczeniem tych usług lub wykonywaniem czynności, skutkujące koniecznością wprowadzenia zmian w Tabeli Opłat i Prowizji.
- h) wprowadzenie, zmiana lub uchylenie powszechnie obowiązujących przepisów prawa, uchwał, decyzji, rekomendacji lub innych aktów wydawanych przez właściwe urzędy lub organy administracji publicznej, wydania orzeczeń sądowych, o ile w ich wyniku i w celu dostosowania się do nich, konieczna stała się zmiana postanowień Tabeli Opłat i Prowizji
- Zmiany wysokości opłat lub prowizji mogą być dokonane wyłącznie zgodnie z kierunkiem zmiany wskaźnika, stawki lub innego kosztu Banku, na który Bank powołuje się jako podstawę zmiany.

(§ 66 ust. 5 Regulaminu prowadzenia rachunków bankowych, świadczenia usług bankowości elektronicznej oraz wydawania i używania debetowych kart płatniczych w Idea Bank S.A. dla klientów indywidualnych, obowiązującego od 23 marca 2019 r.)

(§ 67 ust. 5 Regulaminu prowadzenia rachunków bankowych, świadczenia usług bankowości elektronicznej oraz wydawania i używania debetowych kart płatniczych w Idea Bank S.A. dla klientów indywidualnych, obowiązującego od 12 października 2018 r.)

(§ 59 ust. 5 Regulaminu prowadzenia rachunków bankowych, świadczenia usług bankowości elektronicznej oraz wydawania i używania debetowych kart płatniczych w Idea Bank S.A. oddział Lion's Bank w Warszawie dla klientów indywidualnych, obowiązującego od 23 marca 2019 r.)

(§ 60 ust. 5 Regulaminu prowadzenia rachunków bankowych, świadczenia usług bankowości elektronicznej oraz wydawania i używania debetowych kart płatniczych w Idea Bank S.A. oddział Lion's Bank w Warszawie dla klientów indywidualnych, obowiązującego od 12 października 2018 r.)

Bank jest uprawniony do zmiany Tabeli Opłat i Prowizji, w tym do zmiany wysokości opłat lub prowizji oraz wprowadzenia opłat lub prowizji za czynności dotychczas nieujęte w Tabeli Opłat i Prowizji, jeżeli wystąpi co najmniej jedna z następujących ważnych przyczyn:

a) zmiana któregośkolwiek wskaźnika wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych ogłaszanego przez Główny Urząd Statystyczny o co najmniej 0,2 punktu procentowego w stosunku do wskaźnika ogłoszonego przez Główny Urząd Statystyczny za analogiczny okres roku poprzedniego, jeżeli zmiana ta miała miejsce nie później niż 3 miesiące przed ogłoszeniem przez Bank zmiany w Tabeli Opłat i Prowizji,

b) zmiana stawek opodatkowania lub wprowadzenie nowych podatków lub opłat o charakterze obowiązkowym lub podatkowym, powodująca zmianę kosztów świadczenia przez Bank usługi, której dotyczy zmiana w Tabeli Opłat i Prowizji o co najmniej 0,2 punktu procentowego, jeżeli zmiana stawek opodatkowania lub wprowadzenie nowych podatków lub opłat o charakterze obowiązkowym lub podatkowym miało miejsce nie później niż 3 miesiące przed ogłoszeniem przez Bank zmiany w Tabeli Opłat i Prowizji

c) wydanie orzeczenia sądu powszechnego lub wydanie decyzji, zalecenia rekomendacji lub innego, wiążącego Bank aktu przez organ administracji publicznej, skutkującego koniecznością wprowadzenia zmian w Tabeli Opłat i Prowizji,

d) wprowadzenie nowych usług lub produktów z tym, że zmiana Tabeli Opłat i Prowizji będzie dotyczyła jedynie tych nowych usług lub produktów, korzystanie z nich nie będzie dla Posiadacza Rachunku obowiązkowe a niekorzystanie nie będzie wiązało się dla Posiadacza Rachunku z kosztami,

e) zmiana zakresu świadczenia dotychczasowych usług lub produktów, która powoduje zmianę kosztów świadczenia tych usług lub produktów o co najmniej 1 %, z tym że zmiana Tabeli Opłat i Prowizji będzie dotyczyła jedynie tych zmienionych usług lub produktów a kierunek zmian wysokości opłat będzie zgodny z kierunkiem zmian kosztów i nie przekroczy jednokrotności tej zmiany

f) wprowadzenie nowych przepisów prawa określających zasady świadczenia usług lub wykonywania czynności przez Bank lub określających obowiązki Banku związane ze świadczeniem tych usług lub wykonywaniem czynności, skutkujące koniecznością wprowadzenia zmian w Tabeli Opłat i Prowizji.

Zmiany wysokości opłat lub prowizji mogą być dokonane wyłącznie zgodnie z kierunkiem zmiany wskaźnika, stawki lub innego kosztu Banku, na który Bank powołuje się jako podstawę zmiany.

(§ 65 ust. 1 Regulaminu prowadzenia rachunków bankowych, świadczenia usług bankowości elektronicznej oraz wydawania i używania debetowych kart płatniczych w Idea Bank S.A. dla klientów indywidualnych, obowiązującego od 31 marca 2017 r. do 17 kwietnia 2018 r.)

(§ 62 ust. 5 Regulaminu prowadzenia rachunków bankowych, świadczenia usług bankowości elektronicznej oraz wydawania i używania debetowych kart płatniczych w Idea Bank S.A. dla klientów indywidualnych, obowiązującego od 8 listopada 2016 r. do 30 marca 2017 r., bez ostatniego zdania)

(§ 60 ust. 5 Regulaminu prowadzenia rachunków bankowych, świadczenia usług bankowości elektronicznej oraz wydawania i używania debetowych kart płatniczych w Idea Bank S.A. dla klientów indywidualnych, obowiązującego od 22 marca 2016 r. 7 listopada 2016 r., bez ostatniego zdania)

(§ 59 ust. 5 Regulaminu prowadzenia rachunków bankowych, świadczenia usług bankowości elektronicznej oraz wydawania i używania debetowych kart płatniczych w Idea Bank S.A. oddział Lion's Bank w Warszawie dla klientów indywidualnych, obowiązującego od 31 marca 2017 r.)

(§ 58 ust. 5 Regulaminu prowadzenia rachunków bankowych, świadczenia usług bankowości elektronicznej oraz wydawania i używania debetowych kart płatniczych w Idea Bank S.A. oddział Lion's Bank w Warszawie dla klientów indywidualnych, obowiązuje od 8 listopada 2016 r., bez ostatniego zdania)

(§ 56 ust. 5 Regulaminu prowadzenia rachunków bankowych, świadczenia usług bankowości elektronicznej oraz wydawania i używania debetowych kart płatniczych w Idea Bank S.A. oddział Lion's Bank w Warszawie dla klientów indywidualnych, obowiązującego od 1 lipca 2016 r. do 7 listopada 2016 r. bez ostatniego zdania,)

(§ 55 ust. 5 Regulaminu prowadzenia rachunków bankowych, świadczenia usług bankowości elektronicznej oraz wydawania i używania debetowych kart płatniczych w Idea Bank S.A. oddział Lion's Bank w Warszawie dla klientów indywidualnych, obowiązującego od 9 listopada 2015 r. do 30 czerwca 2016 r., bez ostatniego zdania)

Klauzule modyfikacyjne będące przedmiotem analizy w niniejszym punkcie zostały zamieszczone w Regulaminach, które określają sposób świadczenia usług bankowych w umowach zawieranych na czas nieoznaczony, co związane jest z charakterystyką umowy rachunku (rachunku bankowego, rachunku oszczędnościowo - rozliczeniowego (w tym walutowego), karty debetowej).

W analizowanym przypadku warunki umowne nie umożliwiają generowania zadłużenia po stronie słabszej strony stosunku umownego. Zmiana ww. umów jest możliwa (nawet w zakresie istotnych elementów umowy), o ile we wzorcu umowy znajduje się jednoznaczna i precyzyjna klauzula modyfikacyjna. Powyższa zasada nie będzie miała jednak zastosowania przy zawarciu przez konsumenta umowy powiązanej w postaci umowy o limit w rachunku - w takiej sytuacji bowiem zmiana umowy na czas nieoznaczony (umowy rachunku) wpływa bezpośrednio na umowę zawartą na czas oznaczony w którym możliwe jest generowanie zadłużenia po stronie klienta.

Nie ulega wątpliwości, iż katalog przesłanek umożliwiających zmianę warunków umowy opisany jest w sposób zbyt ogólny i brak jest powiązania mogących wystąpić okoliczności faktycznych z zakresem wprowadzanych przez przedsiębiorcę zmian warunków umowy. Przy analizie poszczególnych przesłanek niniejszej klauzuli modyfikacyjnej - w odniesieniu do pkt 6 a), d), f), g), h) oraz pkt 7 a), c), e), f) - zastosowanie znajdują wszystkie argumenty podniesione przy uzasadnieniu niedozwolonego charakteru postanowień umownych opisanych w punkcie 4 i 5 niniejszej decyzji, a dotyczące w szczególności, dotyczące:

- blankietowości i niejednoznaczności przestank

-braku określenia kierunków i zakresu zmian regulaminu w związku z występującymi w przestance okolicznościami/przestankami (np. zmiany nie muszą odpowiadać zakresowi występujących przestank)

-nieograniczonego i niedookreślonego zakresu wprowadzania zmian (np. nie każda zmiana stanu prawnego upoważnia do zmiany regulaminu, tak samo jak orzeczenia sądowe czy akty wydawane przez organy administracji publicznej)

- możliwości zmiany postanowień abuzywnych (np. w oparciu o wyroki sądowe czy doprecyzowanie regulaminu)

z uwagi na niemalże tożsamą treść normatywną pozostałych analizowanych postanowień mają - w odpowiednim zakresie- zastosowanie. W ocenie Prezesa UOKiK również w umowach zawartych na czas nieoznaczony konsument powinien mieć możliwość zweryfikowania wprowadzanych zmian w TOiP i nie powinny być one dowolne, a przyczyna zmiany powinna być istotna z punktu widzenia wykonywanej umowy bankowe. Powyższe zasady nie dotyczą przestank pkt 6 e) oraz pkt 7 d) wskazanych w klauzuli modyfikacyjnej.

W tym miejscu odnieść się należy jedynie do przestanki zawartej w Ad 6 b i c oraz Ad 7 pkt b uprawniającej Bank do zmiany opłat i prowizji w przypadku zmiany stawek opodatkowania lub wprowadzenia nowych podatków lub opłat o charakterze obowiązkowym lub podatkowym, powodującej zmianę kosztów świadczenia przez Bank usługi o co najmniej 0,2 punktu procentowego oraz w przypadku zmiany przeciętnego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw ogłaszanego przez GUS o co najmniej 0,2 punktu procentowego. W treści zakwestionowanych postanowień, stosowanych we wzorcach umownych obowiązujących od 9 listopada 2015 r. do 30 marca 2017 r. nie określono w jakim zakresie, wystąpienie wymienionych w przestankach okoliczności, będzie miało przełożenie na dokonaną przez Bank modyfikację Tabeli Opłat i Prowizji. Tym samym, sposób, rozmiar i kształt wprowadzanych zmian, nie muszą w żadnym stopniu odpowiadać rozmiarowi i kierunkowi zmian, od których wystąpienia uzależnione jest prawo do modyfikacji umów. W Regulaminach stosowanych od 31 marca 2017 r. Bank wskazał, iż zmiany wysokości opłat i prowizji mogą być dokonane zgodnie z kierunkiem zmian wskaźników, stawek lub innych kosztów Banku.

W ocenie Prezesa UOKiK, zmiana stawek opodatkowania lub wprowadzenie nowych podatków lub opłat o charakterze obowiązkowym lub podatkowym czy też zmiana przeciętnego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw powinna mieć charakter istotny, aby możliwość zmiany warunków umowy przez silniejszą stronę stosunku obligacyjnego była uzasadniona. Zmiany o co najmniej 0,2 punktu procentowego nie można uznać za istotne, uzasadniające zmianę TOiP. Aktualne pozostają argumenty Prezesa UOKiK dotyczące uzasadnienia Ad 4 pkt d oraz Ad 5 pkt g niniejszej decyzji. Przedmiotowe postanowienia mogą naruszać dobre obyczaje oraz w sposób rażący interesy ekonomiczne konsumentów, gdyż w rzeczywistości przyznają Przedsiębiorcy prawo do dokonywania swobodnych zmian opłat i prowizji.

Nie sposób zgodzić się ze stanowiskiem Banku, iż powyższa klauzula w sposób jasny wskazuje przypadki, kiedy Bank może zmienić opłatę, a klient jest w stanie łatwo tę kwestię zweryfikować. Jak wskazano w uzasadnieniu powyżej, w postanowieniu nie określono w

jakim stopniu i w jakim zakresie, wystąpienie wymienionych w przesłankach okoliczności, będzie miało przełożenie na dokonaną przez Bank modyfikację Tabeli Opłat i Prowizji. Postanowienie przyznaje Spółce prawo do dokonywania swobodnych zmian opłat i prowizji.

Negatywnie należy ocenić również brak zapisów - analogicznie jak to zostało wskazane w pkt 3 uzasadnienia niniejszej decyzji - związanych z możliwością kontynuowania umowy zawartej na czas oznaczony dotyczącej kredytowania potrzeb konsumentów (np. umowy kredytu -limit w rachunku pod aktywa finansowe) na dotychczasowych zasadach, w przypadku niezaakceptowania przez konsumentów jednostronnych propozycji ze strony Przedsiębiorcy w zakresie zmian związanych z umową powiązaną zawartą na czas nieoznaczony.

Rażącym naruszeniem interesów konsumentów jest w tym przypadku - podobnie jak to miało miejsce przy wcześniejszych postanowieniach analizowanych w niniejszym Postanowieniu - pełne uzależnienie sytuacji prawnej i ekonomicznej konsumentów od woli silniejszej strony umowy. Bank posiada bowiem realną możliwość zmiany warunków wykonywanego kontraktu. Wpływa to przede wszystkim na możliwość obciążania konsumentów nowymi opłatami/prowizjami za świadczone obecnie czynności w sposób bezpłatny, a także podwyższanie wysokości istniejących już obciążeń. Dowolność w zakresie możliwych zmian ww. wzorców umów powoduje również liczne trudności w zakresie pozaekonomicznym, gdyż konsument który chciałby w pełni świadomie wykonywać warunki umowy i nadzorować postępowanie przedsiębiorcy jest zmuszany do zapoznawania się z coraz to nowymi warunkami umownymi. Dlatego też swoboda dokonywania jednostronnych zmian przez przedsiębiorcę powinna być uzasadniona i ściśle określona w warunkach umowy. Zdaniem Prezesa UOKiK, przesłanki zawarte w analizowanej klauzuli modyfikacyjnej mają charakter blankietowy i nie pozwalają uznać, że zmiany wprowadzone przez Bank będą rzeczywiście odzwierciedlać wprowadzone zmiany np. w zakresie podatków. Jednocześnie, kiedy dojdzie już do tej zmiany stosunku prawnego, konsumenci zostają pozbawieni możliwości sprawowania rzeczywistej kontroli w zakresie weryfikacji prawidłowego wykonania umowy przez profesjonalistę, jakim jest Przedsiębiorca.

Reasumując, wszystkie analizowane przesłanki są na tyle ogólne, iż nie dają żadnej możliwości ich weryfikacji, zapewniają za to pełną swobodę Bankowi w jednostronnym dokonywaniu zmian stawek opłat i prowizji w trakcie wykonywania umowy.

W świetle powyższego, w ocenie Prezesa UOKiK, postanowienia określone w punktach 6-7 sentencji decyzji naruszają zakaz stosowania we wzorcach umów zawieranych z konsumentami niedozwolonych postanowień umownych, ponieważ kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Tym samym ww. postanowienia są niedozwolone, zgodnie z art. 385¹ § 1 kodeksu cywilnego.

Mając na względzie ww. okoliczności należało orzec jak w pkt I sentencji decyzji.

Ad. II Obowiązek usunięcia trwających skutków stosowania klauzul niedozwolonych

Zgodnie z art. 23b ust. 1 ustawy okik Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu postanowienia wzorca umowy za niedozwolone i zakazującą jego wykorzystywania, jeżeli stwierdzi naruszenie zakazu określonego w art. 23a ww. ustawy. Zgodnie z ustępem 2 tego artykułu,

w decyzji, o której mowa w art. 23b ust. 1 ustawy okik, Prezes Urzędu może określić środki usunięcia trwających skutków naruszenia zakazu, o którym mowa w art. 23a, w szczególności zobowiązać przedsiębiorcę do:

- 1) poinformowania konsumentów, będących stronami umów zawartych na podstawie wzorca, o którym mowa w ust. 1, o uznaniu za niedozwolone postanowienia tego wzorca - w sposób określony w decyzji;
- 2) złożenia jednokrotnego lub wielokrotnego oświadczenia o treści i w formie określonej w decyzji.

Prezes Urzędu zdecydował o zastosowaniu środków usunięcia trwających skutków naruszenia zakazu stosowania we wzorcach umów zawieranych z konsumentami niedozwolonych postanowień umownych określonych w punkcie I niniejszej decyzji.

1.

Jedną z intencji określenia środków usunięcia trwających skutków naruszenia jest zwiększenie skuteczności administracyjnoprawnego trybu stwierdzania stosowania niedozwolonych postanowień wzorców umownych. Środki te mogą mieć charakter informacyjny. Z przykładów wymienionych w art. 23b ust. 2 ustawy okik wynika, że konsumenci mają się dowiedzieć o uznaniu przez Prezesa UOKiK postanowienia wzorca umowy za niedozwolone. Przekazanie konsumentom odpowiedniej informacji może nastąpić za pomocą poinformowania przez przedsiębiorcę konsumentów będących stronami umów zawartych na podstawie wzorca zawierającego klauzulę abuzywną w sposób określony w decyzji (art. 23b ust. 2 pkt 1 ustawy okik). Dzięki otrzymanym informacjom konsumenci wiedzą, że zakwestionowane przez Prezesa UOKiK postanowienie umowne jest wobec nich bezskuteczne i mają możliwość dochodzenia od przedsiębiorcy roszczeń w tym zakresie. Jednocześnie to od konsumenta będzie zależało dochodzenie od przedsiębiorcy roszczeń w oparciu o uznanie określonych w decyzji klauzul modyfikacyjnych za abuzywne.

W ramach usunięcia trwających skutków stosowania niedozwolonych postanowień umownych Prezes UOKiK może zobowiązać przedsiębiorcę do poinformowania konsumentów, będących stronami umów zawartych na podstawie wzorca o uznaniu przez Prezesa UOKiK za niedozwolone postanowień tego wzorca - w sposób określony w decyzji. Prezes UOKiK decyduje więc o sposobie poinformowania konsumentów. Może być to np. droga listowna, za potwierdzeniem odbioru bądź nie.

W ocenie Prezesa UOKiK nałożenie na Idea Bank tego obowiązku jest proporcjonalne do wagi i rodzaju naruszenia oraz konieczne do usunięcia jego trwających skutków. Środek ten ma za zadanie poinformowanie konsumentów będących klientami Spółki o tym, iż ich kontrahent stosował lub stosuje wobec nich niedozwolone postanowienia umowne i tym samym nie może ich dłużej wykorzystywać w relacjach z nimi. Środek ten jest zatem proporcjonalny, przydatny i niezbędny dla usunięcia tych skutków naruszenia zakazu z art. 23a ustawy okik. Ponadto nie wykracza on poza to, co niezbędne do ich usunięcia.

Zdaniem Prezesa UOKiK, miesięczny termin na wykonanie tego obowiązku jest terminem wystarczającym. Należy bowiem doliczyć do niego dodatkowy minimalny miesięczny termin

na uprawomocnienie się niniejszej decyzji (w przypadku braku odwołania Idea Bank), w którym Spółka może przygotowywać się do wykonania obowiązku.

Przesłanie ww. informacji listownie ma na celu jak najpełniejszą realizację celu nałożenia niniejszego obowiązku i jego ewidencjonowanie. Uzyskanie zaś ww. informacji przez klientów Idea Bank umożliwi im skorzystanie ze skutku uznania postanowienia za niedozwolone, który wynika z art. 23 d ustawy okik.

2.

Zgodnie z art. 23b ust. 2 ustawy okik, Prezes UOKiK może zobowiązać przedsiębiorcę do złożenia jednokrotnego lub wielokrotnego oświadczenia o treści i w formie określonej w decyzji. Treść oświadczenia powinna obejmować, poza określeniem przedsiębiorcy, treść postanowienia naruszającego zakaz w art. 23a ustawy okik oraz wskazywać wzorzec umowy, w jakim postanowienie to zostało zawarte.

Istotą opisywanego w niniejszej decyzji naruszenia jest stosowanie postanowień wzorców umów, które w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami rażąco naruszają interesy konsumentów. W ocenie Prezesa UOKiK, powyższe okoliczności uzasadniają zastosowanie wskazanego wyżej środka, jakim jest publikacja oświadczenia na stronie internetowej Idea Bank. Spółka powinna, zdaniem Prezesa Urzędu, poinformować konsumentów o swoim naruszeniu, co spełni funkcję edukacyjną. Powyższy środek może mieć również znaczenie prewencyjne, zniechęcając Idea Bank oraz innych przedsiębiorców do podobnego rodzaju praktyk (w obliczu ryzyka złożenia oświadczenia, które może wpłynąć na postrzeganie Spółkę przez konsumentów).

Oświadczenie zamieszczone na stronie internetowej Spółki ma za zadanie poinformowanie konsumentów o fakcie wydania decyzji, jej oznaczeniu i dacie wydania (w celu jej późniejszej identyfikacji lub ułatwianiu dotarcia do jej treści) oraz przystępne wskazanie, jakie postanowienia umowne zostały uznane za niedozwolone. Ponadto oświadczenie to winno określać skrótowy opis obowiązków usunięcia skutków stosowania tych klauzul. Oświadczenie to będzie wspierać obowiązki określone w punkcie II.1 sentencji decyzji, w postaci pisemnego zawiadomienia konsumentów o treści decyzji i przysługujących im z tytułu jej wydania uprawnień do dochodzenia roszczeń. Określenie parametrów technicznych oświadczenia jest zaś niezbędne i ma za zadanie zapewnić jego widoczności i czytelności na stronie internetowej Spółki.

W ocenie Prezesa UOKiK, obowiązek usunięcia trwających skutków stosowania klauzul niedozwolonych nie powinien ulec modyfikacji w przypadku zmian organizacyjnych Spółki. Dlatego też powinien być wykonany także w razie zmiany nazwy przedsiębiorcy, jego przekształcenia lub przejścia praw i obowiązków na inny podmiot pod jakimkolwiek tytułem, zmiany adresu strony internetowej lub też w przypadku zmiany treści sentencji decyzji lub jej uzasadnienia przez Prezesa Urzędu lub sąd powszechny, w zakresie podlegającym obowiązkowi publikacji. Obowiązek ten w powyższych sytuacjach się nie dezaktualizuje i winien być wówczas wykonany z uwzględnieniem powyższych zmian i nie powinien zostać zaniechany.

Oświadczenie zostanie zaprezentowane na stronie internetowej Spółki i dzięki temu wiedza o rozstrzygnięciu będzie mogła dotrzeć do konsumentów, a także innych

przedsiębiorców działających w branży oraz mediów. W ocenie Prezesa UOKiK, strona internetowa to medium o licznym gronie odbiorców, które poprzez swoją powszechność i możliwość zapoznania się z prezentowanymi tam treściami w dowolnym czasie, stosownym dla każdego odbiorcy, najskuteczniej jest w stanie dotrzeć do świadomości odbiorców. Komunikat dotyczący decyzji byłby, w ocenie Prezesa UOKiK, zbyt skomplikowany do przekazania bądź to w telewizji bądź w radiu, a przez to nie odniósłby zamierzonego skutku informacyjnego.

Wśród konsumentów oświadczenie tej treści powinien zwiększyć wiedzę o przepisach chroniących ich prawa i krytycyzm względem działań modyfikujących treść stosunku prawnego dokonywanych przez przedsiębiorców. Przedsiębiorcy powinni z kolei dowiedzieć się o negatywnych konsekwencjach naruszania praw konsumentów, co poza wychowawczą spełni również funkcję prewencyjną.

Zakres obowiązków publikacyjnych jest proporcjonalny do możliwości Spółki i wagi naruszeń. Należy zwrócić uwagę, że kwestionowane klauzule są stosowane od długiego czasu. Obowiązek publikacji decyzji na stronie internetowej przez odpowiednio długi okres, w ocenie Prezesa UOKiK, nie będzie uciążliwy dla strony niniejszego postępowania.

Mając na względzie ww. okoliczności należało orzec jak w pkt II sentencji decyzji.

Ad. III. Koszty postępowania administracyjnego

Zgodnie z art. 80 ustawy o UOKiK Prezes UOKiK rozstrzyga o kosztach w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji kończącej postępowanie. W myśl art. 77 ust. 1 ww. ustawy jeżeli w wyniku postępowania organ ochrony konsumentów stwierdził naruszenie przepisów ustawy, przedsiębiorca, który dopuścił się tego naruszenia, jest obowiązany ponieść koszty postępowania. W świetle natomiast art. 263 § 1 k.p.a. do kosztów postępowania zalicza się m.in. koszty doręczenia stronom pism urzędowych. Z kolei zgodnie z art. 264 § 1 ww. kodeksu, jednocześnie z wydaniem decyzji organ administracji publicznej ustala w drodze postanowienia wysokość kosztów postępowania, osoby zobowiązane do ich poniesienia oraz termin i sposób ich uiszczenia.

Postępowanie w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone zostało wszczęte z urzędu, a w jego wyniku organ ochrony konsumentów w punkcie I sentencji decyzji stwierdził naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Kosztami niniejszego postępowania są wydatki związane z korespondencją prowadzoną przez Prezesa UOKiK ze stroną. W związku z powyższym, postanowiono obciążyć ww. przedsiębiorcę kosztami postępowania w wysokości 93,50 zł (słownie: dziewięćdziesiąt trzy złote i pięćdziesiąt groszy).

Koszty niniejszego postępowania przedsiębiorca obowiązany jest wpłacić na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie w NBP o/o Warszawa Nr 51 1010 1010 0078 7822 3100 0000 w terminie 14 dni od uprawomocnienia się decyzji.

Mając na względzie ww. okoliczności należało orzec jak w pkt III sentencji decyzji.

Pouczenie

Zgodnie z art. 81 ust. 1 ustawy oik w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. - od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Lublinie w terminie miesiąca od dnia jej doręczenia.

Zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 9 w związku z art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2019 r., poz. 785 t.j.), odwołanie od decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów podlega opłacie stałej w kwocie 1000 zł.

Zgodnie z art. 103 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych Sąd może przyznać zwolnienie od kosztów sądowych osobie prawnej lub jednostce organizacyjnej niebędącej osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną, jeżeli wykazała, że nie ma dostatecznych środków na ich uiszczenie.

Zgodnie z art. 105 ust. 1 i ust. 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, wniosek o przyznanie zwolnienia od kosztów sądowych należy zgłosić na piśmie lub ustnie do protokołu w sądzie, w którym sprawa ma być wytoczona lub już się toczy.

Stosownie do treści art. 117 § 1, § 2, § 3 i § 4 k.p.c. strona zwolniona przez sąd od kosztów sądowych w całości lub części, może domagać się ustanowienia adwokata lub radcy prawnego. Osoba prawna lub inna jednostka organizacyjna, której ustawa przyznaje zdolność sądową, niezwolniona przez sąd od kosztów sądowych, może się domagać ustanowienia adwokata lub radcy prawnego, jeżeli wykaże, że nie ma dostatecznych środków na poniesienie kosztów wynagrodzenia adwokata lub radcy prawnego.

Wniosek o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego strona zgłasza wraz z wnioskiem o zwolnienie od kosztów sądowych lub osobno, na piśmie lub ustnie do protokołu, w sądzie, w którym sprawa ma być wytoczona lub już się toczy.

W przypadku kwestionowania wyłącznie postanowienia o kosztach zawartego w punkcie III niniejszej decyzji, stosownie do art. 81 ust. 5 ustawy oik w związku z art. 479³² § 1 i 2 ww. k.p.c. oraz stosownie do art. 264 § 2 k.p.a. w związku z art. 83 ustawy oik, stronie przysługuje zażalenie za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Lublinie do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w terminie tygodniowym od dnia jej doręczenia.

Otrzymuje:

Idea Bank S.A.
ul. Przyokopowa 33
01-238 Warszawa

